ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨

« ដើម្បីរក្សាលំនឹងជីវភាពប្រជាជន និងស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច តាមរយៈការពង្រឹងប្រសិទ្ធភាព និង ធានាចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ សំដៅលើកកម្ពស់សមធម៌សង្គម ទ្រទ្រង់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងជំរុញការអភិវឌ្ឍ ឆ្ពោះទៅចក្ខុវិស័យកម្ពុជា ២០៥០»

ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០២៥

បុព្វកថា

ទោះបីជាកម្ពុជាបានឆ្លងផុតវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ដោយជោគជ័យ តែជារួម ស្លាកស្នាមដែលនៅសេសសល់ពីវិបត្តិនេះ នៅជះឥទ្ធិពលដល់ការអភិវឌ្ឍរបស់កម្ពុជា នៅឡើយ, ខណៈដែលសកលលោក និង តំបន់ ក៏ដូចជាកម្ពុជា កំពុងស្ថិតក្នុងអន្តរកាលនៃពហុវិបត្តិ, ជាពិសេសការកើនឡើងកាន់តែខ្លាំងនូវគោលនយោបាយគាំពារនិយម (Protectionism) និង សង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្ម, ភាពតានតឹងនៃការប្រកួតប្រជែងភូមិសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយ, និង ផលប៉ះពាល់កាន់តែធ្ងន់ធ្ងរពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និងគ្រោះធម្មជាតិ ។ ថ្មីៗនេះ, គោលនយោបាយពន្ធគយបដិការ របស់សហរដ្ឋអាម៉េរិក ដែលមានចរិតសកល បានបង្កជាកម្មវិបាកជាអវិជ្ជមាន ទៅលើនិន្នាការសេដ្ឋកិច្ចសកល និង តំបន់, រួមទាំងកម្ពុជា ផងដែរ ។

ក្រោយពីបានចាប់ផ្តើមបើកប្រទេសឡើងវិញក្នុងចុងឆ្នាំ ២០២១, សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាលើគ្រប់វិស័យ បានបន្តងើបឡើងជាបន្តបន្ទាប់, ដែលក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ កម្ពុជាសម្រេចបានកំណើន ៥% និង ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ សម្រេចបានកំណើនក្នុងអត្រា ៦% ហើយទំហំពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ, ទាំងការនាំចេញ និងការនាំចូល, បានកើនឡើងគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ។ លើទិដ្ឋភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈវិញ ការប្រមូលចំណូលថវិកាជាតិក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ សម្រេចបានកំណើនវិជ្ជមានក្នុងអត្រាប្រមាណ ២,៤% ធៀបនឹងការអនុវត្តឆ្នាំ ២០២៣ ខណៈចំណាយសរុបត្រូវបានធ្វើវិចារណកម្ម និងគ្រប់គ្រងដោយប្រយ័ត្នប្រយែង ហើយរាជរដ្ឋាភិបាលក៏នៅតែអាចទ្រទ្រង់ប្រតិបត្តិការចាំបាច់គ្រប់ផ្នែក និងរក្សាបាននូវចលនការកែទម្រង់សំខាន់ៗ ផងដែរ ។

មុនការដាក់ចេញគោលនយោបាយពន្ធគយបដិការ កាលពីថ្ងៃទី ២ ខែមេសា, កំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាត្រូវបានវាយតម្លៃថានឹងបន្តចលនការប្រសើរ ក្នុងរង្វង់ ៦,៣% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥ និង ២០២៦ និង ៦,៥% សម្រាប់រយៈពេលមធ្យមខាងមុខ ។ យ៉ាងណាមិញ, កំណើននេះ ត្រូវបានវាយតម្លៃជាថ្មីឡើងវិញថានឹងថមថយបន្តិចវិញ និងមានវេទយិតភាពខ្ពស់ ចំពោះទៅនឹងការវិវត្តនៃសភាពការណ៍ ដែលពិបាកនឹងប៉ាន់ស្មានជាមុនបាន ។

ក្នុងបរិបទថ្មីប្រកបដោយភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់នេះ, ទស្សនវិស័យកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ត្រូវបានកែសម្រួលមកនៅត្រឹមអត្រា **៥,២% និង ៥,០% រៀងគ្នា សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥ និង ២០២៦ និងប្រមាណជា ៥,៦%** សម្រាប់រយៈពេលមធ្យម ។ គួរកត់សម្គាល់ផងដែរថា, ការវាយតម្លៃឡើងវិញលើកំណើននេះ ក៏មាននិន្នាការស្រដៀងគ្នាទៅនឹងស្ថាប័នអន្តរជាតិធំៗ ដែលបានកែតម្រូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាពីការព្យាករគោលដែលត្រូវបានដាក់ចេញកាលពីដើមឆ្នាំ ២០២៥ នេះ ដោយនៅរក្សាបានកំណើនក្នុងកម្រិតសមរម្យ តួយ៉ាងដូចជាមូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ (IMF) បានកែតម្រូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាពីអត្រា ៥,៨% និង ៦,២% មកក្នុងអត្រា ៤% និង ៣,៤%, ធនាគារពិភពលោក ពី ៥,៤% និង ៥,៤% មក ៤% និង ៤,៥%, និងការិយាល័យស្រាវជ្រាវម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចអាស៊ានបូកបី (AMRO) ពី ៥,៨% និង ៦,០% មក ៤,៩% និង ៤,៧%, សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥ និង ២០២៦ រៀងគ្នា ។

ខាងទិដ្ឋភាពថវិកាសម្រាប់រយៈពេលមធ្យម, ផ្នែកចំណូលអាចនឹងសម្រេចបានកំណើនយឺត ដោយសារចំណូលសារពើពន្ធពីវិស័យសក្តានុពលមួយចំនួន អាចនឹងត្រូវថមថយ គួបផ្សំនឹងការបន្តអនុវត្តវិធានការលើកទឹកចិត្តពន្ធដែលមានស្រាប់ ខណៈមូលដ្ឋានចំណូល, ទាំងចំណូលសារពើពន្ធ និងចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ, នៅមានភាពតូចចង្អៀត និងប្រមូលផ្តុំ ។ ទន្ទឹមនេះ, តម្រូវការចំណាយថវិកាកាន់តែមាននិន្នាការកើនឡើងក្នុងបរិការណ៍ក្រោយវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ សម្រាប់បន្តដោះស្រាយបញ្ហាដែលនៅសេសសល់ និងគ្រប់គ្រងស្ថានការណ៍បច្ចុប្បន្ន ក៏ដូចជាដើម្បីជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញ និងកសាងមូលដ្ឋានសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចថ្មី ដែលមាន

ភាពធន់នឹងវិបត្តិ, ខណៈដែលលម្ហថវិកាក៏កាន់តែរួមតូច ។ ការណ៍នេះ ទាមទារឱ្យមានការរៀបចំក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ដោយមានការគិតគូរទាំងស្ថានភាពចំពោះមុខ និងសម្រាប់រយៈពេលមធ្យមទៅមុខ ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវស្ថិរភាពនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ក៏ដូចជាធានាបន្តការកែលម្អជីវភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ។

ដូចឆ្នាំមុនដែរ **«ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨»** ឬ ហៅខ្លីថា **«ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៦-២០២៨»** ត្រូវបានរៀបចំជាឯកសារគោល ដោយផ្តល់នូវទស្សនវិស័យ និងតម្រង់ទិសការគ្រប់គ្រងម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ស្របតាមទិសដៅគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដែលក្នុងនោះ អាទិភាពចំពោះមុខ គឺគ្រប់គ្រងផលប៉ះពាល់ពីកត្តាខាងក្រៅដែលកំពុងកើតមាន ដោយប្រឹងប្រែងរក្សាឱ្យបានល្អនូវលំនឹងជីវភាពប្រជាពលរដ្ឋ និងស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច គួបផ្សំជាមួយនឹងកិច្ចប្រឹងប្រែងបន្តជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចដែលមានចីរភាព, ពិពិធកម្ម និងភាពធន់ ។ ជារួម, ការរៀបចំ **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៦-២០២៨** មានគោលបំណងសំខាន់ៗចំនួន ៣ រួមមាន៖ (១). គាំទ្រការផ្សារភ្ជាប់ថវិកាទៅនឹងគោលនយោបាយអាទិភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល, (២). ពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការប្រមូលចំណូល និងការវិភាជថវិកា, និង (៣). ធានាឱ្យបាននូវស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ។ បន្ថែមលើនេះ, **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៦-២០២៨** ក៏មានតួនាទីបង្កើនតម្លាភាពនៃគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ និងជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការរៀបចំ **ក្របខ័ណ្ឌថវិការយៈពេលមធ្យមឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨** និង **សេចក្តីព្រាងច្បាប់ហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ២០២៦** ផងដែរ ។ **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៦-២០២៨** នេះ ត្រូវបានរៀបចំក្នុងទម្រង់ ៣ ឆ្នាំរំកិល ដើម្បីគាំទ្រគោលនយោបាយអាទិភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដោយពិចារណាលើធនធានដែលអាចកៀរគរបាន និងប្រកបដោយភាពបត់បែន ដោយផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងក្របខ័ណ្ឌម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យម និងដោយមានការកំណត់នូវវិធានផ្សេងៗ សម្រាប់ធានានូវចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ព្រមទាំងការវិភាគនូវហានិភ័យហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ផងដែរ ។

ឈរលើស្មារតីនេះ, **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៦-២០២៨** កំណត់ទស្សនវិស័យកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ក្នុងអត្រាដូចបានលើកឡើងខាងលើ ដោយឈរលើគោលគំនិតនៃការគិតគូរដែលមានសុទិដ្ឋិនិយមប្រយ័ត្នប្រយែង និងមិនទុទ្ទិដ្ឋិនិយមជ្រុល ហើយទាមទារឱ្យភាគីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់, ទាំងរាជរដ្ឋាភិបាល និងវិស័យឯកជន, បន្តខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការធ្វើពិពិធកម្ម, លើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង និងកសាងភាពធន់ ក៏ដូចជាការខិតខំឈ្នះឈ្នះរក្សាលក្ខខណ្ឌអំណោយផលសម្រាប់ការនាំចេញ ។ លើទិដ្ឋភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តប្រកាន់យកនូវ **«ជំហរគោលនយោបាយពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពថវិកាជាជំហាន (Gradual Fiscal Consolidation Stance)»** ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈក្នុងរយៈពេលមធ្យម និងចាប់ផ្តើមកសាងទ្រនាប់ថវិកាជាតិឡើងវិញ នៅពេលកាលៈទេសៈអនុញ្ញាត តាមរយៈការបន្តពង្រឹងការកៀរគរ និងពង្រីកមូលដ្ឋានចំណូល ព្រមទាំងសិក្សា និងធ្វើវិចារណកម្មចំណាយសារពើពន្ធក្រោមវិធានការលើកទឹកចិត្តដែលមានស្រាប់, ខណៈបង្កើនភាពប្រយ័ត្នប្រយែងខ្ពស់ ចំពោះករណីលើកលែងពន្ធថ្មីណាមួយ ។ ចំណាយសាធារណៈនឹងត្រូវបានរៀបចំប្រកបដោយភាពបត់បែន និងស្មារតីប្រុងប្រយ័ត្នខ្ពស់ ដោយផ្តោតលើការបន្តពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពថវិកា, ទាំងកម្រិតវិភាជន៍ និងប្រតិបត្តិការ, តាមរយៈការបន្តធ្វើអាទិភាវូបនីយកម្មចំណាយឱ្យចំគោលដៅ, ជាពិសេសក្នុងវិស័យដែលរងកម្មវិបាកពីភាពមិនប្រាកដប្រជា ក្នុងគោលបំណងធានាលំនឹងជីវភាពប្រជាជន

និងលើកកម្ពស់សមធម៌សង្គម ព្រមទាំងធានាឱ្យបាននូវលទ្ធភាព ក្នុងការទ្រទ្រង់ដំណើរការនៃកិច្ចអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច, និរន្តរភាពប្រតិបត្តិការការងារ, ចលនការកែទម្រង់ និងការអនុវត្តកម្មវិធីគោលនយោបាយអាទិភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។

ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៦-២០២៨ គ្រោងការប្រមូលចំណូលចរន្តឱ្យមានកំណើនជាមធ្យម ក្នុងរង្វង់ ៧,០% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨ ដែលក្នុងនោះ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦ មានកំណើន ៥,៩% សមមូលនឹង ១៤,១៣% នៃ ផ.ស.ស. ។ ចំណាយសាធារណៈសរុប ត្រូវបានគ្រោងនឹងមានកំណើនជាមធ្យម ៤,៦% ក្នុងមួយឆ្នាំ ដែលក្នុងនោះ ចំណាយចរន្តសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦ គ្រោងក្នុងកំណើនប្រមាណ ២,៥% សមមូលនឹង ១២,០៥% នៃ ផ.ស.ស. ។ ជាលទ្ធផល, ឱនភាពថវិកានឹងថមថយមកត្រឹមរង្វង់ -២,២០% នៃ ផ.ស.ស. ជាមធ្យម សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨ ដែលក្នុងនោះ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦ មានទំហំប្រមាណ -២,១៩% នៃ ផ.ស.ស. ។ ជារួម, ក្របខ័ណ្ឌថវិការយៈពេលមធ្យមឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨ ធានាបាននូវចីរភាព អនុលោមតាមសូចនាករសំខាន់ៗ ដែលត្រូវបានកំណត់នៅក្រោមយុថ្កាហិរញ្ញវត្ថុ និង នៅក្នុងវិធានប្រតិបត្តិ ។

ក្នុងនាមរាជរដ្ឋាភិបាល, ខ្ញុំសម្រេចដាក់ចេញនូវ **«ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨»** ដែលនឹងក្លាយជាឧបករណ៍ដ៏សំខាន់ សម្រាប់រាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការអនុវត្តវិធានការគោល-នយោបាយនានា ប្រកបដោយភាពម្ចាស់ការ សំដៅរក្សាបាននូវលំនឹងជីវភាពប្រជាជន, ស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ព្រមទាំងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច តាមរយៈការពង្រឹង និងការពង្រីកសសរស្តម្ភសេដ្ឋកិច្ចជាតិឱ្យមានជវភាព, ពិពិធភាព, ភាពរឹងមាំ និងភាពធន់ ។ ខ្ញុំសូមបញ្ជាក់ថា នេះគឺជាលើកទីពីរនៃការដាក់ចេញក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យម បន្ទាប់ពីការដាក់ឱ្យប្រើប្រាស់ជាផ្លូវការលើកដំបូងក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ទោះបីកម្ពុជាស្ថិតនៅក្នុងបរិការណ៍នៃភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ ដែលបង្កជាបញ្ហាប្រឈមជាច្រើន សម្រាប់វាយតម្លៃទស្សនវិស័យរយៈពេលមធ្យមក្តី ។ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តតាមដាន ដោយយកចិត្តទុកដាក់លើការវិវត្ត និងវាយតម្លៃសភាពការណ៍ឡើងវិញ មុនពេលរៀបចំសេចក្តីព្រាងច្បាប់ហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ២០២៦ ដើម្បីកែសម្រួលក្របខ័ណ្ឌនេះតាមការចាំបាច់ និងតាមការណ៍ជាក់ស្តែង ជាពិសេសក្នុងកាលៈទេសៈដែលសភាពការណ៍មិនអំណោយផល ។

ថ្ងៃ ពុធ ៤កើត ខែ ពិសាខ ឆ្នាំ ម្សាញ់ សប្តស័ក ព.ស.២៥៦៨

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០២៥

នាយករដ្ឋមន្ត្រី

សម្តេចមហាបវរធិបតី ហ៊ុន ម៉ាណែត

មាតិកា

បុព្វកថា ii

១. បរិការណ៍រួម ១

២. ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ៤

២.១. បរិការណ៍សេដ្ឋកិច្ចសកល ៤

២.២. ទិដ្ឋភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ៦

ក. សមិទ្ធផលសេដ្ឋកិច្ចឆ្នាំ ២០២៤ និងទស្សនវិស័យ ឆ្នាំ ២០២៥ ..... ៦

ខ. ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨ ..... ៧

គ. ហានិភ័យ និងទិសដៅគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ២១

៣. យុទ្ធសាស្ត្រហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២៣

៣.១. ជំហរគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២៣

៣.២. វិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២៤

ក. យុថ្កាហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២៤

ខ. វិធានប្រតិបត្តិ ២៥

៣.៣. អាទិភាពគោលនយោបាយ ២៥

៤. ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២៦

៤.១. ការអនុវត្តថវិកា ឆ្នាំ ២០២៤ និង ២០២៥ ..... ២៦

ក. ការអនុវត្តថវិកា ឆ្នាំ ២០២៤ ..... ២៦

ខ. ការប៉ាន់ស្មានការអនុវត្តថវិកាឆ្នាំ ២០២៥ ..... ២៨

គ. លទ្ធផលអនុវត្តថវិកាធៀបទៅនឹងវិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២៩

៤.២. ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨ ..... ២៩

ក. ក្របខ័ណ្ឌចំណូល ៣០

ខ. ក្របខ័ណ្ឌចំណាយសាធារណៈ ៣៥

គ. ឱនភាពថវិកា និងហិរញ្ញប្បទាន ៤០

ឃ. លទ្ធផលក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យមធៀបទៅនឹងវិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ៤១

៥. ហានិភ័យហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ៤២

ក. ហានិភ័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ៤៣

ខ. ភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និងឯកជន ៤៥

គ. ហានិភ័យបំណុលរបស់រដ្ឋាភិបាល ៤៦

ឃ. ហានិភ័យពីសហគ្រាសសាធារណៈ និងការវិនិយោគសាធារណៈ ៤៦

ង. ហានិភ័យពីវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ ៤៧

ច. ភាពជឿទុកចិត្តបាននៃក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ៤៧

៦. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ៤៨

ឧបសម្ព័ន្ធ ៥០

ឧបសម្ព័ន្ធ កៈ ក្របខ័ណ្ឌម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចឆ្នាំ ២០២២-២០២៨ .... ៥០

ឧបសម្ព័ន្ធ ខៈ ក្របខ័ណ្ឌចំណូល-ចំណាយរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៤-២០២៨ .... ៥១

ឧបសម្ព័ន្ធ គៈ ការបែងចែកចំណាយថ្នាក់ជាតិតាមវិស័យ ៥៣

១. បរិការណ៍រួម

សន្តិភាពពេញលេញ, ស្ថិរភាពនយោបាយ និងសន្តិសុខសង្គម ក្នុងរយៈពេលជាងពីរទសវត្សរ៍ចុងក្រោយនេះ បានបង្កើតជាមូលដ្ឋានគ្រឹះដ៏ចាំបាច់ ក្នុងការធានាបាននូវស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ, ចីរភាពកំណើន, និងរចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចដែលកាន់តែមានពិពិធភាព, ដែលរួមចំណែកជំរុញការអភិវឌ្ឍលើគ្រប់វិស័យ, ពង្រឹងភាពធន់សង្គម-សេដ្ឋកិច្ច, និង លើកកម្ពស់ជីវភាព និងសុខុមាលភាពប្រជាជន, ជាពិសេសតាមរយៈការ-ដាក់ឱ្យអនុវត្តប្រព័ន្ធគាំពារសង្គមដែលមានវិសាលភាពគ្របដណ្តប់ប្រសើរជាងមុន និងកាន់តែមានបរិយាប័ន្ន ។ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងកាន់តែមោះមុតក្នុង**ការធ្វើសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងការតភ្ជាប់ទៅនឹងច្រវាក់ផ្គត់ផ្គង់តំបន់ និងសកល, ការកែសម្រួលបរិយាកាសវិនិយោគ និងកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម ដើម្បីទាក់ទាញវិនិយោគថ្មីៗបន្ថែម, ការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសារវន្តដើម្បីបង្កើនការតភ្ជាប់, ការបន្តអភិវឌ្ឍមូលធនមនុស្ស, និងការកែទម្រង់ស្ថាប័ន និងអភិបាលកិច្ច** បានបង្កលក្ខណៈឱ្យកម្ពុជាសម្រេចបាននូវបង្គោលចរអភិវឌ្ឍន៍ជាបន្តបន្ទាប់ ដែលរួមមាន ការ-ចាកចេញពីឋានៈជាប្រទេសដែលមានចំណូលទាប ទៅជាប្រទេសមានចំណូលមធ្យមកម្រិតទាប ក្នុងឆ្នាំ ២០១៥ និងបន្តត្រៀមខ្លួនចាកចេញពី **ចំណាត់ក្រុមប្រទេសអភិវឌ្ឍតិចតួច** នៅឆ្នាំ ២០២៩ ខាងមុខ ។ ក្នុងរយៈពេលជាងពីរទសវត្សរ៍នេះ, កម្ពុជាសម្រេចបានគួរជាទីមោទនៈ នូវការកសាងភាពធន់គន្លឹះទាំង ៥ គឺ ភាពធន់នៃស្ថាប័នសាធារណៈ, ភាពធន់នៃសេដ្ឋកិច្ច, ភាពធន់នៃសង្គម និងប្រជាជន, ភាពធន់នៃប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុ, និង ភាពធន់នៃបរិស្ថាន និងអាកាសធាតុ ។ ភាពធន់ទាំង ៥ នេះហើយ ដែលអនុញ្ញាតឱ្យកម្ពុជាឆ្លងកាត់វិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ដ៏កាចសាហាវ ដោយកម្ពុជាមិនត្រឹមតែបានប្រយុទ្ធឈ្នះលើសមរភូមិសុខភាពសាធារណៈប៉ុណ្ណោះទេ; ប៉ុន្តែក៏មានជ័យជម្នះក្នុងសមរភូមិអប់រំ, គាំពារសង្គម, ហិរញ្ញវត្ថុ ក៏ដូចជាសេដ្ឋកិច្ច និងឈានទៅបើកប្រទេសឡើងវិញទាំងស្រុងនៅចុងឆ្នាំ ២០២១ និងបានអនុញ្ញាតឱ្យសកម្មភាពសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច វិលទៅរកប្រក្រតីភាពឡើងវិញបន្តិចម្តងៗ រហូតដល់រាជរដ្ឋាភិបាលអាណត្តិទី ៧ បានចាប់ផ្តើមក្នុងខែ សីហា ឆ្នាំ ២០២៣ ។

រយៈពេលជិត ២ ឆ្នាំ, រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៧ នៃរដ្ឋសភា, ក្រោមការដឹកនាំដ៏ឈ្លាសវៃ និងប្រកបដោយថាមពលរបស់ **សម្តេចមហាបវរធិបតី ហ៊ុន ម៉ាណែត នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា,** បានបន្តបំពេញបេសកកម្មជាតិដ៏ថ្លៃថ្លាប្រកបដោយឧត្តមគតិ និងការប្តេជ្ញាចិត្តដ៏មោះមុត ដើម្បីបន្តពុះពារបម្រើ និងការពារឧត្តមប្រយោជន៍ជាតិ និងប្រជាជនកម្ពុជាគ្រប់កាលៈទេសៈ ស្របតាមឆន្ទៈ និងបំណងប្រាថ្នារបស់ប្រជាជន ក៏ដូចជាលើកស្ទួយកិត្យានុភាពជាតិទាំងនៅក្នុងតំបន់ និងលើឆាកអន្តរជាតិ ។ ក្រោយពីបានដាក់ចេញ និងអនុវត្តជាបណ្តើរៗនូវ **«យុទ្ធសាស្ត្របញ្ចកោណ-ដំណាក់កាលទី ១»** និងការពង្រឹងការដ្ឋានកែទម្រង់សំខាន់ៗ, រាជរដ្ឋាភិបាល បានបន្តខិតខំដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមនានា និងជំរុញកែទម្រង់កាន់តែមុតស្រួច ក្នុងការសម្របខ្លួនឱ្យទាន់ការវិវត្តនៃសភាពការណ៍សកល និងតំបន់ ប្រកបដោយស្មារតីបុរេសកម្ម, ជាពិសេសគឺការចាប់យកនូវកាលានុវត្តភាព ដែលលេចចេញក្នុងបរិការណ៍នៃការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃនិម្មាបនកម្មសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចសកល ។ ក្នុងសភាពការណ៍នេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបានបន្តរក្សាបាននូវស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ក៏ដូចជាខិតខំស្តារ និងជំរុញកំណើនជាបណ្តើរៗឡើងវិញបន្ទាប់ពីវិបត្តិកូវីដ-១៩ ដោយសម្រេចបាននូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ចក្នុងអត្រា ៥% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ និងប្រមាណ ៦% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ។

ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, ស្លាកស្នាមនៃវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ នៅកំពុងបន្តបន្ទចបង្អាក់ដល់ការស្តារ និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ខណៈវិបត្តិនានាកំពុងកើតឡើងជាបន្តបន្ទាប់ ។ ការវិវត្តថ្មីនៃការរងនូវការដាក់ពន្ធគយបដិការ (Reciprocal Tariff) របស់សហរដ្ឋអាម៉េរិក និងភាពមិនច្បាស់លាស់នៃគោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្មរបស់ដៃគូ

ពាណិជ្ជកម្មសំខាន់ៗ ធ្វើឱ្យកម្ពុជាប្រឈមនឹងការលំបាកទ្វេដង ក្នុងការបត់បែនគោលនយោបាយរបស់ខ្លួនទាំងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងផ្នែកការទូត ដើម្បីបញ្ចៀសនូវកម្មវិបាកនានា, ទាំងផ្ទាល់ និងប្រយោល, មកលើសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម ។ ក្នុងន័យនេះ, កំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាដែលគ្រោងថាអាចសម្រេចបាន ៦,៣% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥ ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានបឋមថានឹងថមថយមកត្រឹម ៥,២% ក្រោមឥទ្ធិពលហានិភ័យ និងភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់នៃគោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្មរបស់ប្រទេសដៃគូពាណិជ្ជកម្មរបស់កម្ពុជា ស្របនឹងការថមថយនៃទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចសកល ព្រមទាំងហានិភ័យផ្សេងៗទៀត ដែលលេចរូបរាងកាន់តែច្បាស់ឡើង ។

សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦ សេដ្ឋកិច្ចសកល, តំបន់ និងកម្ពុជា នឹងត្រូវប្រឈមនឹងហានិភ័យ និងភាពមិនប្រាកដប្រជាកាន់តែខ្លាំងឡើង ត្បិតទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចសកល, តំបន់ និងកម្ពុជាបន្តស្ថិតក្នុងអន្តរកាលនៃព្រឹត្តិការណ៍ ដែលរួមមាន បញ្ហាភូមិសាស្ត្រនយោបាយដែលកាន់តែឡើងកំដៅ, ការកើនឡើងនូវគោលនយោបាយគាំពារនិយម (Protectionism) របស់ប្រទេសមហាអំណាច, ជាពិសេសសង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្ម ពាក់ព័ន្ធនឹងការដំឡើងពន្ធគយ (Tariff) និងការកាត់បន្ថយជំនួយអភិវឌ្ឍន៍ផ្លូវការ (ODA) ព្រមទាំងការប្រកួតប្រជែងផ្នែកបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និងបញ្ញាសិប្បនិម្មិតកាន់តែខ្លាំងក្លា ដែលទាំងអស់នេះបានរុញសភាពការណ៍ឱ្យកាន់តែស្មុគស្មាញថែមទៀត ។ ជាមួយគ្នានេះ, នៅក្នុងបរិបទនៃភាពមិនប្រាកដប្រជាកាន់តែស្រួចស្រាល់ កម្ពុជាក៏អាចទទួលនូវកាលានុវត្តភាពមួយចំនួនផងដែរ ប្រសិនបើយើងប្រកាន់ភាពបត់បែន និងអាចសម្របខ្លួនទាន់សភាពការណ៍តំបន់ និងពិភពលោក ហើយអាចត្រៀមខ្លួនរួចរាល់ក្នុងការប្រែក្លាយបញ្ហាប្រឈមនានាឱ្យទៅជាកាលានុវត្តភាព និងប្រើប្រាស់លក្ខខណ្ឌអំណោយផលទាំងឡាយដែលអាចកើតចេញពីការវិវត្តសភាពការណ៍នេះ សម្រាប់លើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង, បង្កើនពិពិធកម្ម និងពង្រឹងភាពធន់នៃសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចជាតិ ។ ក្នុងរយៈពេលមធ្យមទៅមុខ (២០២៧-២០២៨) ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ត្រូវបានសន្មតថា នឹងមាននិន្នាការល្អឡើងវិញដោយសន្សឹមៗ ។ សកម្មភាពសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច នឹងរំពឹងថាងើបវិញជាបណ្តើរៗ ចំណែកអត្រាអតិផរណាក៏នឹងត្រលប់ទៅរកប្រក្រតីភាពវិញ ស្របពេលដែលស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុសកលមានភាពប្រសើរ គួបផ្សំជាមួយនឹងការរក្សាបានស្ថិរភាពសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា, ការបន្តស្តារវិស័យចទ្បល់កំណើនដែលមានស្រាប់, ការលើកកម្ពស់វិស័យសក្តានុពលថ្មីមួយចំនួនទៀត ក៏ដូចជាការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវបរិយាកាសអាជីវកម្ម និងកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម ដើម្បីជំរុញការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងពង្រឹងភាពប្រកួតប្រជែងរបស់កម្ពុជា ។ ក្រោមសម្មតិកម្មនេះ, កំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាត្រូវបានព្យាករបន្តថមថយបន្តិចក្នុងរង្វង់ **៥,០% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦ និងងើបវិញក្នុងអត្រាមធ្យម ៥,៦% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៨** ។ គួរគូសបញ្ជាក់ថា, ផ្អែកលើការវាយតម្លៃស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចមុនពេលព្រឹត្តិការណ៍ពន្ធគយបដិការ, កំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាអាចសម្រេចបាន ៦,៣% នៅឆ្នាំ ២០២៦ និង ៦,៥% ក្នុងរយៈពេលមធ្យម ។ គួរកត់សម្គាល់ផងដែរថា, ការវាយតម្លៃឡើងវិញលើកំណើននេះ ក៏មាននិន្នាការស្រដៀងគ្នាទៅនឹងស្ថាប័នអន្តរជាតិធំៗ ដែលបានកែតម្រូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាពីការព្យាករគោល ដោយនៅរក្សាបានកំណើនក្នុងកម្រិតសមរម្យ គួរយ៉ាងដូចជា មូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ (IMF) បានកែតម្រូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាពីអត្រា ៥,៨% និង ៦,២% មកក្នុងអត្រា ៤% និង ៣,៤%, ធនាគារពិភពលោក ពី ៥,៤% និង ៥,៤% មក ៤% និង ៤,៥%, និងការិយាល័យស្រាវជ្រាវម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចអាស៊ានបូកបី (AMRO) ពី ៥,៨% និង ៦,០% មក ៤,៩% និង ៤,៧%, សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥ និង ២០២៦ រៀងគ្នា ។ យ៉ាងណាមិញ, រាជរដ្ឋាភិបាលក៏ទទួលស្គាល់ថា កម្ពុជានៅបន្តប្រឈមនឹងហានិភ័យ និងភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់, ទាំងក្នុងក្របខ័ណ្ឌសកល តំបន់ និងក្នុងស្រុក, និងកាន់តែ

ស្រួចស្រាល់ជាងមុន ដែលនឹងធ្វើឱ្យសម្មតិកម្មខាងលើមិនឆ្លើយតបនឹងតថភាពជាក់ស្តែង និងអាចនឹងតម្រូវឱ្យមានការកែសម្រួលទៅលើក្របខ័ណ្ឌកំណើនខាងលើ បន្ថែមទៀតផងដែរ ។

ឈរលើទស្សនវិស័យកំណើនខាងលើនេះ, គោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យម ត្រូវរៀបចំឡើងដោយបន្តប្រកាន់យក **«ជំហរគោលនយោបាយពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពថវិកាជាជំហាន (Gradual Fiscal Consolidation Stance)»** ដើម្បី, **ម្ខាង,** ឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការចាំបាច់ចំពោះមុខក្នុងការគ្រប់គ្រង និងឆ្លើយតបទៅនឹងឥទ្ធិពលនៃកម្មវិបាកដែលកើតមានដោយសារបញ្ហាកត្តាខាងក្រៅ ដោយខិតខំរក្សាលំនឹងជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជនដែលអាចរងការប៉ះទង្គិច និងរក្សាលំនឹងម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចជារួម ក៏ដូចជារក្សានិរន្តរភាពប្រតិបត្តិការការងារ និងការអនុវត្តកម្មវិធីគោលនយោបាយអាទិភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល និង **ម្ខាងទៀត,** កសាងនូវទ្រនាប់ថវិកាជាតិឡើងវិញ នៅពេលកាលៈទេសៈអនុញ្ញាត ដើម្បីធានាពូនគរធនធានត្រៀមបម្រុងថវិកាសម្រាប់ឆ្លើយតបនឹងការវិវត្តមិនអំណោយផលនៃសភាពការណ៍ និងវិបត្តិនានាជាយថាហេតុ នាអនាគត ។

ជាការពិត, សភាពការណ៍សកល និងតំបន់ មានការវិវត្តយ៉ាងរហ័ស ពោរពេញទៅដោយភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់នៅឡើយ ហើយភាគច្រើនមិនចំណុះក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់កម្ពុជាទាំងស្រុងនោះទេ ។ កម្ពុជា, ក្នុងនាមជាប្រទេសតូច បើកចំហ និងផ្អែកខ្លាំងលើពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ, ពិតជាមិនអាចត្រៀមវិធានការគោលនយោបាយ សម្រាប់គ្រប់សេណារីយ៉ូដែលអាចកើតឡើងបានឡើយ ។ ក្នុងន័យនេះ, អ្វីដែលកម្ពុជាអាចធ្វើបាន គឺបន្តគ្រប់គ្រងស្ថានការណ៍ជាប្រចាំដោយប្រុងប្រយ័ត្ន តាមរយៈការក្តាប់ឱ្យបាននូវជីពចរនៃសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមជាមួយនឹងការដាក់ចេញវិធានការអន្តរាគមន៍ចាំបាច់ បុរេសកម្ម និងទាន់ពេល ឆ្លើយតបទៅនឹងភាពចល័តនៃសភាពការណ៍ តាមរយៈការបន្តពង្រឹងការដ្ឋានកែទម្រង់ ដោយហ៊ានវះកាត់ និងដាក់ចេញនូវវិធានការដាក់លាក់មុតស្រួច និង ចំគោលដៅ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាជាឧបសគ្គរាំងស្ទះទាំងឡាយ និងសំដៅបញ្ចៀសនូវហានិភ័យទាំងឡាយឱ្យបានជាអតិបរមាតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ។ ក្នុងស្ថានភាពនេះ, គោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ (Fiscal Policy) ស្ថិតក្នុងភាពប្រុងប្រយ័ត្នជាប្រចាំ រក្សាភាពបត់បែនខ្ពស់ និងខិតខំឆ្លើយតបឱ្យចំគោលដៅ ដើម្បីការធានាឱ្យបាននូវចីរភាពផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ គឺជាកត្តាមិនអាចខ្វះបាន ។

ក្នុងន័យនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងដាក់ចេញនូវ **«ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨»** ឬ ហៅខ្លីថា **«ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៦-២០២៨»** ដែលបង្ហាញពីការព្យាករទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យម, កំណត់យុទ្ធសាស្ត្រហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ (Fiscal Strategy) និងកំណត់នូវ **ជំហរគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ (Fiscal Policy Stance)** ដោយប្រកាន់ខ្ជាប់នូវ **វិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈមួយចំនួន (Fiscal Rules)** ព្រមទាំងធ្វើការវិភាគនូវ**ហានិភ័យហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ (Fiscal Risks)** ផងដែរ ។

ជារួម, ការដាក់ចេញឱ្យអនុវត្តជាផ្លូវការនូវ **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៦-២០២៨** គឺអនុលោមតាម **ច្បាប់ស្តីពីប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ** និងជាផ្នែកមួយនៃការអនុវត្ត កម្មវិធីកែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ក្នុងការគាំទ្រដល់៖ (១)-ការផ្សារភ្ជាប់ថវិកាទៅនឹងគោលនយោបាយអាទិភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល, (២)-ការពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការប្រមូលចំណូល និងការវិភាជថវិកា, និង (៣)-ការធានាឱ្យបាននូវស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត, ការដាក់ចេញនូវក្របខ័ណ្ឌខាងលើក៏ស្របតាម **«យុទ្ធសាស្ត្រនៃការកែទម្រង់ប្រព័ន្ធថវិកាឆ្នាំ ២០១៨-២០២៥ និងបច្ចុប្បន្នកម្ម ២០២៥-២០២៨»** ដោយមានគោលបំណងពង្រឹងវិន័យថវិកា ចាប់តាំងពីការរៀបចំផែនការ រហូតដល់ការវិភាជ និងការអនុវត្តថវិកា តាមរយៈ

ការផ្សារភ្ជាប់ថវិកាទៅគោលនយោបាយអាទិភាព និងការវិភាជថវិកាដោយផ្អែកលើព័ត៌មានសមិទ្ធកម្ម ។ **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៦-២០២៨** នេះត្រូវបានរៀបចំឡើងក្រោមទម្រង់ ៣ ឆ្នាំរំកិល (Three Years Rolling) ដែលក្នុងនោះ ពិតានថវិកាជាក់លាក់សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦ (ដែលជាឆ្នាំទី ១) នឹងជាផ្នែកមួយនៃការរៀបចំច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៦ ខណៈដែលចំណោលសម្រាប់ឆ្នាំ២០២៧ (ឆ្នាំទី ២) និង ឆ្នាំ២០២៨ (ឆ្នាំទី ៣) នឹងអាចត្រូវបានកែតម្រូវនៅឆ្នាំបន្តបន្ទាប់ ដើម្បីឱ្យស្របទៅតាមការប្រែប្រួលនៃស្ថានភាពសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចក្នុងស្រុក និងបរិយាកាសខាងក្រៅ ។ ក្របខ័ណ្ឌនេះនឹងក្លាយជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការរៀបចំនូវ «**ក្របខ័ណ្ឌថវិការយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨**» និង «**សេចក្តីព្រាងច្បាប់ហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ២០២៦**» ។ ក្របខ័ណ្ឌនេះ នឹងចែកចេញជា ៦ ផ្នែកសំខាន់ៗ រួមមាន ៖ (១). បរិការណ៍រួម (ផ្នែកនេះ); (២). ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច; (៣). យុទ្ធសាស្ត្រហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ; (៤). ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ; (៥). ហានិភ័យហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ; និង (៦). សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ។

២. ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច

២.១. បរិការណ៍សេដ្ឋកិច្ចសកល

មុនការដាក់ចេញពន្ធគយបដិការ បើផ្អែកតាមការវាយតម្លៃរបស់មូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ (IMF) ចេញផ្សាយក្នុងខែ មករា ឆ្នាំ ២០២៥, សេដ្ឋកិច្ចសកលត្រូវបានព្យាករណ៍ថានឹងមានកំណើន ក្នុងអត្រា ៣,៣% ដូចគ្នា ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ និង ២០២៦ ជាមួយនឹងនិន្នាការបោះឆ្ពោះទៅរកវិថីនៃកំណើនសក្តានុពល ។ ចលនការនៃកំណើននេះ គឺត្រូវបានរំពឹងថានឹងគាំទ្រដោយនិន្នាការល្អប្រសើរនៃសេដ្ឋកិច្ចរបស់បណ្តាប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ និងបណ្តាប្រទេសដែលមានសេដ្ឋកិច្ចកំពុងរីកលូតលាស់ រួមទាំង ចិន ស្របពេលដែលគោលនយោបាយរឹតបន្តឹងរូបិយវត្ថុ ត្រូវបានបន្ធូរបន្ថយជាសន្សឹមៗ ដោយសារអត្រាអតិផរណាបានខិតទៅរកអត្រាគោលដៅបន្តិចម្តងៗ ។ ត្បិតការព្យាករ និងទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចសកលនាពេលនោះ បានហ៊ុមព័ទ្ធដោយហានិភ័យ និងភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់, ក៏ប៉ុន្តែស្ថានភាពជារួម មិនរំពឹងថានឹងវិវត្តទៅក្នុងទិសដៅអវិជ្ជមាន ដែលអាចនាំឱ្យមានផលជះដល់ទស្សនវិស័យនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្លាំងក្លាគួរឱ្យកត់សម្គាល់ឡើយ ។

យ៉ាងណាមិញ, ការកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័សជាងការរំពឹងទុកនៃចរន្តគាំពារនិយម (Protectionist policies) ដែលស្តែងចេញ ជាពិសេសតាមរយៈការដំឡើងពន្ធគយ (Broad-based tariff hike) និងពន្ធគយបដិការ (Reciprocal tariff) បានធ្វើឱ្យការគិតគូរ និងមូលដ្ឋានសម្មតិកម្មទាំងឡាយនៃការព្យាករសេដ្ឋកិច្ចសកល នាកាលនោះ មិនឆ្លុះបញ្ចាំងពីតថភាពជាក់ស្តែងដែលបាននិងកំពុងកើតឡើង ។ ក្នុងន័យនេះ, បើផ្អែកតាមការវាយតម្លៃរបស់ IMF ចេញផ្សាយក្នុង ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០២៥ នាពេលថ្មីៗនេះ, សេដ្ឋកិច្ចសកលត្រូវបានទាញទម្លាក់មកត្រឹមអត្រាកំណើនប្រមាណ ២,៨% និង ៣,០% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ និង ២០២៦ ពោលគឺធ្លាក់ក្នុងកម្រិតប្រមាណ ០,៥ និង ០,៣ ពិន្ទុភាគរយរៀងគ្នា ពីការព្យាករ ក្នុងខែ មករា ឆ្នាំ ២០២៥ ដោយសារផលប៉ះពាល់និងកម្មវិបាកនៃគោលនយោបាយគាំពារនិយម ដែលស្តែងឡើងតាមរយៈការដំឡើងពន្ធគយ និងនាពេលថ្មីៗនេះ គឺការដាក់ឱ្យអនុវត្តនូវពន្ធគយបដិការ ។ សម្រាប់សេដ្ឋកិច្ចសហរដ្ឋអាម៉េរិក, បើទោះបីការប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុកកាលពីឆ្នាំទៅមានចលនការល្អ, និន្នាការនេះបានចាប់ផ្តើមមានការថមថយ ពោលគឺចាប់តាំងពីមុនការប្រកាសនូវពន្ធគយបដិការ ស្របពេលដែលពន្ធនេះ ក៏អាចនឹងជំរុញការហក់ឡើងវិញនៃសម្ពាធអតិផរណាក្នុងប្រទេសផងដែរ ។ ក្នុងន័យនេះ, ផលជះនៃការអនុវត្តពន្ធគយបដិការ នឹងកាន់តែផ្តល់កម្មវិបាកជាអវិជ្ជមានមួយកម្រិតថែមទៀតដល់ការប្រើប្រាស់ និងសកម្មភាពវិនិយោគក្នុងស្រុក ។ សេដ្ឋកិច្ចតំបន់ចាយប្រាក់អឺរ៉ូ ក៏នៅបន្តមាន

កំណើនយឺត ដោយសារការថមថយនៃសកម្មភាពផលិតកម្ម ជាពិសេស ក្នុងប្រទេសអាល្លឺម៉ង់ និងអ៊ីតាលី ស្របពេលដែលសម្ទុះនៃការប្រើប្រាស់ក៏នៅមានភាពទ្រឹង ។ ចលនការកំណើននៃសេដ្ឋកិច្ចចិន ក៏រំពឹងថាមានសម្ទុះថមថយជាងការរំពឹងទុក ដោយសារកំណើនយឺតនៃការនាំចេញ និងការប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក ស្របពេលដែលស្ថានភាពវិនិយោគ ជាពិសេស ក្នុងវិស័យអចលនទ្រព្យ នៅបន្តមានភាពទ្រឹង, ខណៈដែលសេដ្ឋកិច្ចជារួម ក៏នឹងទទួលរងផលជះជាអវិជ្ជមានពីគោលនយោបាយគាំពារនិយម ពោលគឺការដំឡើងពន្ធគយ ។

ជាការពិត, ការកើនឡើងរហ័សជាងការរំពឹងទុកនៃគោលនយោបាយគាំពារនិយម បាននិងកំពុងទាញគម្លាតនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកល ឱ្យកាន់តែឃ្លាតឆ្ងាយពីគន្លងសក្តានុពល ក៏ដូចជាជំរុញឱ្យមានអតុល្យភាពនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច (Growth divergence) កាន់តែខ្លាំង ។ មកទល់បច្ចុប្បន្ន, ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចសកលនៅតែបន្តហ៊ុមព័ទ្ធដោយភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ ហើយមានទំនោរទៅរកហានិភ័យច្រើនជាងកាលានុវត្តភាព ក្នុងន័យថា គោលនយោបាយគាំពារនិយម ជាពិសេសការដំឡើងពន្ធគយ បានបង្កើតនូវចំណុចប្រែប្រួលមួយថ្មីគួរឱ្យកត់សម្គាល់ (Critical juncture) ដែលបាននិងកំពុងបង្កើនកំដៅបន្ថែមទៀតដល់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការសកល ។ ជារួម, គោលនយោបាយគាំពារនិយម ត្រូវបានមើលឃើញថានឹងផ្តល់បច្ច័យអវិជ្ជមានច្រើនជាងវិជ្ជមាន ដូចជា ការកើនឡើងថ្លៃដើមទំនិញស្តែងចេញពីកត្តាផ្គត់ផ្គង់ (Supply-side inflationary pressure) និងបន្ទុចបង្អាក់ដល់ខ្សែច្រវាក់ផលិតកម្ម និងដឹកជញ្ជូន និងប៉ះពាល់ដល់លំហូរពាណិជ្ជកម្ម ជារួម ហើយអាចនឹងឈានដល់សង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្ម (Trade war) ពេញទំហឹង និងសង្គ្រាមបច្ចេកវិទ្យា (Tech war) និងការបែកខ្ញែកកិច្ចសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច និងពាណិជ្ជកម្ម ។

ការរំពឹងទុកនៃកម្មវិបាកជាអវិជ្ជមាន ដែលស្តែងចេញពីហានិភ័យទាំងឡាយ និងជាពិសេសគោលនយោបាយដំឡើងពន្ធគយនេះ ក៏បានធ្វើឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរគួរឱ្យកត់សម្គាល់ផងដែរ លើការគិតគូរឡើងវិញនូវទិសដៅ និងវិធានការគោលនយោបាយ ។ ជាក់ស្តែង, ការបន្ធូរបន្ថយគោលនយោបាយរឹតបន្តឹងរូបិយវត្ថុ ត្រូវបានមើលឃើញថាជាសញ្ញាវិជ្ជមានសម្រាប់ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចសកល, ប៉ុន្តែល្បឿននៃការបន្ធូរបន្ថយ និងព្យាសកម្ម (Calibration) វិធានការគោលនយោបាយ នាពេលបច្ចុប្បន្ន ត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងល្បឿនទាបជាងការរំពឹងទុក និងក្នុងស្មារតីប្រុងប្រយ័ត្នខ្ពស់ ត្បិតត្រូវថ្លឹងថ្លែងឱ្យបានល្អិតល្អន់ ជាពិសេសចំពោះហានិភ័យនៃការហក់ឡើងវិញនៃសម្ពាធអតិផរណា ។ម្យ៉ាងទៀត, បើទោះបីប្រទេសចិនបានប្រកាសដាក់ចេញនូវកញ្ចប់អន្តរាគមន៍ ដើម្បីគាំពារកំណើនសេដ្ឋកិច្ច, ក៏មកទល់បច្ចុប្បន្នកញ្ចប់អន្តរាគមន៍ទាំងនេះ នៅមិនទាន់លេចចេញជាវិធានការជាក់លាក់ណាមួយនោះឡើយ ត្បិតរដ្ឋាភិបាលចិនក៏ត្រូវថ្លឹងថ្លែងប្រកបដោយស្មារតីប្រុងប្រយ័ត្នខ្ពស់ ព្រោះថាការអនុវត្តវិធានការពាក់ព័ន្ធនឹងគោលនយោបាយសារពើពន្ធ អាចលេចចេញនូវហានិភ័យទ្វេទិស និងប៉ះពាល់ដល់ចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ស្របពេលដែលលម្ហវិកាមានកំណត់ ។

តារាងទី ១៖ កំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកល និងតំបន់

	សេដ្ឋកិច្ចសកល	ប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍	សេដ្ឋកិច្ចកំពុងរីកលូតលាស់ និងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍ	សហរដ្ឋអាម៉េរិក	តំបន់ចាយប្រាក់អឺរ៉ូ	ចក្រភពអង់គ្លេស	ជប៉ុន	ចិន	អាស៊ាន-៥
2023	3.3	1.7	4.4	2.9	0.4	0.3	1.5	5.2	4.0
2024	3.3	1.8	4.3	2.8	0.9	1.1	0.1	5.0	4.6
2025	2.8	1.4	3.7	1.8	0.8	1.1	0.6	4.0	4.0
2026	3.0	1.5	3.9	1.7	1.2	1.4	0.6	4.0	3.9
2027	3.2	1.7	4.2	2.0	1.3	1.5	0.6	4.2	4.2
2028	3.2	1.7	4.1	2.1	1.3	1.5	0.6	4.1	4.3

ប្រភព៖ មូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ, ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចសកល ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០២៥

ក្នុងន័យនេះ, ក្នុងរយៈពេលខ្លី និងមធ្យមខាងមុខ, ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចសកលមានទំនោរទៅរកហានិភ័យ ច្រើនជាងកាលានុវត្តភាព តួយ៉ាងដូចជា ៖ (១). កម្មវិបាកនៃការបន្តកើនឡើងនៃចរន្តគាំពារនិយមរបស់សហរដ្ឋអាម៉េរិក ដែលអាចលេចចេញនូវសង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្ម, សង្គ្រាមបច្ចេកវិទ្យា និងការហក់ឡើងវិញនៃថ្លៃទំនិញសកល; (២). ភាពតានតឹងនៃកត្តាភូមិសាស្ត្រនយោបាយ ជាក់ស្តែងដូចជានៅតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ា; (៣). ការបន្តកើនឡើងសម្ពាធបំណុលសាធារណៈ; (៤). ការបន្តធ្លាក់ចុះនៃវិស័យអចលនទ្រព្យនៅចិន; និង (៥). ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និងគ្រោះធម្មជាតិ ។ យ៉ាងណាមិញ, ការបន្តបន្ធូរបន្ថយគោលនយោបាយរឹតបន្តឹងរូបិយវត្ថុ, ការដាក់ចេញនូវកញ្ចប់អន្តរាគមន៍របស់ប្រទេសចិន និង លទ្ធភាពក្នុងការធ្វើសមាហរណកម្មស៊ីជម្រៅនៃពាណិជ្ជកម្មប្រទេសដទៃផ្សេងពីសហរដ្ឋអាម៉េរិក ក៏នៅតែអាចជាកាលានុវត្តភាព សម្រាប់ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចសកល និងតំបន់ ផងដែរ ។

២.២. ទិដ្ឋភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា

បើទោះបីសេដ្ឋកិច្ចសកលហ៊ុមព័ទ្ធទៅនឹងភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ ក៏សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាត្រូវបានវាយតម្លៃថានៅបន្តរក្សាបាននូវចលនការរឹងមាំ ជាមួយអត្រាកំណើន ៦,០% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ បើធៀបនឹងប្រមាណ ៥,០% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ ។ មុននឹងគោលនយោបាយពន្ធគយបដិការរបស់សហរដ្ឋអាម៉េរិកចូលជាធរមាន, កំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាត្រូវបានវាយតម្លៃថា នឹងបន្តចលនការប្រសើរ ពោលគឺក្នុងរង្វង់ ៦,៣% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥ ដោយសារការបន្តនិន្នាការប្រសើរនៃតម្រូវការសកល ដែលនឹងបន្តគាំទ្រដល់វិស័យបម្រើការនាំចេញកម្ពុជា ពោលគឺវិស័យកាត់ដេរ និងកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ។ ជាមួយគ្នានេះ, សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចក្នុងស្រុកក៏នៅបន្តរក្សាបានតុល្យភាព ដែលបន្តគាំទ្រដោយការបន្តនិន្នាការល្អនៃវិស័យគាំទ្រចំណូលប្រជាជន, តួយ៉ាងដូចជា វិស័យឧស្សាហកម្ម និងទេសចរណ៍ ជាដើម, និងវិស័យសំណង់-អចលនទ្រព្យ ក៏រំពឹងថានឹងបន្តងើបមកវិញសន្សឹមៗ ស្របគ្នាទៅនឹងការបន្តកើនឡើងវិញនៃប្រាក់ចំណូលរបស់ប្រជាជន និងសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច ជារួម ។ កំណើននេះ នឹងបន្តនិន្នាការល្អក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ក្នុងអត្រា ៦,៣% ផងដែរ ។

យ៉ាងណាមិញ, ដូចគ្នាទៅនឹងការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកលដែរ, កំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាត្រូវបានវាយតម្លៃជាថ្មីថានឹងថមថយបន្តិចវិញ ក្រោយគោលនយោបាយពន្ធគយបដិការរបស់សហរដ្ឋអាម៉េរិកមកត្រឹម ៥,២% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥ និង ៥% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦ ស្របពេលកម្ពុជាកំពុងស្ថិតក្នុងអន្តរកាលនៃស្ថានភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ ។ ប្រសិនបើស្ថានភាពកត្តាខាងក្រៅវិវត្តទៅកាន់តែអាក្រក់ជាងបច្ចុប្បន្ន ហើយការចរចារវាងកម្ពុជា និងសហរដ្ឋអាម៉េរិក មិនទទួលបានលទ្ធផលល្អដូចការរំពឹងទុក, នោះកំណើននេះនឹងកាន់តែថមថយបន្ថែមទៀត (**សេណារីយ៉ូទាប មានលម្អិតក្នុងផ្នែកហានិភ័យ**) ។

ក. សមិទ្ធផលសេដ្ឋកិច្ចឆ្នាំ ២០២៤ និងទស្សនវិស័យ ឆ្នាំ ២០២៥

សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៤ អាចសម្រេចបានកំណើនក្នុងអត្រា ៦,០% ដែលត្រូវបានទ្រទ្រង់យ៉ាងសំខាន់ដោយការងើបវិញលឿនជាងការរំពឹងទុកនៃវិស័យកាត់ដេរ និងការបន្តរក្សាបាននូវនិន្នាការល្អនៃវិស័យកសិកម្ម និងបដិសណ្ឋារកិច្ច និងសេវាកម្មម្ហូបអាហារ (ទេសចរណ៍) ដែលបន្តគាំពារដល់វិស័យគាំទ្រ ពោលគឺវិស័យដឹកជញ្ជូន និងស្តុក ។ បើទោះបីវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ មានសន្ទុះថមថយបន្តិច, ក៏វិស័យនេះជារួម បន្តទ្រទ្រង់យ៉ាងសំខាន់ដោយឧស្សាហកម្មយុទ្ធសាស្ត្របម្រើការនាំចេញចម្បងៗ (គ្រឿងបង្គុំអេឡិចត្រូនិក, សំបកកង់រថយន្ត និងគ្រឿងសង្ហារិម) និងឧស្សាហកម្មបម្រើទីផ្សារក្នុងស្រុក តួយ៉ាងដូចជាឧស្សាហកម្មដំឡើងរថយន្ត ជាដើម ។ ជាមួយគ្នានេះ, ការបន្តអនុវត្តវិធានការអន្តរាគមន៍សង្គម-សេដ្ឋកិច្ច

ទាំងទៅលើការរក្សាលំនឹងជីវភាពប្រជាជន និងស្ថិរភាពអាជីវកម្ម (ឧទាហរណ៍ ក្នុងវិស័យសំណង់-អចលនទ្រព្យ និងវិស័យទេសចរណ៍) ក៏បានចូលរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការគាំពារកំណើនសេដ្ឋកិច្ចក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ។

ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, ការដាក់ចេញនូវគោលនយោបាយពន្ធគយបដិការ អាចនឹងបង្កឱ្យមានផលប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់លើការនាំចេញរបស់កម្ពុជា, ជាពិសេសវិស័យកាត់ដេរ និងវិស័យមិនមែនកាត់ដេរ, ជាមួយនឹងផលប៉ះ-ពាល់ដោយប្រយោល លើវិស័យសំខាន់ៗមួយចំនួន តួយ៉ាងដូចជា វិស័យដឹកជញ្ជូន និងស្តុក, វិស័យលក់ដុំ-រាយ (សកម្មភាពចាយវាយក្នុងស្រុក) និងសេវាកម្មរួមផ្សំផ្សេងទៀត, ព្រមទាំងបង្កជាផលជះជាអវិជ្ជមានដល់លំហូរវិនិយោគ ដែលក៏នឹងមានផលប៉ះពាល់ដល់វិស័យសំណង់-អចលនទ្រព្យផងដែរ ។ វិស័យផ្សេងៗទៀត ក៏មាននិន្នាការថមថយបន្តិចបន្តួចផងដែរ ដោយសារដំណើរភាពនៃផលប៉ះពាល់ (Shock Dynamics) នៃការនាំចេញមកលើវិស័យផ្សេងៗនៃចរន្តសេដ្ឋកិច្ច ។ ប៉ុន្តែ, ស្ថានភាពនៃគោលនយោបាយពន្ធគយបដិការនៅតែបន្តមានភាព-មិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ ហើយការវាយតម្លៃកម្មវិបាក គឺអាស្រ័យលើកត្តាជាច្រើន តួយ៉ាងដូចជា លទ្ធផលនៃការ-ចរចាជាក់ស្តែងរវាងកម្ពុជា និងសហរដ្ឋអាមេរិក និង រយៈពេលនៃការអនុវត្តគោលនយោបាយពន្ធគយបដិការនេះ ។ យ៉ាងណាមិញ, ជាមួយនឹងការពន្យារការអនុវត្តអត្រា ៤៩% ពេលចំនួន ៩០ ថ្ងៃ និងការរំពឹងទុកល្អនៃការចរចា, ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥ និងរយៈពេលមធ្យម ត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយឈរលើគោលគំនិតនៃការគិតគូរដែលមានសុទិដ្ឋិនិយមប្រយ័ត្នប្រយែង និងមិនទុទ្ទិដ្ឋិនិយមជ្រុល ខណៈដែលស្ថាន-ភាពអាចវិវត្តលឿនរហ័ស និងពិបាកប៉ាន់ស្មានទុកបាន ដែលទាមទារការតាមដានជាប់ជាប្រចាំ ។

ឈរលើមូលដ្ឋាននេះ, សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥ សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជារំពឹងថានឹងសម្រេចបាននូវអត្រាកំណើន ៥,២% ដែលថមថយពីប្រមាណ ៦,០% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ កន្លងទៅ ដោយសារការរំពឹងទុកនៃផលប៉ះពាល់នៃគោលនយោបាយពន្ធគយបដិការមកលើវិស័យចន្ទល់កំណើនសំខាន់ៗ តួយ៉ាងដូចជា វិស័យបម្រើការនាំចេញរួមមានវិស័យកាត់ដេរ និងវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ និងវិស័យគាំទ្រផ្សេងទៀត ដូចជា វិស័យដឹកជញ្ជូន និងស្តុក និងវិស័យលក់ដុំ-រាយ និងសេវាកម្មគាំទ្រ ។ យ៉ាងណាមិញ, វិស័យដែលរំពឹងថានឹងទទួលរងផលជះ និងកម្មវិបាកទាំងផ្ទាល់ និងប្រយោលទាំងនេះ នៅតែអាចបន្តរក្សាបាននូវនិន្នាការកំណើនវិជ្ជមាន ដែលអាចជួយរក្សាកំណើនជារួម ឱ្យនៅតែមានចលនការ បើទោះបីក្នុងល្បឿនយឺតយ៉ាងណាក្តី ។

ក្រាហ្វិកទី ១៖ កំណើន ផ.ស.ស. ឆ្នាំ ២០១៨-២០២៨

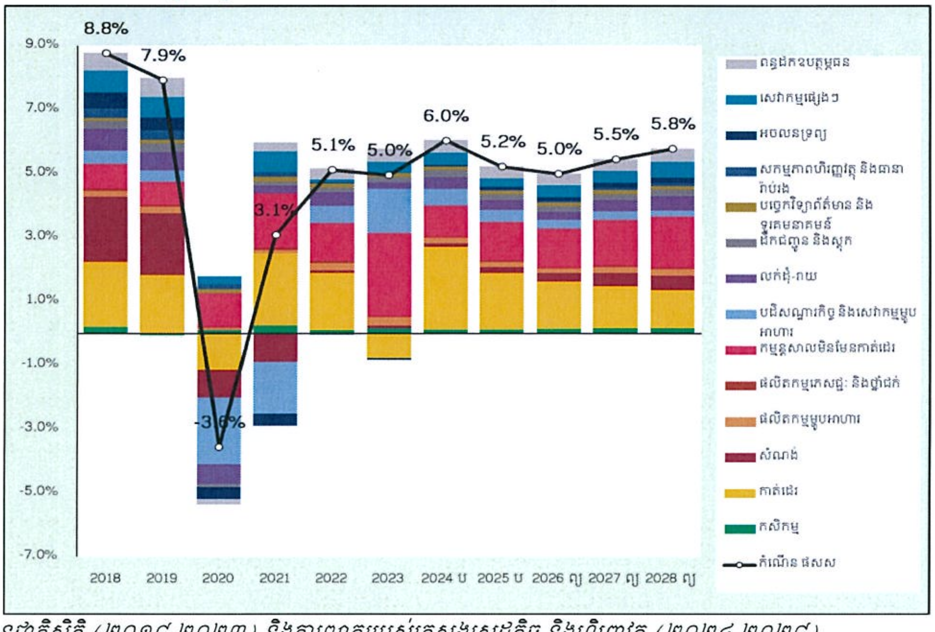

ប្រភព៖ វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ (២០១៨-២០២៣) និងការព្យាករបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ (២០២៤-២០២៨)

■ វិស័យឧស្សាហកម្ម

វិស័យឧស្សាហកម្ម ត្រូវបានវាយតម្លៃថាងើបវិញលឿនជាងការរំពឹងទុកពីអត្រា ៥,៤% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ មកប្រមាណ ៩,២% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ដោយសារកំណើនល្អនៃអនុវិស័យកាត់ដេរ ដែលបានប៉ះប៉ូវមួយផ្នែកធំលើកំណើនថមថយនៃអនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ, ផលិតកម្មម្ហូបអាហារ និងផលិតកម្មភេសជ្ជៈ, និងថ្នាំជក់ ខណៈដែលអនុវិស័យសំណង់នៅបន្តមានកំណើនទាប ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥, វិស័យឧស្សាហកម្ម មានកំណើនថមថយ ប៉ុន្តែនៅរក្សាបានកំណើនវិជ្ជមាន ក្នុងអត្រា ៧,៨% ដែលបន្តគាំទ្រដោយវិស័យកាត់ដេរ, កម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ, បើទោះបីទទួលរងផលប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ពីគោលនយោបាយពន្ធគយបដិការយ៉ាងណាក្តី, ស្របពេលដែលវិស័យសំណង់បន្តមានកំណើនយឺត ។

អនុវិស័យកាត់ដេរ ត្រូវបានវាយតម្លៃថាមានកំណើនល្អ ក្នុងអត្រា ១៦,៩% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ដោយសារការងើបឡើងវិញលឿនជាងការរំពឹងទុកនៃតម្រូវការសកល ជាពិសេសប្រទេសដែលជាដៃគូពាណិជ្ជកម្មចម្បងៗរបស់កម្ពុជា ដូចជា៖ សហរដ្ឋអាម៉េរិក និងសហភាពអឺរ៉ុប ជាដើម គួបផ្សំនឹងការបង្វែរការបញ្ជាទិញ (shifting of order) ពីប្រទេសដៃគូប្រកួតប្រជែងដែលកំពុងមានវិបត្តិផ្ទៃក្នុង ផងដែរ ។ ជាក់ស្តែង, ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ការនាំចេញផលិតផលកាត់ដេរបានកើនឡើងក្នុងអត្រា ២៣,៥% ខណៈការនាំចូលវត្ថុធាតុដើមកាត់ដេរ ក៏មានកំណើនអត្រា ២២,១% ហើយវិហូរវិនិយោគក្នុងវិស័យកាត់ដេរ បានកើនឡើងខ្ពស់ក្នុងអត្រា ៧៦,៦% ឆ្លុះបញ្ចាំងពីភាពរឹងមាំនៃសកម្មភាពផលិតកម្ម និងការនាំចេញក្នុងឆ្នាំខាងមុខ ។ ដូចនេះ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥, អនុវិស័យនេះ ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងមានកំណើនថមថយ ក្នុងអត្រា ១០,៤% ដោយសារផលជះដោយផ្ទាល់ នៃការអនុវត្តពន្ធគយបដិការមកលើការនាំចេញផលិតផលកាត់ដេរ ទៅសហរដ្ឋអាម៉េរិក ដែលនឹងធ្វើឱ្យការបញ្ជាទិញពីទីផ្សារសហរដ្ឋអាម៉េរិកមាននិន្នាការថមថយជាងការរំពឹងទុក ។ ប៉ុន្តែ, កំណើននៃអនុវិស័យនេះជារួម ក៏នៅរក្សាបាននិន្នាការវិជ្ជមាន ដែលនឹងបន្តគាំទ្រដោយសកម្មភាពផលិតកម្ម ដើម្បីបម្រើដល់ការនាំចេញទៅទីផ្សារសំខាន់ៗផ្សេងទៀត តួយ៉ាងដូចជា សហភាពអឺរ៉ុប ជាដើម ។

អនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ត្រូវបានវាយតម្លៃថាមានកំណើនថមថយ មកនៅត្រឹមអត្រាប្រមាណ ៧,១% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ដោយសារការធ្លាក់ចុះនៃការនាំចេញបន្ទះសូឡាដែលជាបច្ច័យនៃការស៊ើបអង្កេតរបស់សហរដ្ឋអាម៉េរិក បណ្តាលឱ្យមានការបញ្ឈប់ការបញ្ជាទិញភ្លាមៗ និងការផ្អាកបណ្តោះអាសន្ននូវរោងចក្រផលិតសូឡាមួយចំនួននៅកម្ពុជា ។ ការនាំចេញផលិតផលកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរជារួម មានកំណើនត្រឹម ៥,៧% ប៉ុន្តែការបន្តនិន្នាការរឹងមាំនៃការនាំចេញផលិតផលសក្តានុពលផ្សេងទៀត តួយ៉ាងដូចជា គ្រឿងបង្គុំអេឡិចត្រូនិក, សំបកកង់រថយន្ត និងគ្រឿងសង្ហារិម និងភាពល្អប្រសើរនៃឧស្សាហកម្មបម្រើទីផ្សារក្នុងស្រុក ពោលគឺឧស្សាហកម្មដំឡើងរថយន្ត បានចូលរួមទ្រទ្រង់ដល់កំណើននៃអនុវិស័យនេះ ជារួម ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥, អនុវិស័យនេះ រំពឹងថានឹងងើបមកវិញ ប៉ុន្តែក្នុងអត្រាកំណើនយឺត ក្នុងរង្វង់ ៨,៧% ដែលជំរុញយ៉ាងសំខាន់ដោយការនាំចេញផលិតផលនៃឧស្សាហកម្មគន្លឹះផ្សេងទៀត (សំបកកង់រថយន្ត, គ្រឿងបង្គុំអេឡិចត្រូនិក និងគ្រឿងសង្ហារិម ជាដើម)

ទៅទីផ្សារសំខាន់ៗក្នុងតំបន់ ខណៈដែលការនាំចេញទៅទីផ្សារសហរដ្ឋអាមេរិក រំពឹងថានឹងមាននិន្នាការថមថយ ដោយសារតែឥទ្ធិពលនៃការអនុវត្តពន្ធគយបដិការ ។ យ៉ាងណាមិញ, អនុវិស័យនេះ ជារួមនៅបន្តរក្សាបាននិន្នាការកំណើនវិជ្ជមាន បើទោះបីមានល្បឿនទាប បើធៀបនឹងកំណើនក្នុងនិន្នាការធម្មតាយ៉ាងណាក្តី ។ បើផ្អែកតាមការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា (CDC) និងវិស័យឯកជន ពោលគឺតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេសសំខាន់ៗ (RGPPSEZ និង SHVSEZ) គម្រោងអនុម័តដែលសម្រេចបានជាប្រវត្តិសាស្ត្រ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ប្រមាណ ៤១៤ គម្រោងកន្លងទៅដែលមួយផ្នែកធំក៏សុទ្ធសឹងជាការវិនិយោគក្នុងវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ (គ្រឿងសង្ហារិម, វេចខ្ចប់, បង្គុំអគ្គិសនី, ផលិតចំណីសត្វ, កែច្នៃកសិ-ឧស្សាហកម្ម និងកែច្នៃឈើ) ជាដើម មួយចំនួននឹងក្លាយជាគម្រោងវិនិយោគជាក់ស្តែងក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ ដែលនឹងចូលរួមបង្កើនតម្លៃបន្ថែមដល់វិស័យនេះ ។ ជាក់ស្តែង, បើផ្អែកតាមតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេសទាំងពីរ, ផលិតកម្មថ្មីៗក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្មគន្លឹះៗដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ នឹងចាប់ផ្តើមមានសកម្មភាពផលិតកម្មរបស់ខ្លួន ក្នុងឆមាសទី ២ ឆ្នាំ ២០២៥ នេះផងដែរ ។

អនុវិស័យសំណង់ ត្រូវបានវាយតម្លៃថាបន្តងើបក្នុងល្បឿនទាប ជាមួយនឹងអត្រាកំណើន ក្នុងរង្វង់ ១,១% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ត្បិតវិស័យនេះនៅបន្តស្ថិតក្នុងដំណាក់កាលនៃការកែតម្រូវទីផ្សារ (Market correction) បានសេចក្តីថាសកម្មភាពសំណង់មួយចំនួនធំ ជាពិសេសសំណង់លំនៅឋានថ្លៃសមរម្យ (ថ្លៃក្រោម ១០ ម៉ឺនដុល្លារអាមេរិក) បន្តមានដំណើរការក្នុងទ្រង់ទ្រាយតូច សម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ដល់តម្រូវការក្នុងស្រុក ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៤, សំណង់បម្រើឱ្យលំនៅឋាន ពោលគឺលំនៅឋានមានលក្ខណៈជាបុរី នៅតែចូលរួមយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការជួយទ្រទ្រង់ដល់កំណើននៃអនុវិស័យនេះ ស្របពេលដែលការបន្តអនុវត្តវិធានការអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាល តួយ៉ាងដូចជា **វិធានការ ៨ ចំណុច** ក៏នៅតែដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការជួយរក្សាលំនឹងអាជីវកម្មរបស់ក្រុមហ៊ុនអភិវឌ្ឍន៍ ដើម្បីជានានូវដំណើរការសាងសង់ ក្នុងកាលៈទេសៈកែតម្រូវទីផ្សារ និងឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការក្នុងស្រុក ។ ជាមួយគ្នានេះ, វិស័យសំណង់បម្រើឱ្យឧស្សាហកម្ម ដូចជា រោងចក្រ និងឃ្លាំង ជាដើម ក៏មានការកើនគួរឱ្យកត់សម្គាល់ផងដែរ ឆ្លុះបញ្ចាំងពីនិន្នាការរឹងមាំនៃវិស័យកម្មន្តសាល ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥, វិស័យសំណង់ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងបន្តងើបយឺត ក្នុងអត្រាកំណើន ២,៤% ដែលនឹងបន្តទ្រទ្រង់ដោយសំណង់លំនៅឋានថ្លៃសមរម្យ ស្របពេលដែលសំណង់បម្រើឱ្យវិស័យឧស្សាហកម្ម រំពឹងថានឹងបន្តកើន ហើយត្រូវបានសម្លឹងឃើញថានឹងក្លាយជាចន្ទល់កំណើនសក្តានុពលមួយយ៉ាងសំខាន់ ដែលចូលរួមគាំទ្រកំណើនដល់អនុវិស័យសំណង់ជារួម ខណៈការវិនិយោគលើសំណង់ថ្លៃខ្ពស់ នៅមិនទាន់ងើបឡើងវិញគួរឱ្យកត់សម្គាល់នៅឡើយ គួបផ្សំនឹងភាព-មិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់នៃកត្តាសេដ្ឋកិច្ច និងទំនុកចិត្តវិនិយោគ ។ គួរបញ្ជាក់ថា, ការបន្តអនុវត្តវិធានការអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ទាំងការរក្សាលំនឹងអាជីវកម្មរបស់ក្រុមហ៊ុនអភិ-

វឌ្ឍន៍ និងការជំរុញចរន្តទិញ-លក់ តាមរយៈការលើកលែងពន្ធប្រថាប់ត្រា និងវិធានការផ្សេងទៀត ក៏នឹងបន្តចូលរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការគាំពារដល់អនុវិស័យនេះផងដែរ ។

អនុវិស័យផលិតកម្មម្ហូបអាហារ និង **អនុវិស័យផលិតកម្មភេសជ្ជៈ និងថ្នាំជក់** ត្រូវបានវាយតម្លៃថាសម្រេចបានកំណើន ៦,១% និង ៣,៣% រៀងគ្នា ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងពីការបន្តរក្សាស្ថិរភាពនៃសកម្មភាពចាយវាយ និងប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក គួបផ្សំនឹងការបន្តកើនឡើងនៃភ្ញៀវទេសចរ និងព្រឹត្តិការណ៍ទេសចរផ្សេងៗ ដែលក៏បានជួយជំរុញដល់សកម្មភាពទិញ-លក់ និងលើកកម្ពស់ដល់ផលិតកម្ម ជារួម ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥, អនុវិស័យផលិតកម្មម្ហូបអាហារ និង អនុវិស័យផលិតកម្មភេសជ្ជៈ និងថ្នាំជក់ ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងសម្រេចបានអត្រាកំណើនក្នុងល្បឿនទាបបន្តិច ប៉ុន្តែក្នុងនិន្នាការវិជ្ជមាន ក្នុងរង្វង់ ៥,៤% និង ៤,០% រៀងគ្នា ដែលនៅបន្តគាំទ្រដោយការបន្តនិន្នាការល្អនៃសកម្មភាពផលិត បម្រើដល់តម្រូវការក្នុងស្រុក បើទោះបីស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ច និងការប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក ក៏ដូចជាសកម្មភាពចាយ-វាយ អាចទទួលរងបច្ច័យអវិជ្ជមានដោយប្រយោលពីគោលនយោបាយពន្ធគយបដិការយ៉ាងណាក្តី ។ លើសពីនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញនូវយុទ្ធសាស្ត្រ និងគោលនយោបាយនានា ក្នុងការគាំទ្រឧស្សាហកម្មធុនតូច និងមធ្យម ជាពិសេសការបន្តអនុវត្តនូវ **«យុទ្ធសាស្ត្រជាតិស្តីពីការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធ ឆ្នាំ ២០២៣-២០២៨»** និងការបន្តធ្វើឱ្យប្រសើរនៃប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីរបស់សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម នឹងកាន់តែចូលរួមកសាងមូលដ្ឋានគ្រឹះ និងពង្រឹងការរីកលូតលាស់ ជាពិសេសសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យមក្នុងអនុវិស័យនេះ ។ ទន្ទឹមនេះ, ការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានក្នុងលក្ខខណ្ឌអនុគ្រោះ និងអត្រាការប្រាក់ទាបដល់សហ-គ្រាសក្នុងវិស័យអាទិភាព តាមរយៈធនាគារសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម ក៏នឹងជួយជំរុញការវិនិយោគបន្ថែមលើការកែច្នៃកសិ-ឧស្សាហកម្ម ជាពិសេសផ្នែកម្ហូបអាហារ, ស្របពេលដែល **«មូលនិធិអភិវឌ្ឍន៍ជំនាញ»** និង **«មូលនិធិសហគ្រិនភាព»** ក៏នឹងចូលរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ ក្នុងការបន្តពង្រឹងការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញ និងដោះស្រាយបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងគម្លាតនៃជំនាញ និងតម្រូវការកម្លាំងពលកម្មលើទីផ្សារ ផងដែរ ។

■ វិស័យសេវាកម្ម

វិស័យសេវាកម្ម ត្រូវបានវាយតម្លៃថាសម្រេចបានកំណើន ក្នុងរង្វង់ ៤,៥% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ដែលបន្តទ្រទ្រង់ដោយអនុវិស័យបដិសណ្ឋារកិច្ច និងសេវាកម្មម្ហូបអាហារ, អនុវិស័យលក់ដុំ-រាយ និងការងើបវិញជាសន្សឹមៗនៃអនុវិស័យអចលនទ្រព្យ ស្របពេលដែលវិស័យដឹកញ្ជូន និងស្តុក មានកំណើនល្អ ប៉ុន្តែអនុវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ និងធានារ៉ាប់រង នៅបន្តថមថយ ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥, វិស័យសេវាកម្មមានកំណើនថមថយបន្តិចក្នុងអត្រា ៣,៨% ដោយសារការថមថយជាងការរំពឹងទុកនៃអនុវិស័យលក់ដុំ-រាយ ពោលគឺសកម្មភាពចាយវាយ និងប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក ក្រោមការរំពឹងទុកផលប៉ះពាល់ដោយប្រយោល នៃគោលនយោបាយពន្ធគយបដិការលើចំណូលរបស់ប្រជាជន ស្របពេលដែលអនុវិស័យដឹកជញ្ជូន និងស្តុក ក៏មាននិន្នាការថមថយដោយសារកំណើនយឺតជាងការរំពឹងទុកនៃអនុវិស័យគាំទ្រ តួយ៉ាងដូចជាវិស័យកាត់ដេរ និងកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ។

អនុវិស័យបដិសណ្ឋារកិច្ច និងសេវាកម្មម្ហូបអាហារ ត្រូវបានវាយតម្លៃថាបន្តស្ទុះឡើងវិញពីមូលដ្ឋានទាប ក្នុងអត្រាកំណើនប្រមាណ ១២,៩% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ការបន្តនិន្នាការកើននៃលំហូរទេសចរអន្តរជាតិ និងទេសចរជាតិ ។ ជាក់ស្តែង, ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ នេះ, ចំនួនទេសចរអន្តរជាតិ គឺកើនឡើងលើសកម្រិតមុនវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ (ប្រមាណ ៦,៧ លាននាក់) ស្របពេលដែលទេសចរជាតិក៏កើនឡើងគួរឱ្យកត់សម្គាល់ (ប្រមាណ ២២,៥ លាននាក់) ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, ការកើនខ្ពស់នៃទេសចរពុំបានផ្តល់តម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ដល់កម្រិតសក្តានុពលសម្រាប់អនុវិស័យនេះនៅឡើយទេ ត្បិតចំនួនទេសចរភាគច្រើនគឺជាទេសចរក្នុងតំបន់ ដែលមានរយៈពេលស្នាក់នៅខ្លី និងចំណាយទាប ខណៈដែលឥរិយាបថនៃការធ្វើដំណើរកម្សាន្តនាបច្ចុប្បន្ន គឺជាដំណើរកម្សាន្តបែបបុគ្គល ខុសពីនិន្នាការមុនវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ដែលជាដំណើរកម្សាន្តបែបទូរ (Tour Group) ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥, អនុវិស័យនេះត្រូវបានប៉ាន់ស្មាននឹងកើនឡើងក្នុងអត្រា ៨,៦% គាំទ្រដោយការបន្តនិន្នាការកើនឡើងនៃលំហូរទេសចរអន្តរជាតិ ដែលរំពឹងថានឹងអាចកើនឡើងដល់ប្រមាណជាង ៧ លាននាក់ ស្របពេលដែលទេសចរជាតិក៏នៅបន្តនិន្នាការប្រសើរ ។ វិធានការគោលនយោបាយបន្តធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវផ្នែកផ្គត់ផ្គង់ (Supply side factor) ក៏នឹងចូលរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរ និងលើកកម្ពស់កំណើន ដែលក្នុងនោះរួមមាន ការបន្តជំរុញជើងហោះហើរត្រង់, ការបន្តលើកកម្ពស់គោលដៅទេសចរណ៍កម្ពុជាបន្ថែមទៀត, ការបន្តផ្សព្វផ្សាយពីសក្តានុពលទេសចរណ៍, ការដាក់ឱ្យដំណើរការនូវអាកាសយានដ្ឋាន **«អាកាសយានដ្ឋានអន្តរជាតិតេជោតាខ្មៅ»**, ការបន្តកាត់បន្ថយថ្លៃសេវាផ្សេងៗ និងការពង្រឹងប្រវាក់តម្លៃនៃវិស័យទេសចរណ៍ ដើម្បីជំរុញការប្រកួតប្រជែង រួមមាន ការលុបចោលនូវសេវាថ្លៃសន្តិសុខក្នុងអាកាសយានដ្ឋានអន្តរជាតិសៀមរាបអង្គរ និងការបញ្ចុះថ្លៃទិដ្ឋាការ ជាដើម ក៏ដូចជាការបន្តអនុវត្តផែនការមេអភិវឌ្ឍន៍ទេសចរណ៍នៅតាមបណ្តាខេត្តសំខាន់ៗ និងការរៀបចំព្រឹត្តិការណ៍ជាតិធំៗ ក្នុងប្រទេស ។

អនុវិស័យអចលនទ្រព្យ ត្រូវបានវាយតម្លៃថាងើបឡើងក្នុងអត្រាកំណើន ១,២% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ គាំទ្រដោយការកើនឡើងនៃចរន្តទិញ-លក់លំនៅឋាន ពោលគឺខុនដូ និងលំនៅឋានមានលក្ខណៈជាបុរី ស្របពេលដែលការជួលឃ្លាំង និងដី តួយ៉ាងដូចជា ការផ្គត់ផ្គង់ និងការជួលដី ក្នុងតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស បម្រើឱ្យវិស័យឧស្សាហកម្ម ក៏មាននិន្នាការកើនគួរឱ្យកត់សម្គាល់ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥, អនុវិស័យនេះត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងបន្តកើនឡើងក្នុងរង្វង់ ២,៧% បន្តគាំទ្រដោយចរន្តទិញ-លក់លំនៅឋាន ជំរុញដោយតម្រូវការក្នុងស្រុក ស្របពេលដែលសកម្មភាពអចលនវត្ថុបម្រើឱ្យវិស័យឧស្សាហកម្ម នៅតែបន្តរក្សាបានចលនការរឹងមាំ ហើយចូលរួមគាំទ្រដល់អនុវិស័យនេះ ។ ការបន្តអនុវត្តវិធានការអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ជាពិសេសការលើកលែងពន្ធប្រថាប់ត្រាចំពោះលំនៅឋានថ្លៃក្រោម ៧ ម៉ឺនដុល្លារអាម៉េរិក និងការលើកលែងពន្ធប្រថាប់ត្រាចំពោះការទិញ-លក់ និង/ឬ ផ្ទេរកម្មសិទ្ធិលើកដំបូង (First-time home buyer) ចំពោះលំនៅឋានថ្លៃក្រោម ២១ ម៉ឺនដុល្លារ

អាម៉េរិក ដែលសុទ្ធសឹងជាវិធានការគាំទ្រផ្នែកតម្រូវការ ក៏នឹងបន្តជំរុញសកម្មភាពទិញ-លក់អចលនវត្ថុ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ នេះ ។

អនុវិស័យលក់ដុំ-រាយ ត្រូវបានវាយតម្លៃថាសម្រេចបាននូវកំណើន ៣,៩% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ គាំទ្រយ៉ាងសំខាន់ ដោយការបន្តរក្សាបានស្ថិរភាពនៃសកម្មភាពចាយវាយក្នុងស្រុកលើទំនិញចាំបាច់ ជាពិសេស ផ្នែកម្ហូបអាហារ (Food items) ខណៈដែលការប្រើប្រាស់ទំនិញមិនមែនម្ហូបអាហារ និងទំនិញប្រណិត (Non-food and luxury goods) ដូចជាគ្រឿងអេឡិចត្រូនិក និងរថយន្ត ជាដើម មានការថមថយបន្តិច ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥, អនុវិស័យនេះ ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថាមានកំណើនថមថយបន្តិច ក្នុងអត្រា ៣,៤% ដោយសារការរំពឹងទុកផលប៉ះ-ពាល់ដោយប្រយោលនៃគោលនយោបាយពន្ធគយបដិការ មកលើសកម្មភាពចាយវាយ និងប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក ដោយសារការថមថយនៃវិស័យប្រភពចំណូល ជាពិសេសវិស័យកាត់ដេរ និងកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ។ ទោះជាយ៉ាងណា, សកម្មភាពចាយវាយជារួម នៅបន្តរក្សាបាននិន្នាការវិជ្ជមាន ដែលបន្តគាំទ្រដោយការប្រើប្រាស់លើទំនិញចាំបាច់ជាមួយគ្នានេះ ការ-ផ្លាស់ប្តូរឥរិយាបថអាជីវកម្មពីបែបប្រពៃណី ទៅជាថ្នាលអនឡាញ ដូចជា ពាណិជ្ជកម្មអេឡិច-ត្រូនិក (E-commerce) គួបផ្សំនឹងការបន្តធ្វើទំនើបកម្ម និងសាមញ្ញកម្មនៃប្រព័ន្ធទូទាត់ ក៏នឹងផ្តល់ភាពងាយស្រួលបន្ថែមទៀតដល់ប្រតិបត្តិការទិញ-លក់ ។

អនុវិស័យដឹកជញ្ជូន និងស្តុក ត្រូវបានវាយតម្លៃថាមានកំណើនល្អ ក្នុងអត្រា ៧,២% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ គាំទ្រដោយនិន្នាការប្រសើរនៃវិស័យគាំទ្រ ដូចជា វិស័យកាត់ដេរ និងទេសចរណ៍ និងការបន្តនិន្នាការរឹងមាំនៃការដឹកជញ្ជូនបញ្ញើរហ័ស (Express service) ។ ជាក់ស្តែង, ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤, ការដឹកជញ្ជូនតាមកំពង់ផែមានការមមាញឹកខ្លាំង ហើយក្នុងនោះបរិមាណកុងតឺន័រឆ្លងកាត់តាមកំពង់ផែស្វយ័តព្រះសីហនុ មានការកើនឡើងគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ដោយសម្រេចបានដល់ ១ លានកុងតឺន័រ (TEU) ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥, អនុវិស័យនេះ ក៏ត្រូវបានប៉ាន់-ស្មានថានឹងមានកំណើនថមថយបន្តិច ក្នុងរង្វង់ ៥,៤% ដោយសារការថមថយអនុវិស័យគាំទ្រ ដូចជា វិស័យកាត់ដេរ និងកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ជាដើម។ ប៉ុន្តែ, រនុវិស័យនេះនៅបន្តរក្សាបាននិន្នាការវិជ្ជមាន ដែលបន្តទ្រទ្រង់ដោយការដឹកជញ្ជូនបែបរហ័ស (Express services) និងសកម្មភាពដឹកជញ្ជូនក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ គួបផ្សំនឹងការបន្តវិនិយោគហេដ្ឋា-រចនាសម្ព័ន្ធគាំទ្រ តួយ៉ាងដូចជា ការដាក់ឱ្យប្រើប្រាស់អាកាសយានដ្ឋានថ្មី និងការបន្តពង្រីកសមត្ថភាពផ្ទុករបស់កំពង់ផែទាំងពីរ ក៏ដូចជាការបន្តអនុវត្តនូវ «ផែនការមេគ្រប់ជ្រុងជ្រោយស្តីពីប្រព័ន្ធ ដឹកជញ្ជូនអន្តរមធ្យោបាយកម្ពុជា ២០២២-២០៣០» ។

អនុវិស័យបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និងទូរគមនាគមន៍ ត្រូវបានវាយតម្លៃថាបន្តមានកំណើនល្អ ក្នុងរង្វង់ ៧,០% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ដែលបន្តគាំទ្រដោយការកើនឡើងនៃការប្រើប្រាស់អ៊ីនធឺណិតពោលទាំងចំនួនអ្នកប្រើប្រាស់អ៊ីនធឺណិត និងទំហំអ៊ីនធឺណិត គួបផ្សំនឹងការបន្តបង្កើនការវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគាំទ្រ តួយ៉ាងដូចជា ការវិនិយោគលើបង្គោលសេវាទូរស័ព្ទជាដើម ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥, អនុវិស័យនេះត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងបន្តកើនឡើង ក្នុងអត្រា

កំណើន ៧,១% គាំទ្រដោយការបន្តនិន្នាការកើនឡើងនៃការប្រើប្រាស់អ៊ីនធឺណិតស្ទើរតែលើគ្រប់វិស័យ និងគ្រប់ប្រភេទអាជីវកម្ម គួបផ្សំនឹងការបន្តវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគាំទ្រ ដូចមានក្នុងគោលនយោបាយសំខាន់ៗ តួយ៉ាងដូចជា **«គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍបច្ចេកវិទ្យាហិរញ្ញវត្ថុកម្ពុជា ២០២៣-២០២៨»**, **«គោលនយោបាយរដ្ឋាភិបាលឌីជីថលកម្ពុជា ២០២២-២០៣៥»** និង **«ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមឌីជីថលកម្ពុជា ២០២១-២០៣៥»** ជាដើម ។

អនុវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ និងធានារ៉ាប់រង ត្រូវបានវាយតម្លៃថានឹងបន្តមានកំណើនអវិជ្ជមាន ក្នុងរង្វង់ -០,៦% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ដោយសារការបន្តស្ថិតក្នុងកម្រិតខ្ពស់នៃចំណាយការប្រាក់ និងចំណាយប្រតិបត្តិការ ដែលធ្វើឱ្យចំណូលសុទ្ធធ្លាក់ចុះ គួបផ្សំនឹងកំណើនទាបនៃឥណទានថ្មី ខណៈដែលកម្រិតអត្រាការប្រាក់គោលនៅបន្តកម្រិតខ្ពស់នៅឡើយ បើទោះបីគោលនយោបាយរឹតបន្តឹងរូបិយវត្ថុបន្តត្រូវបានបន្ធូរបន្ថយយ៉ាងណាក្តី ។ យ៉ាងណាមិញ, អនុវិស័យធានារ៉ាប់រងនៅបន្តមាននិន្នាការកើនឡើង ដែលបន្តជំរុញដោយការធានារ៉ាប់រងទូទៅ និងធានារ៉ាប់រងសុខភាព ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥, អនុវិស័យនេះត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងងើបវិញក្នុងល្បឿនយឺត ក្នុងអត្រាប្រមាណ ០,៩% ដោយសារការរំពឹងទុកនៃបច្ច័យពីការបន្ធូរបន្ថយនូវអត្រាការប្រាក់គោល ដែលធ្វើឱ្យសម្ពាធនៃចំណាយការប្រាក់មានការថមថយ គួបផ្សំនឹងការបន្តងើបវិញសន្សឹមៗនៃការផ្តល់ឥណទានថ្មី ។ យ៉ាងណាមិញ, ភាពមិនប្រាកដប្រជានៃបរិការណ៍ខាងក្រៅ ដែលនាំឱ្យល្បឿននៃការបន្ធូរបន្ថយគោលនយោបាយរឹតបន្តឹងរូបិយវត្ថុយឺត ឬ ការរឹតបន្តឹងឡើងវិញ នឹងបង្កជាផលរំខានដល់ការងើបឡើងវិញនៃអនុវិស័យផងដែរ ។

■ វិស័យកសិកម្ម

វិស័យកសិកម្ម ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ត្រូវបានវាយតម្លៃថានៅបន្តរក្សាបានស្ថិរភាព ក្នុងអត្រាកំណើន ០,៩% គាំទ្រដោយភាពប្រសើរនៃអនុវិស័យដំណាំ និងអនុវិស័យជលផល ខណៈដែលអនុវិស័យចិញ្ចឹមសត្វមានការធ្លាក់ចុះ ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥, វិស័យកសិកម្ម ក៏នៅរក្សាបានកំណើនក្នុងរង្វង់ ០,៩% ដែលបន្តគាំទ្រដោយអនុវិស័យដំណាំ និងនេសាទ ស្របពេលដែលអនុវិស័យចិញ្ចឹមសត្វ រំពឹងថានឹងងើបឡើងវិញសន្សឹមៗ ។

អនុវិស័យដំណាំ ត្រូវបានវាយតម្លៃថាបន្តសម្រេចបានកំណើនរឹងមាំ ក្នុងអត្រា ១,៦% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ដោយសារការបន្តកំណើនល្អនៃផលិតកម្មស្រូវ ក៏ដូចជាដំណាំសាកវប្បកម្ម និងឧស្សាហកម្ម តួយ៉ាងដូចជា ស្វាយចន្ទី, ដំឡូងមី និងកៅស៊ូ ដោយសារកត្តាថ្លៃល្អ ខណៈបញ្ហាគ្រោះធម្មជាតិ និងសត្វល្អិតចង្រៃមានផលប៉ះពាល់តិចតួចប៉ុណ្ណោះដល់ផលិតកម្ម ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥, អនុវិស័យដំណាំត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានៅបន្តរក្សាស្ថិរភាពកំណើន ប៉ុន្តែក្នុងល្បឿនថមថយបន្តិច ក្នុងរង្វង់ ១,៤% ដោយសារការរំពឹងទុកការថមថយផលិតកម្មស្រូវ បណ្តាលមកពីការប្រែប្រួលថ្លៃលើទីផ្សារអន្តរជាតិ ត្បិតឥណ្ឌាចាប់ផ្តើមធ្វើការនាំចេញវិញ គួបផ្សំនឹងការរំពឹងទុកនៃការថមថយតម្រូវការពីទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុប ពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាបទដ្ឋានបច្ចេកទេសប្រើប្រាស់សារធាតុគីមី ។ យ៉ាងណាមិញ, ដំណាំសាកវប្បកម្ម និងឧស្សាហកម្មចម្បង

ផ្សេងទៀតនៅបន្តមានកំណើនល្អ ហើយទ្រទ្រង់ដល់កំណើននៃអនុវិស័យដំណាំ ជារួម ។ ជាមួយគ្នានេះ, អនុវិស័យនេះ ក៏ត្រូវបានគាំទ្រយ៉ាងសំខាន់ដោយវិធានការអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាលដូចជា ការដាក់ចេញ និងអនុវត្តនូវ **«កម្មវិធីធានាស្ថិរភាពថ្លៃកសិផល»**, **«កម្មវិធីហិរញ្ញប្បទានក្រោមធនាគារអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ និងកសិកម្ម»** និង **«ការពង្រាយមន្ត្រីកសិកម្មនៅតាមឃុំ-សង្កាត់នៃគ្រប់បណ្តាខេត្ត»** ជាដើម ។

អនុវិស័យចិញ្ចឹមសត្វ ត្រូវបានវាយតម្លៃថាមានកំណើនអវិជ្ជមាន ក្នុងអត្រា -១,៩% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ដោយសារការកាត់បន្ថយផលិតកម្មក្នុងស្រុក ឆ្លើយតបទៅនឹងការប្រែប្រួលក្នុងនិន្នាការអវិជ្ជមាននៃថ្លៃ ជាពិសេសថ្លៃសាច់ជ្រូកលើទីផ្សារ ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥, អនុវិស័យនេះត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងងើបវិញសន្សឹមៗ ក្នុងអត្រា ០,២% ដោយសារការរំពឹងទុកការចាប់ផ្តើមងើបឡើងវិញនៃទំនុកចិត្តវិនិយោគ ស្របពេលរាជរដ្ឋាភិបាលនៅតែបន្តផ្តល់ការយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់លើវិធានការអន្តរាគមន៍ និងបទប្បញ្ញត្តិ ទាំងឡាយពាក់ព័ន្ធនឹងការនាំចូលសាច់បង្កក ដើម្បីគាំពារដល់ផលិតកម្មក្នុងស្រុក ។

អនុវិស័យនេសាទ ត្រូវបានវាយតម្លៃថាបន្តមានកំណើនក្នុងរង្វង់ ០,៩% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ជំរុញដោយកំណើនខ្ពស់នៃផលចាប់ទឹកសាប ដោយសារការស្តារឡើងវិញនៃជម្រកធម្មជាតិក្រោម កិច្ចខិតខំបង្ក្រាបបទល្មើសនេសាទក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយ ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥, អនុវិស័យនេសាទត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងបន្តមានកំណើនវិជ្ជមានក្នុងរង្វង់ ០,២% ដែលបន្តគាំទ្រដោយនិន្នាការល្អនៃផលចាប់ទឹកសាប ខណៈផលិតកម្មវារីវប្បកម្មនៅបន្តប្រឈមនឹងបញ្ហាទីផ្សារផ្គត់ផ្គង់ ។

■ អតិផរណា និងអត្រាប្តូរប្រាក់

អត្រាអតិផរណា (មធ្យមប្រចាំឆ្នាំ) បន្ថយមកត្រឹម ០,៨% ប៉ុណ្ណោះ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ដោយសារការបន្តធ្លាក់ចុះនៃថ្លៃប្រេងលើទីផ្សារអន្តរជាតិ, ខណៈកំណើននៃថ្លៃម្ហូបអាហារបន្តមានស្ថិរភាព, ប៉ុន្តែងើបឡើងវិញបន្តិចក្នុងត្រីមាសទី ៤ ដោយសារការកើនឡើងនូវសកម្មភាពចាយវាយ និងប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤, អត្រាប្តូរប្រាក់ផ្លូវការ (រៀល/ដុល្លារអាម៉េរិក) បន្តវិលត្រលប់ទៅប្រក្រតីភាពវិញ ក្នុងរង្វង់ប្រមាណ ៤ ០៧០ រៀល/ដុល្លារអាម៉េរិក ដោយសារការបន្ធូរបន្ថយជាសន្សឹមៗ នៃគោលនយោបាយរឹតបន្តឹងរូបិយវត្ថុរបស់សហរដ្ឋអាម៉េរិក គួបផ្សំនឹងការបន្តអន្តរាគមន៍របស់ធនាគារជាតិក្នុងការធានាស្ថិរភាពនៃអត្រាប្តូរប្រាក់ ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ កំណើននៃអត្រាអតិផរណា ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងងើប ក្នុងរង្វង់ ៣,០%, មួយផ្នែក ឆ្លុះបញ្ចាំងពីមូលដ្ឋានទាបនៃឆ្នាំចាស់, និងមួយផ្នែកទៀត, ដោយសារការបន្តកើនឡើងនៃសកម្មភាពចាយវាយក្នុងស្រុក ស្របនឹងនិន្នាការសេដ្ឋកិច្ច ខណៈពេលដែលថ្លៃទំនិញអន្តរជាតិនៅបន្តមានស្ថិរភាព ។ អត្រាប្តូរប្រាក់ផ្លូវការ (រៀល/ដុល្លារអាម៉េរិក) រំពឹងថានឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ប្រមាណ ៤ ០៥៤ រៀល/ដុល្លារអាម៉េរិក ដោយសារការបន្តបន្ធូរបន្ថយសម្ពាធនៃគោលនយោបាយរឹតបន្តឹងរូបិយវត្ថុរបស់សហរដ្ឋអាម៉េរិក គួបផ្សំនឹងការបន្តអនុវត្តវិធានការអន្តរាគមន៍របស់ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា ក្នុងការធានាស្ថិរភាពនៃអត្រាប្តូរប្រាក់ ។

■ វិស័យខាងក្រៅ

សមតុល្យគណនីចរន្ត (រួមបញ្ចូលបង្វែរ) បន្តមានអតិរេកក្នុងកម្រិតទាប ក្នុងអត្រាប្រមាណ ០,៥% នៃ ផ.ស.ស. ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ធៀបនឹងប្រមាណ ១,៣% នៃ ផ.ស.ស. ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ ដោយសារភាពរឹងមាំនៃចំណូលវិស័យទេសចរណ៍ ខណៈឱនភាពពាណិជ្ជកម្ម មានការរីកធំបន្តិច ។ ក្នុងនោះ, ការនាំចូលបន្តកើនឡើងខ្ពស់ ដែលជំរុញដោយការនាំចូលវត្ថុធាតុដើមផលិតកម្ម សម្ភារសំណង់ យានយន្ត និងទំនិញប្រើប្រាស់ផ្សេងទៀត ស្របពេលដែលការនាំចេញក៏បន្តរក្សាបានចលនការរឹងមាំ ជំរុញដោយការនាំចេញផលិតផលកម្មន្តសាល និងការនាំចេញកសិផល ។ ជាមួយគ្នានេះ, ចំណូលពីវិស័យទេសចរណ៍ ក៏បន្តងើបឡើង ឆ្លុះបញ្ចាំងពីនិន្នាការល្អប្រសើរនៃលំហូរភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិ ក៏ដូចជាការបន្តងើបឡើងវិញនៃវិស័យទេសចរណ៍ ជារួម ។ លំហូរវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស កើនឡើងក្នុងអត្រាកំណើន ១១,០% ឬប្រមាណ ៩,៣% នៃ ផ.ស.ស. ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ជំរុញដោយលំហូរវិនិយោគទៅក្នុងវិស័យកម្មន្តសាល តួយ៉ាងដូចជា វិស័យកាត់ដេរ, ផលិតកម្មសំបកកង់រថយន្ត, វេចខ្ចប់ កែច្នៃចំណីអាហារ និងលោហធាតុ ជាដើម ខណៈដែលការវិនិយោគក្នុងវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ, សំណង់ និងអចលនទ្រព្យ មានការថមថយ ។ ការណ៍នេះ ធ្វើឱ្យទុនបម្រុងអន្តរជាតិបន្តពូនគរ ក្នុងទំហំប្រមាណ ២២ ៥១១ លានដុល្លារអាមេរិក ឬ ប្រមាណ ៩,៦ ខែ នៃការនាំចូល ។

ដោយឡែក, ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ សមតុល្យគណនីចរន្ត (រួមបញ្ចូលបង្វែរ) រំពឹងថានឹងមានឱនភាព ក្នុងរង្វង់ -១,០% នៃ ផ.ស.ស. ឆ្លុះបញ្ចាំងពីការវិលត្រលប់ទៅរកប្រក្រតីភាពវិញជាសន្សឹមៗនៃឱនភាពគណនីចរន្ត ស្របពេលចំណូលពីវិស័យទេសចរណ៍នឹងបន្តនិន្នាការកើនឡើង ។ ក្នុងនោះ បើទោះបីការនាំចេញអាចនឹងមានសន្ទុះកំណើនថមថយជាងឆ្នាំ ២០២៤ ក៏ការនាំចេញជារួមនៅបន្តមាននិន្នាការវិជ្ជមាន ដែលបន្តគាំទ្រដោយការនាំចេញផលិតផលកាត់ដេរ ផលិតផលកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ និងការនាំចេញផលិតផលកសិផល ។ ជាមួយគ្នានេះ, ការនាំចូល ជារួម ក៏នៅបន្តគាំទ្រដោយការនាំចូលវត្ថុដើមផលិតកម្ម និងទំនិញប្រើប្រាស់ បើទោះបីក្នុងល្បឿនទាបជាងការរំពឹងទុកយ៉ាងណាក្តី ។ លើសពីនេះ, ចំណូលពីវិស័យទេសចរណ៍ ក៏នឹងបន្តនិន្នាការកំណើនរឹងមាំ ដោយសារការរំពឹងទុកការបន្តកើនឡើងនៃភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិ ស្របពេលដែលរាជរដ្ឋាភិបាល ក៏បាននិងកំពុងដាក់ចេញនូវវិធានការគោលនយោបាយគាំទ្រ ដើម្បីបន្តលើកកម្ពស់វិស័យទេសចរណ៍ ជារួម ។ ទន្ទឹមនេះ, លំហូរវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសរំពឹងថានឹងបន្តមាននិន្នាការរឹងមាំ ជាមួយនឹងអត្រាកំណើន ក្នុងរង្វង់ប្រមាណ ៨,៦% ឬ ប្រមាណ ៩,៤% នៃ ផ.ស.ស. ដែលក្នុងនោះលំហូរវិនិយោគទៅក្នុងវិស័យកម្មន្តសាលទាំងកាត់ដេរ និងមិនមែនកាត់ដេរ ។ ក្នុងន័យនេះ, ទុនបម្រុងអន្តរជាតិ ក៏រំពឹងថានឹងបន្តកើន ដែលអាចធានាដល់ការនាំចូលប្រមាណ ៧,៦ ខែ ស្មើនឹងប្រមាណ ២៤ ៤៥០ លានដុល្លារអាមេរិក ។

ខ. ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨

សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦, សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាត្រូវបានព្យាករថានឹងបន្តសម្រេចបានកំណើន **ក្នុងរង្វង់ ៥,០%** ដោយសារការរំពឹងទុកផលប៉ះពាល់យ៉ាងពេញទំហឹង នៃគោលនយោបាយពន្ធគយបដិការលើវិស័យបម្រើការនាំចេញ តួយ៉ាងវិស័យកាត់ដេរ និងកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ និងផលជះមកលើវិស័យគាំទ្រកំណើនផ្សេងទៀត ដូចជា វិស័យដឹកជញ្ជូន និងស្តុក និងលក់ដុំ-រាយ ។ ក្នុងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ (២០២៧-២០២៨), សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ត្រូវបានព្យាករថានឹងងើបឡើងវិញជាសន្សឹម ក្នុងអត្រាកំណើនជាមធ្យម **ប្រមាណ ៥,៦%** ដោយសារការរំពឹងទុកការងើបឡើងវិញជាបណ្តើរៗនៃវិស័យបម្រើការនាំចេញ គួបផ្សំនឹងការកែតម្រូវជាបន្តបន្ទាប់ (Adjustment) នៃទីផ្សារ, ទាំងការនាំចេញរបស់កម្ពុជា ក្នុងវិស័យកាត់ដេរ និងកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ជាពិសេសការពង្រីក

ទីផ្សារថ្មីក្រៅពីទីផ្សារសហរដ្ឋអាម៉េរិក, ក៏ដូចជាការបន្សាំខ្លួនបានទៅនឹងវិបត្តិ/ផលប៉ះពាល់នៃបណ្តាវិស័យសេដ្ឋកិច្ច ក៏ដូចជាអាជីវកម្មទូទៅ ។ គួរឱ្យកត់សម្គាល់ថា, សន្ទុះកំណើនក្នុងរយៈពេលមធ្យមទៅខាងមុខ (ក្នុងបរិការណ៍នៃការអនុវត្តពន្ធគយបដិការ) របស់កម្ពុជា គឺមានសភាពយឺតបើធៀបនឹងការគិតគូរក្នុងបរិការណ៍មុនគោលនយោបាយពន្ធគយបដិការ (ជាមធ្យមប្រមាណ ៦,៥%) សបញ្ជាក់ឱ្យឃើញយ៉ាងច្បាស់ពីទំហំនៃផលប៉ះពាល់ និងស្លាកស្នាមយ៉ាងជ្រៅលើការនាំចេញ និងវិស័យចន្ទល់កំណើនរបស់សេដ្ឋកិច្ចជាតិ ខណៈដែលល្បឿននៃការធ្វើពិពិធកម្ម និងសមត្ថភាពនៃការបង្វែរទីផ្សារនាំចេញរបស់កម្ពុជា ក្នុងរយៈពេលខ្លីខាងមុខ អាចនៅមានកម្រិត ។ ក្នុងន័យនេះ, ការពន្លឿនការអនុវត្តវិធានការ និងគោលនយោបាយជំរុញភាពប្រកួតប្រជែង បង្កើនពិពិធកម្ម និងពង្រឹងភាពធន់នៃសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ជាពិសេសការពង្រឹងការអនុវត្តនូវ **«យុទ្ធសាស្ត្របញ្ចកោណ-ដំណាក់កាលទី ១»** និងការដាក់ឱ្យអនុវត្តនូវ **«កម្មវិធីលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង បង្កើនពិពិធកម្ម និង ពង្រឹងភាពធន់ ដើម្បីជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច នៅក្នុងបរិការណ៍សកល ដែលមានភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ ឆ្នាំ ២០២៥-២០២៨»** និងគោលនយោបាយពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត នឹងកាន់តែមានសារសំខាន់ជាចលករក្នុងការជំរុញល្បឿន និងគាំពារកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងរយៈពេលមធ្យម និងវែងខាងមុខ ។

វិស័យឧស្សាហកម្ម ត្រូវបានព្យាករថានឹងមានកំណើនជាមធ្យមប្រមាណ ៧,៤% សម្រាប់រយៈពេលមធ្យម ២០២៦-២០២៨ ។ **ក្នុងនោះ, សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦, វិស័យនេះត្រូវបានព្យាករថាមានកំណើន ៧,១%** ដែលជាកំណើនយឺត បើធៀបនឹងឆ្នាំ ២០២៥ ដោយសារការបន្ថយថយនៃសន្ទុះកំណើនវិស័យកាត់ដេរ និងកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ជាបច្ច័យនៃការប៉ះទង្គិចដោយផ្ទាល់នៃគោលនយោបាយពន្ធគយបដិការមកលើការនាំចេញរបស់កម្ពុជា ខណៈដែលវិស័យផលិតកម្មម្ហូបអាហារ និងផលិតកម្មភេសជ្ជៈបន្តរក្សាបានចលនការ ហើយអនុវិស័យសំណង់បន្តងើបឡើង ប៉ុន្តែក្នុងល្បឿនទាប ។ ប៉ុន្តែ, អនុវិស័យគាំទ្រទាំងឡាយ នៅបន្តរក្សាបាននិន្នាការវិជ្ជមាន ដែលគាំពារដល់វិស័យឧស្សាហកម្ម ជារួមក្នុងរយៈពេលមធ្យម បើទោះបីក្នុងសភាពយឺតជាងការរំពឹងទុកយ៉ាងណាក្តី ។ ក្នុងនោះ, វិស័យកាត់ដេរនៅបន្តមានចលនការកំណើន បើទោះបីក្នុងកម្រិតទាបជាងមុនវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ដែលបន្តគាំទ្រដោយការបន្តនិន្នាការក្នុងទិសដៅវិជ្ជមាននៃទីផ្សារនាំចេញរបស់កម្ពុជា (ផ្នែកតម្រូវការ) ដូចជាសហភាពអឺរ៉ុប និងអាស៊ាន ជាដើម បើទោះបីការនាំចេញទៅទីផ្សារសហរដ្ឋអាម៉េរិកអាចនឹងមិនមានភាពល្អប្រសើរដូចការរំពឹងទុក គួបផ្សំនឹងការពង្រឹងការអនុវត្ត **«យុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍វិស័យកាត់ដេរ ផលិតស្បែកជើង និងកាបូបកម្ពុជា ២០២២-២០២៧»** ដែលនឹងលើកកម្ពស់បរិយាកាសវិនិយោគ និងបង្កើនភាពប្រកួតប្រជែង (ផ្នែកផ្គត់ផ្គង់) ក៏ដូចជាចូលរួមបង្កើនតម្លៃបន្ថែមក្នុងអនុវិស័យនេះ ជារួម ។ ជាទិសដៅគោលនយោបាយនាពេលខាងមុខ, ការគិតគូររៀបចំ **«យុទ្ធសាស្ត្រអន្តរកាលដោយរលូន (Smooth transition strategy)»** ដើម្បីត្រៀមការចាកចេញពីក្រុមបណ្តាប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍តិចតួច (LDC) ជាពិសេសឆ្លើយតបទៅនឹងលក្ខខណ្ឌផ្លាស់ប្តូរពីរដំណាក់កាល (Double transformation) ក៏នឹងក្លាយជាយុទ្ធសាស្ត្រគោលនយោបាយដ៏សំខាន់ សម្រាប់ការពង្រឹងច្រវាក់តម្លៃនៃអនុវិស័យកាត់ដេរ ផងដែរ បើទោះបីអនុវិស័យនេះ ត្រូវប្រឈមនឹងបញ្ហាទីផ្សារ ក៏ដូចជាការប្រកួតប្រជែងដ៏ខ្លាំងក្លាក្នុងតំបន់យ៉ាងណាក្តី ។ អនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ បើទោះបីមានកំណើនថមថយ

ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ក៏និន្នាការកំណើននៃអនុវិស័យនេះនាពេលខាងមុខ បន្តងើបឡើងជាលំដាប់ ដែលនឹងបន្តជំរុញដោយការនាំចេញផលិតផលឧស្សាហកម្មយុទ្ធសាស្ត្រសំខាន់ៗ គួបផ្សំនឹងនិន្នាការនៃការផ្លាស់ប្តូរច្រវាក់ផលិតកម្ម ស្របពេលដែលឧស្សាហកម្មបម្រើទីផ្សារក្នុងស្រុកនៅបន្តមានភាពប្រសើរ ។ ជាមួយគ្នានេះ, អនុវិស័យផលិតកម្មម្ហូបអាហារ និងភេសជ្ជៈ ក៏នៅបន្តនិន្នាការកើនឡើង ដែលបន្តជំរុញដោយការបន្តបង្កើនសកម្មភាពវិនិយោគ និងផលិតកម្ម ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងការបន្តកើនឡើងនៃតម្រូវការក្នុងស្រុក ។ គួរបញ្ជាក់ថា, ក្របខ័ណ្ឌលើកទឹកចិត្តតាមរយៈច្បាប់វិនិយោគនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងការបន្តអនុវត្តនូវ **«យុទ្ធសាស្ត្រជាតិស្តីពីការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធ ឆ្នាំ ២០២៣-២០២៨»** និងវិធានការគោលនយោបាយ ក៏ដូចជាយន្តការគាំទ្រសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម ផ្សេងទៀត នឹងចូលរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការទាក់ទាញវិនិយោគពីបរទេស និងលើកកម្ពស់ការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីរបស់សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម ដែលជាចលនករសំខាន់ក្នុងការជំរុញកំណើននៃអនុវិស័យនេះក្នុងរយៈពេលមធ្យម និងវែងខាងមុខ ។ ជាមួយគ្នានេះ, ការរៀបចំ និងដាក់ឱ្យអនុវត្តនូវ **«ក្របខ័ណ្ឌអភិវឌ្ឍន៍សួនកសិ-ឧស្សាហកម្មនៅកម្ពុជា»** និង **«កម្មវិធីពិសេសជំរុញការវិនិយោគ ក្នុងខេត្តទាំងបួននៅភូមិភាគឦសាន នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ២០២៥-២០២៨»** ក៏នឹងក្លាយជាវិធានការគោលនយោបាយដែលមានការគិតគូរជាលក្ខណៈយុទ្ធសាស្ត្រ ក្នុងការបន្តកសាងមូលដ្ឋាន នៃវិស័យឧស្សាហកម្ម ពោលទាំងការជំរុញពិពិធកម្ម និងការបង្កើនច្រវាក់តម្លៃក្នុងអនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ជារួម ។ ដោយឡែក, អនុ-វិស័យសំណង់បន្តងើបឡើង, ប៉ុន្តែក្នុងល្បឿនយឺត, ហើយនៅមានកំណើនទាបជាងនិន្នាការមុនវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ដែលបន្តទ្រទ្រង់ដោយសកម្មភាពសង់លំនៅឋាន ឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការពិតក្នុងស្រុក (real domestic demand) គួបផ្សំនឹងការបន្តនិន្នាការកើនឡើងនៃសកម្មភាពសំណង់បម្រើឱ្យវិស័យឧស្សាហកម្ម តួយ៉ាងដូចជា រោងចក្រ និងឃ្លាំង ជាដើម ដែលនឹងក្លាយជានិន្នាការថ្មីជួយគាំពារកំណើននៃអនុវិស័យនេះក្នុងរយៈពេលខ្លី និងមធ្យមខាងមុខ ខណៈការបន្តតាមដាន និងពង្រឹងការអនុវត្តវិធានការអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាលនាពេលកន្លងមក ក៏នឹងជួយរក្សាលំនឹងអាជីវកម្មអចលនវត្ថុ និងក៏ដូចជាលើកកម្ពស់ចរន្តទិញ-លក់ និងសកម្មភាពសាងសង់ជារួម ផងដែរ ។

វិស័យសេវាកម្ម ត្រូវបានព្យាករថានឹងមានកំណើនជាមធ្យមប្រមាណ ៤,៤% សម្រាប់រយៈ-ពេលមធ្យម ២០២៦-២០២៨ **ក្នុងនោះឆ្នាំ ២០២៦ ព្យាករថាមានកំណើន ៣,៨%** ដូចគ្នាទៅនឹងឆ្នាំ ២០២៥ ដោយសារការបន្តងើបនៃវិស័យបដិសណ្ឋារកិច្ច និងសេវាកម្មម្ហូបអាហារ និងសេវាកម្មទេសចរណ៍គាំទ្រផ្សេងទៀត ខណៈដែលអនុវិស័យអចលនទ្រព្យនៅបន្តមានកំណើនទាប ។ អនុវិស័យបដិសណ្ឋារកិច្ច និងសេវាកម្មម្ហូបអាហារ រំពឹងថានឹងបន្តកើនឡើង គាំទ្រដោយការបន្តនិន្នាការកើនឡើងនៃលំហូរទេសចរអន្តរជាតិ ស្របពេលដែលទេសចរជាតិនៅបន្តមានសក្តានុពល ។ ការបន្តធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងសេវាកម្មគាំទ្រទេសចរណ៍, ការជំរុញភាពប្រកួតប្រជែងក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ តាមរយៈការពង្រឹងច្រវាក់តម្លៃទេសចរណ៍, ការបន្តផ្សព្វផ្សាយ, ការលើកកម្ពស់កិត្តិនាមរបស់កម្ពុជាលើឆាកអន្តរជាតិ និង

ការរៀបចំព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗក្នុងប្រទេស គួបផ្សំនឹងការបន្តអនុវត្តផែនការមេអភិវឌ្ឍន៍ទេសចរណ៍តាមបណ្តាខេត្តដែលជាប៉ូលទេសចរណ៍សំខាន់ៗ នឹងក្លាយជាចលករដ៏សំខាន់ក្នុងការបន្តជួយទ្រទ្រង់អនុវិស័យនេះ ។ ដោយឡែក, អនុវិស័យអចលនទ្រព្យ ដូចគ្នាទៅនឹងអនុវិស័យសំណង់ ក៏ងើបវិញយឺត ដែលបន្តគាំទ្រដោយចរន្តទិញ-លក់លំនៅឋានថ្លៃសមរម្យ សកម្មភាពទិញ-លក់/ជួលឃ្លាំង និងរោងចក្រ បម្រើឱ្យវិស័យឧស្សាហកម្ម និងអគារផ្សារលក់រាយ ។ អនុវិស័យលក់ដុំ-រាយ បើទោះបីមានកំណើនថមថយ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ដោយសារផលប៉ះពាល់ដោយប្រយោល នៃគោលនយោបាយពន្ធគយបដិការមកលើចំណូលរបស់ប្រជាជន និងសកម្មភាពចាយវាយ ដែលបណ្តាលមកពីការថមថយសន្ទុះកំណើននៃវិស័យដែលជាប្រភពចំណូល (កាត់ដេរ និងកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ) ក៏និន្នាការទៅខាងមុខ នៅបន្តរក្សាបានកំណើនក្នុងទិសដៅវិជ្ជមាន ដែលគាំទ្រដោយសកម្មភាពចាយវាយ និងប្រើប្រាស់ដែលស្របទៅនឹងនិន្នាការសេដ្ឋកិច្ច ។ ទន្ទឹមនេះ, ការបន្តរីកចម្រើននៃអាជីវកម្មអនឡាញ និងប្រព័ន្ធទូទាត់ ក៏នឹងផ្តល់ភាពងាយស្រួលបន្ថែមទៀតដល់ប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច ផងដែរ ។ ដូចគ្នាដែរ, អនុវិស័យដឹកជញ្ជូន និងស្តុក បើទោះបីមានកំណើនថមថយបន្តិចក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ក៏កំណើននាពេលមធ្យមខាងមុខ នៅបន្តរក្សាបាននិន្នាការកើនឡើង ដោយសារការបន្តងើបវិញនៃអនុវិស័យគាំទ្រ, តួយ៉ាង អនុវិស័យកាត់ដេរ និងទេសចរណ៍ គួបផ្សំនឹងការកើនឡើងនៃការដឹកជញ្ជូនបញ្ញើរហ័ស ។ ការបន្តវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគាំទ្រទាំងផ្លូវអាកាស, ផ្លូវទឹក និងផ្លូវគោក ក៏នឹងដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការជំរុញកំណើននៃអនុវិស័យនេះ ។ អនុវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ និងធានារ៉ាប់រង ក៏បន្តងើបឡើងវិញសន្សឹមៗ ក្រោមការរំពឹងទុកការបន្តរើបឡើងនៃការផ្តល់ឥណទានថ្មីៗ ដើម្បីបម្រើដល់សកម្មភាពវិនិយោគ គួបផ្សំនឹងការបន្តធ្វើទំនើបកម្ម និងសាមញ្ញកម្មនៃប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុ ជាពិសេសផលិតផល និងសេវាហិរញ្ញវត្ថុ ស្របតាម **«គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍបច្ចេកវិទ្យាហិរញ្ញវត្ថុកម្ពុជា ២០២៣-២០២៨»** ដែលនឹងចូលរួមបង្កើនតម្លៃបន្ថែមទៀតដល់អនុវិស័យនេះ ។ អនុវិស័យបច្ចេកវិទ្យា និងទូរគមនាគមន៍ រំពឹងថានឹងបន្តមានកំណើនរឹងមាំ ដោយសារការបន្តកើនឡើងនៃការប្រើប្រាស់អ៊ីនធឺណិត និងការបន្តធ្វើឌីជីថលូបនីយកម្មនៃផលិតផល និងសេវាកម្ម ក្នុងគ្រប់វិស័យ និងប្រភេទអាជីវកម្ម ជាមួយនឹងការបន្តពង្រឹងការអនុវត្តក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយដែលមានស្រាប់ ។

វិស័យកសិកម្ម ត្រូវបានព្យាករថានឹងមានកំណើនជាមធ្យមប្រមាណ ១,២% សម្រាប់រយៈពេលមធ្យម ២០២៦-២០២៨ **ក្នុងនោះឆ្នាំ ២០២៦ ព្យាករថាមានកំណើន ១,០%** ដោយសារការរំពឹងទុកកំណើនប្រសើរនៃអនុវិស័យដំណាំ និងការបន្តរក្សាស្ថិរភាពកំណើននៃអនុវិស័យនេសាទ ស្របពេលដែលអនុវិស័យចិញ្ចឹមសត្វ ក៏បន្តនិន្នាការងើបឡើងវិញសន្សឹមៗ ។ អនុវិស័យដំណាំ រំពឹងថានៅបន្តមានកំណើនល្អ ដោយសារការបន្តលើកកម្ពស់ការវិនិយោគទាំងក្នុងស្រុក និងពីបរទេសលើការកែច្នៃផលិតផលកសិកម្ម ជាពិសេសលើទំនិញសក្តានុពលដូចជា ស្វាយចន្ទី ដំឡូងមី និងកៅស៊ូ ជាដើម ដែលនឹងជំរុញការដាំដុះដំណាំសំខាន់ៗ ទាំងនេះសម្រាប់បម្រើដល់ការកែច្នៃ ។ វិធានការគាំទ្រដែលមានស្រាប់ ដូចជា **«កម្មវិធីធានាស្ថិរភាពថ្លៃកសិផល»**, **«កម្មវិធីហិរញ្ញប្បទានក្រោមធនាគារអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ និងកសិកម្ម»**, **«ការពង្រាយ**

មន្ត្រីកសិកម្មនៅតាមឃុំ-សង្កាត់នៃគ្រប់បណ្តាខេត្ត» និង **«សហគមន៍កសិកម្មទំនើប»** ក៏នឹងចូលរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការគាំទ្រដល់អនុវិស័យដំណាំផងដែរ ជាពិសេសការជំរុញសហថាមពលកើតចេញពីការប្រមូលផ្តុំ ដោយផ្អែកលើអភិក្រម **«កំណត់ទីផ្សាររួច បានទៅដាំដុះ»** ។ អនុវិស័យចិញ្ចឹមសត្វ រំពឹងថានឹងងើបវិញសន្សឹមៗ ដោយសារបច្ច័យនៃវិធានការអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាល លើការនាំចូលសាច់បង្កក និងបទប្បញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធ ដែលនឹងលើកទឹកចិត្តការចិញ្ចឹមក្នុងស្រុក គួបផ្សំនឹងការកើនឡើងនៃតម្រូវការក្នុងស្រុក ។ អនុវិស័យនេសាទ ក៏រំពឹងថានឹងបន្តមានកំណើនល្អ ក្រោមការរំពឹងទុកនូវកំណើនផលចាប់ទឹកសាប ដោយសារការបន្តអនុវត្តគោលនយោបាយបង្ក្រាបបទល្មើសនេសាទ ស្របពេលដែលការវិនិយោគក្នុងវារីវប្បកម្ម រំពឹងថានឹងងើបសន្សឹមៗ ដោយសារការអនុវត្តវិធានការរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល និងដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ តាមរយៈការដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមជារចនាសម្ព័ន្ធ ការគាំទ្រផ្នែកហិរញ្ញប្បទាន ការផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេស និងការប្រើប្រាស់ពូជត្រីប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ និងគុណភាព ។

ក្នុងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ (២០២៦-២០២៨), **អត្រាអតិផរណា** ត្រូវបានព្យាករថានឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ ២,៤% ស្របគ្នាទៅនឹងនិន្នាការរឹងមាំនៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច ខណៈដែលថ្លៃទំនិញអន្តរជាតិនៅបន្តមានប្រក្រតីភាព ។ ជាមួយគ្នានេះ, **អត្រាប្តូរប្រាក់ផ្លូវការ (រៀល/ដុល្លារអាមេរិក)** រំពឹងថារក្សាបានក្នុងរង្វង់ជាមធ្យម ៤ ០៥០ រៀល/ដុល្លារអាមេរិក ក្រោមការរំពឹងទុកការវិលត្រលប់ទៅរកប្រក្រតីភាពវិញនៃរូបិយប័ណ្ណដុល្លារ គួបផ្សំនឹងជំហរគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុរបស់ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា ក្នុងការរក្សាស្ថិរភាពអត្រាប្តូរប្រាក់ ។

តារាងទី ២៖ ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាតាមវិស័យ ឆ្នាំ ២០១៩-២០២៨

កំណើន (%)	2019	2020	2021	2022	2023	2024ប.	2025ប.	2026ព្យ.	2027ព្យ.	2028ព្យ.
ផ.ស.ស.	**7.9**	**-3.6**	**3.1**	**5.1**	**5.0**	**6.0**	**5.2**	**5.0**	**5.5**	**5.8**
វិស័យកសិកម្ម	**-0.4**	**0.6**	**1.5**	**0.6**	**1.1**	**0.9**	**0.9**	**1.0**	**1.2**	**1.2**
ដំណាំ	0.6	0.6	2.2	1.1	1.2	1.6	1.4	1.5	1.6	1.7
នេសាទ	-1.5	0.7	-1.0	-1.3	1.3	0.9	0.2	0.4	0.6	0.7
ចិញ្ចឹមសត្វ	-2.6	0.9	2.3	1.2	1.1	-1.9	0.2	0.3	0.4	0.5
វិស័យឧស្សាហកម្ម	**13.0**	**-2.2**	**8.4**	**8.2**	**5.4**	**9.2**	**7.8**	**7.1**	**7.5**	**7.6**
កាត់ដេរ	12.9	-7.7	15.9	11.3	-4.5	16.9	10.4	8.4	7.3	6.5
សំណង់	18.7	-7.6	-8.0	0.9	0.8	1.1	2.4	3.1	5.0	5.7
ផលិតកម្មម្ហូបអាហារ	7.8	3.4	4.2	7.6	9.3	6.1	5.4	5.0	6.1	6.8
ផលិតកម្មភេសជ្ជៈ និងថ្នាំជក់	7.7	4.4	7.9	5.6	5.8	3.3	4.0	3.9	4.5	6.1
កម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ	8.4	11.9	16.8	10.3	21.7	7.1	8.7	8.3	9.6	10.2
សេវាកម្ម	**6.6**	**-6.7**	**-1.8**	**3.6**	**6.0**	**4.5**	**3.8**	**3.8**	**4.3**	**5.0**
បដិសណ្ឋារកិច្ច និងសេវាកម្មម្ហូបអាហារ	5.5	-34.2	-39.5	22.0	49.1	12.9	8.6	6.0	5.8	4.1
លក់ដុំ-រាយ	5.7	-6.3	2.5	4.5	2.1	3.9	3.4	2.9	4.0	5.2
ដឹកជញ្ជូន និងស្តុក	8.4	-2.7	3.8	4.7	4.8	7.2	5.4	5.2	5.9	6.2
បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និង គមនាគមន៍	9.8	11.5	12.0	9.0	8.6	7.0	7.1	7.1	7.4	7.6
ហិរញ្ញវត្ថុ និងធានារ៉ាប់រង	7.9	4.3	3.2	-1.0	-0.1	-0.6	0.9	2.0	2.6	3.1
អចលនទ្រព្យ	8.7	-8.3	-8.5	0.5	-1.6	1.2	2.7	3.1	4.6	5.0
អតិផរណា	1.8	2.9	2.9	5.3	**2.1**	**0.8**	**3.0**	**2.1**	**2.5**	**2.5**
អត្រាប្តូរប្រាក់	4,052	4,077	4,068	4,087	4,110	4,070	4,054	4,052	4,050	4,050

ប្រភព៖ វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ (២០១៩-២០២៣) និងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ (២០២៤-២០២៨)

ឱនភាពគណនីចរន្ត (រួមបញ្ចូលបង្វែរ) ត្រូវបានព្យាករថានឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ប្រមាណ -២,៨% នៃ ផ.ស.ស. ដោយសារការរំពឹងទុកការបន្តរក្សាបាននូវសមតុល្យពាណិជ្ជកម្ម ស្របពេលដែលចំណូលពីវិស័យទេសចរណ៍ក៏បន្តនិន្នាការកើនឡើងជាលំដាប់ ។ ការនាំចេញ រំពឹងថានឹងបន្តនិន្នាការកើនឡើងក្នុងរយៈពេលមធ្យម បើទោះបីមានការថមថយបន្តិចក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ដែលបន្តជំរុញដោយការនាំចេញផលិតផលកម្មន្តសាល (កាត់ដេរ និងមិនមែនកាត់ដេរ) និងកសិផល ។ គួរបញ្ជាក់ថា, ក្នុងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ, ការនាំចេញកម្ពុជានឹងកាន់តែមានពិពិធភាព, ទាំងទីផ្សារ និងផលិតផល, តួយ៉ាងផលិតផលកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ, ជាពិសេសលើមុខទំនិញឧស្សាហកម្មយុទ្ធសាស្ត្រ, នឹងមានសក្តានុពល តួយ៉ាងដូចជា គ្រឿងបង្គុំអេឡិចត្រូនិក, សំបកកង់រថយន្ត, គ្រឿងសង្ហារិម និងផលិតផលកសិ-ឧស្សាហកម្មកែច្នៃ ជាដើម ។ ទន្ទឹមនេះ, ការនាំចូលក៏មាននិន្នាការដូចគ្នាទៅនឹងការនាំចេញ ពោលគឺមានកំណើនថមថយបន្តិច ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ប៉ុន្តែមាននិន្នាការកើនឡើង ក្នុងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ ដែលគាំទ្រដោយការនាំចូលវត្ថុធាតុដើមសម្រាប់ផលិតកម្ម និងទំនិញប្រើប្រាស់ ដើម្បីបម្រើដល់សកម្មភាពផលិតកម្ម និងឆ្លើយតបទៅនឹងការបន្តកើនឡើងនៃតម្រូវការក្នុងស្រុក ។ វំហូរវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស ត្រូវបានព្យាករថានឹងបន្តកើនឡើងជាលំដាប់ ក្នុងរង្វង់ជាមធ្យម ប្រមាណ ៩,៣% នៃ ផ.ស.ស. ដោយសារកើនឡើងនូវទំនុកចិត្តវិនិយោគ ដែលជាបច្ច័យនៃការបន្តអនុវត្តច្បាប់ និងកម្មវិធីជំរុញវិនិយោគ គួបផ្សំនឹងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការបន្តកែលម្អបរិយាកាសវិនិយោគ និងកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម ។ ក្នុងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ, កម្ពុជារំពឹងថានឹងមានលទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការបន្តទាក់ទាញវិនិយោគ ទៅក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្មយុទ្ធសាស្ត្រ ដែលមានតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ក្នុងសេដ្ឋកិច្ច ស្របតាមគោលដៅរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដូចមានចែងក្នុង **«យុទ្ធសាស្ត្របញ្ចកោណ-ដំណាក់កាល ទី១»** ។ លើសពីនេះ, ទុនបម្រុងអន្តរជាតិ ត្រូវបានព្យាករថានឹងបន្តក្នុងកម្រិតអំណោយផល ដែលមានទំហំសមាមាត្រទៅនឹងការនាំចូល ប្រមាណ ៦,៩ ខែ ជាមធ្យម ។

តារាងទី ៣៖ ទស្សនវិស័យនៃស្ថានភាពវិស័យខាងក្រៅកម្ពុជា ២០១៩-២០២៨

សូចនាករ	2019	2020	2021	2022	2023	2024ប.	2025ប.	2026ព្យ.	2027ព្យ.	2028ព្យ.
ការនាំចេញ (លានដុល្លារអាម៉េរិក)	14,986	18,522	19,521	23,179	23,564	26,752	30,024	33,486	37,729	42,889
ការនាំចូល (លានដុល្លារអាម៉េរិក)	22,242	21,066	30,726	32,005	26,551	31,247	35,530	39,738	45,323	51,911
សមតុល្យពាណិជ្ជកម្ម (លានដុល្លារអាម៉េរិក)	-7,255	-2,544	-11,257	-8,826	-2,986	-4,496	-5,506	-6,253	-7,594	-9,021
សមតុល្យគណនីចរន្ត (លានដុល្លារអាម៉េរិក)	-2,931	-881	-10,893	-7,582	553	222	-524	-878	-1,683	-2,504
វំហូរវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស (លានដុល្លារអាម៉េរិក)	3,663	3,625	3,486	3,579	3,959	4,395	4,772	5,149	5,529	5,909
ទុនបម្រុងអន្តរជាតិ (លានដុល្លារអាម៉េរិក)	18,763	21,334	20,265	17,805	19,998	22,511	24,450	26,336	28,299	30,125
ការនាំចេញ (ភាគរយនៃ ផ.ស.ស.)	40.8%	53.0%	52.7%	57.7%	54.6%	56.8%	59.0%	61.2%	63.9%	67.1%
ការនាំចូល (ភាគរយនៃ ផ.ស.ស.)	60.5%	60.3%	82.9%	79.7%	-61.5%	-66.3%	-69.8%	-72.6%	-76.7%	-81.2%
សមតុល្យពាណិជ្ជកម្ម (ភាគរយនៃ ផ.ស.ស.)	-19.7%	-7.3%	-30.4%	-22.0%	-6.9%	-9.5%	-10.8%	-11.4%	-12.9%	-14.1%
សមតុល្យគណនីចរន្ត (ភាគរយនៃ ផ.ស.ស.)	-8.0%	-2.5%	-29.4%	-18.9%	1.3%	0.5%	-1.0%	-1.6%	-2.8%	-3.9%
វំហូរវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស (ភាគរយនៃ ផ.ស.ស.)	10.0%	10.4%	9.4%	8.9%	9.2%	9.3%	9.4%	9.4%	9.4%	9.2%
ទុនបម្រុងអន្តរជាតិ (ចំនួនខែនៃការនាំចូល)	8.8	13.4	7.4	6.1	10.1	9.6	7.6	7.3	6.9	6.4

ប្រភព៖ ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា (២០១៩-២០២៤) និងក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ (២០២៤-២០២៨)

គ. ហានិភ័យ និងទិសដៅគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច

ភាពមិនប្រាកដប្រជាពីកត្តាខាងក្រៅអាចនឹងមានកម្មវិបាកជាអវិជ្ជមានដល់សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ដោយផ្ទាល់ និងប្រយោល ត្បិតកម្ពុជាមានសេដ្ឋកិច្ចតូច ហើយបើកចំហរ និងកាន់តែផ្សារភ្ជាប់ខ្លាំងជាមួយច្រវាក់ផលិតកម្មក្នុងតំបន់ និងសកល ។ ក្នុងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ, សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា អាចនឹងជួបប្រទះនឹងហានិភ័យ និងភាព-មិនប្រាកដប្រជាចម្បងៗ ដែលបង្កឡើងដោយកត្តាខាងក្រៅ និងកត្តាខាងក្នុង រួមមានៈ

➢ **កត្តាខាងក្រៅ**

១). ការបន្តកើនឡើងនូវចរន្តគាំពារនិយម (Protectionism) ជាពិសេសប្រទេសជាមហាអំណាចនានា ជាពិសេសគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច និងពាណិជ្ជកម្ម ឧទាហរណ៍ ការបន្តដំឡើងពន្ធគយ (Tariffs) ខ្ពស់ជាងការរំពឹងទុក និងភ្លាមៗ;

២). ភាពតានតឹងនៃកត្តាភូមិសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចដែលអាចបន្ទប់បង្អាក់ដល់ច្រវាក់ផ្គត់ផ្គង់សកល និងនាំ-ទៅដល់ការកើនថ្លៃទំនិញជាអន្តរជាតិ;

៣). លទ្ធភាពនៃការថមថយនៃសន្ទុះកំណើនសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសជាដៃគូពាណិជ្ជកម្ម និងប្រភពវិនិយោគ ជាពិសេស ចិន;

៤). ការកើនឡើងសម្ពាធបំណុលសាធារណៈ;

៥). ការបែកខ្ញែកភូមិសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច និងពាណិជ្ជកម្ម; និង

៦). ផលប៉ះពាល់កាន់តែធ្ងន់ធ្ងរពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និងគ្រោះធម្មជាតិ ។

➢ **កត្តាខាងក្នុង**

១). ការចរចាពាណិជ្ជកម្មជាមួយសហរដ្ឋអាម៉េរិក អាចនឹងមិនទទួលបានលទ្ធផលល្អដូចការរំពឹងទុក ដែលនាំទៅរកការធ្លាក់ចុះយ៉ាងគំហុកនៃការនាំចេញ និងអាចឈានទៅដល់ការបិទរោងចក្រ;

២). កំណើនយឺតជាងការរំពឹងទុកនៃវិស័យមួយចំនួន តួយ៉ាងដូចជា វិស័យសំណង់ និងអចលនទ្រព្យ ដែលធ្វើឱ្យកំណើន ជារួមនៅមានកម្រិតទាប;

៣). បំណុលឯកជនស្ថិតក្នុងកម្រិតខ្ពស់ និងការបន្តកើនឡើងខ្ពស់នៃឥណទានមិនដំណើរការ (NPL) ដែលអាចប៉ះពាល់ដល់ស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុ;

៤). ការកៀរគរចំណូលបន្តមានកំណើនទាប និងការថមថយនៃហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស ដែលកម្រិតដល់លទ្ធភាពក្នុងការធ្វើអន្តរាគមន៍ក្នុងពេលមានវិបត្តិ; និង

៥). ហានិភ័យផ្នែកអាកាសធាតុអាចធ្វើឱ្យវិស័យកសិកម្មទាប និងការខូចខាតលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត ។

ទន្ទឹមនឹងការកើននៃហានិភ័យខាងក្រៅ និងខាងក្នុង, កម្ពុជា ក៏នៅតែបន្តប្រឈមបញ្ហាជារចនាសម្ព័ន្ធផ្ទៃក្នុងមួយចំនួន ដែលទាមទារការពង្រឹងការដ្ឋានកែទម្រង់ស៊ីជម្រៅ ដូចជា ៖ (១). ល្បឿនយឺតនៃការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច; (២). ថ្លៃដើមធ្វើធុរកិច្ចនៅមានកម្រិតខ្ពស់; (៣). ភាពមានកម្រិតនៃកិច្ចសម្របសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម និងបរិយាកាសធុរកិច្ច; (៤). បរិមាណ និងគុណភាពនៃកម្លាំងពលកម្មជំនាញ មិនទាន់ឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការទីផ្សារ; (៥). ភាពមានកម្រិតនៃប្រព័ន្ធសុខាភិបាល និងប្រព័ន្ធគាំពារសង្គម; និង (៦). ភាពមានកម្រិតនៃចំណេះ-ដឹង និងជំនាញក្នុងការចាប់យកបច្ចេកវិទ្យាឌីជីថល ។

ជាទិសដៅយុទ្ធសាស្ត្រ និងគោលនយោបាយអាទិភាព, រាជរដ្ឋាភិបាលនៅតែបន្តប្រកាន់ខ្ជាប់នូវអភិក្រម ចំនួន ២ នោះគឺ ៖ (១). វិធានការគោលនយោបាយឆ្លើយតបទៅនឹងបញ្ហាបន្ទាន់ចំពោះមុខ និងក្នុងរយៈពេលខ្លីដោយផ្ដោតលើការរក្សាស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ និងការធានាលំនឹងជីវភាពរបស់ប្រជាជន; និង (២). ទិសដៅវិធានការគោលនយោបាយរយៈពេលមធ្យម និងវែងខាងមុខ ដែលនឹងផ្ដោតលើការដោះស្រាយបញ្ហារចនាសម្ព័ន្ធ ក្នុងការជំរុញការធ្វើពិពិធកម្ម ការលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង និងការកសាងភាពធន់សម្រាប់សង្គម-សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ។ ក្នុងនោះ, កម្ពុជាត្រូវយកចិត្តទុកដាក់លើឧបករណ៍វិធានការគោលនយោបាយដូចខាងក្រោម ៖

១). **វិធានការគោលនយោបាយដោះស្រាយបញ្ហាចំពោះមុខ** ដោយផ្ដោតលើបន្តតាមដានការវិវត្តនៃស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ច និងរបបពាណិជ្ជកម្មសកល និងតំបន់ ព្រមទាំងក្ដាប់ជីពចរសេដ្ឋកិច្ចក្នុងស្រុកឱ្យបានជាប្រចាំ, ខិតខំក្នុងការចរចាជាមួយភាគីសហរដ្ឋអាម៉េរិក ដើម្បីរកដំណោះស្រាយសមស្រប និងបន្តជំរុញការប្រើប្រាស់ឱ្យអស់សក្ដានុពលនូវទីផ្សារមានស្រាប់ និងខិតខំបើកទីផ្សារថ្មី, ទាំងក្នុងក្របខ័ណ្ឌពហុភាគី និងទ្វេភាគី, តាមរយៈការពង្រឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ, ទាំងក្នុងតំបន់ និងក្រៅតំបន់, ក្នុងគោលដៅធ្វើពិពិធកម្មនៃការនាំចេញ និងពង្រឹងមូលដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ។

២). **វិធានការគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ** ដោយផ្ដោតលើការអនុវត្តគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈដែលមានភាពប្រយ័ត្នប្រយែង និងធានាឱ្យបាននូវភាពបត់បែនខ្ពស់ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងការប្រែប្រួលនៃសភាពការណ៍ ហើយអាចធ្វើអន្តរាគមន៍បានភ្លាមៗ និងចំគោលដៅ ក្នុងករណីមានវិបត្តិ ។ កិច្ចអន្តរាគមន៍ តាមរយៈវិធានការចំណាយថវិកា និងចំណាយសារពើពន្ធ នឹងត្រូវផ្ដោតលើវិស័យដែលរងផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរ និងក្រុមដែលងាយរងគ្រោះ ដើម្បីធានានូវការរក្សាលំនឹងសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ដែលមិនបង្កផលប៉ះពាល់ដល់ចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ខណៈបន្តពង្រឹងកិច្ចប្រឹងប្រែងកៀរគរចំណូល និងពង្រឹងការផ្សារភ្ជាប់រវាងគោលនយោបាយ និងថវិកា ជាមួយនឹងការបន្តលើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពចំណាយ, ម្ខាង, ឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការអភិវឌ្ឍន៍, និងម្ខាងទៀត, ក៏ធានាឱ្យបាននូវចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ។

៣). **វិធានការគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ និងហិរញ្ញវត្ថុ** ដោយផ្ដោតលើគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ ដើម្បីទ្រទ្រង់កំណើន (Accommodative monetary policy) តាមរយៈការជំរុញកំណើនឥណទានក្នុងវិស័យដែលមានផលិតភាព (Productive sectors) ស្របជាមួយនឹងការបន្តតាមដាន និងវាយតម្លៃជាប្រចាំលើស្ថានភាពឥណទាន និងការរៀបចំឥណទានឡើងវិញ និងការបន្តតាមដាន និងគ្រប់គ្រងជាប្រចាំនូវស្ថានភាពថ្លៃ, អត្រាប្ដូរប្រាក់ និងសុខុមាលភាពវិស័យហិរញ្ញវត្ថុជារួម, ពោលគឺទាំងផ្នែកធនាគារ និងមិនមែនធនាគារ ក្នុងគោលដៅរក្សាស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុ និងបញ្ចៀសហានិភ័យជាប្រព័ន្ធ (Systemic risks) ។

៤). **វិធានការគោលនយោបាយដោះស្រាយបញ្ហារចនាសម្ព័ន្ធ** តាមរយៈការពង្រឹងគ្រប់ការដ្ឋានកែទម្រង់គន្លឹះ ការបន្តពង្រឹងយន្តការអនុវត្ត និងតាមដាន និងវាយតម្លៃ **«យុទ្ធសាស្ត្របញ្ចកោណ-ដំណាក់កាលទី១»** រួមជាមួយការដាក់ចេញ និងអនុវត្តនូវ **«កម្មវិធីលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង បង្កើនពិពិធកម្ម និង ពង្រឹងភាពធន់ ដើម្បីជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច នៅក្នុងបរិការណ៍សកល ដែលមានភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ ឆ្នាំ ២០២៥-២០២៨»** និងគោលនយោបាយតាមវិស័យអាទិភាព ។

៣. យុទ្ធសាស្ត្រហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

«ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨» ឬហៅខ្លីថា **«ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៦-២០២៨»** នេះ ដាក់ចេញនូវយុទ្ធសាស្ត្រហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល សម្រាប់រយៈពេលមធ្យម ដោយកំណត់នូវ **ជំហរគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ** (Fiscal Policy Stance), **វិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ** (Fiscal Rules), និង **អាទិភាពគោលនយោបាយ** (Policy Priorities) ។

៣.១. ជំហរគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

ផ្អែកលើមូលដ្ឋានក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងការវិវត្តជាក់ស្តែងនៃស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ក្នុងបរិការណ៍នៃភាពមិនប្រាកដប្រជាកាន់តែខ្ពស់, **គោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ** សម្រាប់រយៈពេលមធ្យមខាងមុខ នឹងត្រូវបានបន្តរៀបចំឡើងដោយប្រកាន់យកនូវ **«ជំហរគោលនយោបាយពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពថវិកាជាជំហាន (Gradual Fiscal Consolidation Stance)»** ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈក្នុងរយៈពេលមធ្យម តាមរយៈការបន្តរក្សានូវតុល្យភាពថវិកា រវាងធនធានថវិការបស់រដ្ឋ និងបន្ទុកថវិការបស់រដ្ឋ និងចាប់ផ្តើមកសាងទ្រនាប់ថវិកាជាតិឡើងវិញ នៅពេលកាលៈទេសៈអនុញ្ញាត ។

ឈរលើស្មារតីនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលក៏នឹងបន្តពង្រឹងការកៀរគរចំណូល តាមរយៈការជំរុញការអនុវត្ត **«យុទ្ធសាស្ត្រកៀរគរចំណូលរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី៧នៃរដ្ឋសភា»** ដែលមានការកែទម្រង់ស៊ីជម្រៅទៅលើផ្នែករដ្ឋបាល និងទំនើបកាវូបនីយកម្មប្រព័ន្ធរដ្ឋបាលប្រមូលចំណូលសារពើពន្ធ និងចំណូលមិនមែនសារ-ពើពន្ធ ។ បន្ថែមលើនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តពង្រីកមូលដ្ឋានចំណូល ប្រកបដោយភាពហ្មត់ចត់ ព្រមទាំងបន្តអនុវត្តវិធានការលើកទឹកចិត្តនានាដែលមានស្រាប់ របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ខណៈដែលសម្រាប់រយៈពេលមធ្យម រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងប្រកាន់ខ្ជាប់នូវភាពប្រយ័ត្នប្រយែងខ្ពស់ ចំពោះករណីនៃការអនុគ្រោះពន្ធថ្មីណាមួយ ដោយខិតខំបញ្ចៀសនូវការធ្វើឱ្យចំណាយសារពើពន្ធកើនឡើងជាគំហុកបន្ថែមទៀត ។ ទន្ទឹមនឹងការត្បិតត្បៀតផ្នែកចំណាយសារពើពន្ធនេះ, ការផ្តល់នូវការលើកទឹកចិត្តពន្ធមានស្រាប់ដែលខានពុំបាន គឺត្រូវតែប្រើឱ្យចំគោលដៅ និងមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ ខណៈរាជរដ្ឋាភិបាលក៏នឹងរៀបចំការសិក្សា និងការវាយតម្លៃលើប្រសិទ្ធភាពនៃវិធានការលើកទឹកចិត្តទាំងឡាយ ហើយលើមូលដ្ឋាននៃការសិក្សា និងវាយតម្លៃនេះ, រៀបចំដាក់ចេញនូវវិធាន-ការធ្វើវិចារណកម្មតាមការចាំបាច់ ។

ទន្ទឹមនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តផ្តោតជាសំខាន់លើការបន្តពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពថវិកា, ទាំងកម្រិតវិភាជន៍ និងកម្រិតប្រតិបត្តិការ, តាមរយៈការបន្តធ្វើអាទិភាវូបនីយកម្មចំណាយ ដោយក្នុងនោះ, ក្របខ័ណ្ឌចំណាយសា-ធារណៈ នឹងត្រូវរៀបចំឡើងដើម្បីតម្រង់ទិសធនធានទៅកាន់មុខសញ្ញាដែលជាអាទិភាពសំខាន់ៗចំពោះមុខ, ជាពិសេសដើម្បីធានាលំនឹងជីវភាពប្រជាជន, លើកកម្ពស់សមធម៌សង្គម, បន្តទ្រទ្រង់ដំណើរការនៃកិច្ចអភិវឌ្ឍសង្គម ព្រមទាំងធានានិរន្តរភាពប្រតិបត្តិការការងាររបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ស្របតាមទិសដៅជាយុទ្ធសាស្ត្រដែលបានដាក់ចេញនៅក្នុង **«យុទ្ធសាស្ត្របញ្ចកោណ-ដំណាក់កាលទី ១»** របស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៧ នៃរដ្ឋសភា ។

ឈរលើមូលដ្ឋាននៃការបន្តអនុវត្ត **«ជំហរគោលនយោបាយពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពថវិកាជាជំហាន»** នេះ ឱន-ភាពថវិកា ក្នុងរយៈពេលមធ្យម នឹងមានការរួមតូច ធៀបនឹងឆ្នាំ ២០២៥ **ដោយរាជរដ្ឋាភិបាល នឹងខិតខំប្រឹង-ប្រែង មិនដកប្រាក់សន្សំមកប្រើប្រាស់ ដើម្បីកុំឱ្យស្រកស្រុតបន្ថែមទៀត, លើកលែងតែក្នុងករណីចាំបាច់បំផុតដែលសភាពការណ៍តម្រូវឱ្យប្រើប្រាស់ប្រាក់សន្សំរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល, ហើយនឹងចាប់ផ្តើមកសាងទ្រនាប់ថវិកាឡើងវិញ នៅពេលកាលៈទេសៈអនុញ្ញាត** ។

៣.២. វិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

វិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ គឺជាផ្នែកមួយដ៏សំខាន់ ក្នុងការលើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពនៃការរៀបចំក្របខ័ណ្ឌថវិកា, ពង្រឹងប្រសិទ្ធភាព និងវិន័យក្នុងការអនុវត្តថវិកា, និងជាពិសេស ធានានូវចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈសម្រាប់រយៈពេលមធ្យម ។ បន្តលើគោលការណ៍ដូចឆ្នាំមុនដែរ, **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៦-២០២៨** ត្រូវគោរពឱ្យបាននូវលក្ខខណ្ឌនៃ **វិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ** ដែលត្រូវបានកំណត់លើសូចនាករហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈសំខាន់ៗ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, ការអនុវត្ត **វិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ** អាចមានភាពទន់ភ្លន់ជាងការកំណត់ ក្នុងករណីប្រធានសក្តិ ដូចជា គ្រោះធម្មជាតិ, ការរីករាលដាលនៃជំងឺឆ្លងជាសកល, គ្រោះអាសន្នដែលមានកម្រិតធ្ងន់ធ្ងរ និងពុំអាចប៉ាន់ស្មានទុកជាមុន ឬ ជាភាពចាំបាច់ជាបន្ទាន់សម្រាប់បម្រើដល់ប្រយោជន៍ជាតិជាដើម ដើម្បីផ្តល់លទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ដល់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងការធ្វើអន្តរាគមន៍ និងដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមបានទាន់ពេល ។

ស្របតាមឧត្តមានុវត្តន៍ជាអន្តរជាតិ, **វិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ** ដែលត្រូវបានដាក់ចេញក្នុង **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៦-២០២៨** នេះ ត្រូវបានបែងចែកជា ២ រួមមាន៖ (១). **យុថ្កាហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ** (Fiscal Anchor); និង (២). **វិធានប្រតិបត្តិ** (Operational Rules) ។

ក. យុថ្កាហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

យុថ្កាហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ គឺជាវិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ដែលកំណត់ពិតានលើសូចនាករបំណុលសាធារណៈ ក្នុងកម្រិតណាមួយ ដែលធានាបាននូវចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈក្នុងរយៈពេលមធ្យម ដោយប្រើប្រាស់សូចនាករក្នុងការវិភាគចីរភាពបំណុលសាធារណៈ (Debt Sustainability Analysis – DSA) របស់កម្ពុជាទាំង ៥ ដូចត្រូវបានគូសរំលេចក្នុងកថាខណ្ឌខាងក្រោម ។ បន្ថែមលើនេះ, ផ្អែកតាមអនុសាសន៍របស់ IMF ដែលជាការគិតគូរប្រកបដោយភាពប្រុងប្រយ័ត្នបន្ថែម, **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៦-២០២៨** នឹងកំណត់យកសូចនាករយុថ្កាហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈបន្ថែមមួយទៀត គឺ **អនុបាតបំណុលសាធារណៈជាតម្លៃចារឹក** ធៀបនឹង ផ.ស.ស. ដែលមានកម្រិតទាបជាងការកំណត់ក្នុងការវិភាគចីរភាពបំណុលសាធារណៈ ។

ដូចនេះ, សម្រាប់រយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨, **យុថ្កាហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរបស់កម្ពុជា** ត្រូវបានកំណត់ ជា**សូចនាករគន្លឹះ**ចំនួន **៥ + ១** រួមមាន៖

(១). **អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈសរុប ធៀបនឹង ផ.ស.ស.** ត្រឹមកម្រិត **៥៥%;**

(២). **អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹង ផ.ស.ស.** ត្រឹមកម្រិត **៤០%;**

(៣). **អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹងការនាំចេញ** ត្រឹមកម្រិត **១៨០%;**

(៤). **អនុបាតសេវាបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹងការនាំចេញ** ត្រឹមកម្រិត **១៥%;**

(៥). **អនុបាតសេវាបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹងចំណូលថវិកាជាតិ** ត្រឹមកម្រិត **១៨%;** និងសូចនាករគន្លឹះបន្ថែមមួយទៀតគឺ ៖

(៦). **អនុបាតតម្លៃចារឹកនៃបំណុលសាធារណៈសរុប ធៀបនឹង ផ.ស.ស.** ត្រឹមកម្រិត **៤០%** ។

ខ. វិធានប្រតិបត្តិ

បន្ថែមលើនេះ, **វិធានប្រតិបត្តិ** ក៏ត្រូវបានដាក់ចេញ ដោយប្រើប្រាស់វិធានតុល្យភាពថវិកា (Budget Balance Rule) ដែលជាវិធានសមស្របសម្រាប់បរិបទកម្ពុជា ក្នុងការរៀបចំក្របខ័ណ្ឌថវិកាប្រចាំឆ្នាំ ហើយមានភាពផ្សារភ្ជាប់ខ្ពស់ទៅនឹងយុទ្ធាហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈដែលបានដាក់ចេញខាងលើ ។ រាជរដ្ឋាភិបាលកំណត់យកពិតាន **ឱនភាពថវិកាសរុប មិនត្រូវលើសពីកម្រិត -៥,០% នៃ ផ.ស.ស.** ដែលត្រូវជាប្រមាណ **-៣,៥% នៃ ផ.ស.ស. បើគិតក្នុងទម្រង់ស្ថិតិហិរញ្ញវត្ថុរដ្ឋាភិបាល** (GFS) ។ ការកំណត់កម្រិតឱនភាពថវិកានេះ ធ្វើឡើងក្នុងន័យបន្តរក្សាចីរភាពបំណុលសាធារណៈ និងធានានូវចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យម ស្របតាមជំហរគោលនយោបាយពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពថវិកាជាជំហាន ខណៈនៅតែផ្តល់លទ្ធភាពសម្រាប់ការអនុវត្តគោលនយោបាយអាទិភាព សំដៅរក្សាបាននូវស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ និងគាំទ្រការស្តារ និងការជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការអភិវឌ្ឍ ។

តារាងទី ៤៖ វិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

វិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ	
យុទ្ធាហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ	(១). អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈសរុប ធៀបនឹង ផ.ស.ស. **ត្រឹមកម្រិត ៥៥%;** (២). អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹង ផ.ស.ស. **ត្រឹមកម្រិត ៤០%;** (៣). អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹងការនាំចេញ **ត្រឹមកម្រិត ១៨០%;** (៤). អនុបាតសេវាបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹងការនាំចេញ **ត្រឹមកម្រិត ១៥%;** (៥). អនុបាតសេវាបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹងចំណូលថវិកាជាតិ **ត្រឹមកម្រិត ១៨%;** និង (៦). អនុបាតតម្លៃចារឹកនៃបំណុលសាធារណៈសរុប ធៀបនឹង ផ.ស.ស. **ត្រឹមកម្រិត ៤០%** ។
វិធានប្រតិបត្តិ	ឱនភាពថវិកាសរុប មិនត្រូវលើសពី**កម្រិត -៥,០% នៃ ផ.ស.ស.** ឬ ត្រូវជា **-៣,៥% នៃ ផ.ស.ស. ក្នុងទម្រង់ស្ថិតិហិរញ្ញវត្ថុរដ្ឋាភិបាល** (GFS) ។

៣.៣. អាទិភាពគោលនយោបាយ

ជាទិសដៅយុទ្ធសាស្ត្រ និងគោលនយោបាយ, ការជំរុញអនុវត្តឱ្យសម្រេចបានជោគជ័យនូវ **«យុទ្ធសាស្ត្របញ្ចកោណ-ដំណាក់កាលទី១»** នៅតែជាអាទិភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ខណៈត្រៀមដាក់ចេញ និងអនុវត្តនូវ **«កម្មវិធីលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង បង្កើនពិពិធកម្ម និង ពង្រឹងភាពធន់ ដើម្បីជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច នៅក្នុងបរិការណ៍សកល ដែលមានភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ ឆ្នាំ ២០២៥-២០២៨»** សំដៅរួមចំណែកដោះស្រាយបញ្ហាជារចនា-

សម្ព័ន្ធសំខាន់ៗ ។ ក្នុងន័យនេះ, **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៦-២០២៨** នឹងចូលរួមគាំទ្រអាទិភាពគោលនយោបាយសំខាន់ៗ តាមរយៈការដាក់ចេញនូវវិធានការគោលនយោបាយ ដូចខាងក្រោម៖

- បន្តការពារសន្តិភាព, ស្ថិរភាពនយោបាយ, សមិទ្ធផលសង្គម និងជំរុញការដោះស្រាយបញ្ហាគ្រោះអាសន្ននានា ក្នុងសង្គម ដើម្បីរក្សាសុវត្ថិភាព និងសុខដុមរមនាប្រជាជន;
- បន្តធានាស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ, រក្សាលំនឹងជីវភាព, គាំពារ និងបង្កើតការងារជូនប្រជាជន, បង្កើនប្រសិទ្ធភាព និងវិសាលភាពនៃការគាំពារសង្គម និងការផ្តល់សេវាសង្គមចាំបាច់នានា;
- បន្តជំរុញពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ចលើវិស័យគន្លឹះដែលមានស្រាប់ និងអភិវឌ្ឍប្រភពថ្មីនៃកំណើនតាមរយៈការគាំទ្រជាគោលនយោបាយដល់បរិយាកាសប្រកួតប្រជែង, ការជំរុញការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តគ្រប់ប្រភេទ, ទាំងរឹង និងទន់, និងការអនុវត្តយន្តការហិរញ្ញប្បទាន និងផលិតផលហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់គាំទ្រដល់ការវិនិយោគ ដែលបង្កើនតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់;
- ជំរុញការអភិវឌ្ឍមូលធនមនុស្ស ដោយការលើកកម្ពស់គុណភាពអប់រំ ដើម្បីទ្រទ្រង់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយចីរភាព បរិយាប័ន្ន និងភាពធន់, ការបណ្តុះបណ្តាល និងអភិវឌ្ឍជំនាញវិជ្ជាជីវៈ និងបច្ចេកទេសគ្រប់កម្រិត ដើម្បីគាំទ្រផលិតកម្មដែលមានតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់;
- លើកកម្ពស់ភាពជាពលរដ្ឋក្នុងសង្គម, លើកកម្ពស់វប្បធម៌ និងសុខុមាលភាពប្រជាជន សម្រាប់ការត្រៀមខ្លួនជាប្រជាជននៃប្រទេសចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់;
- បន្តជំរុញការលើកកម្ពស់សុខុមាលភាពសង្គម, កសាងភាពធន់នៃសង្គមកម្ពុជា និងបន្តអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធគាំពារសង្គមឱ្យមានលក្ខណៈគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ក៏ដូចជាផ្តល់សេវាសង្គម ជាពិសេសយកចិត្តទុកដាក់លើវិស័យដែលរងកម្មវិបាកពីការប្រែប្រួលរបបពាណិជ្ជកម្ម;
- បន្តជំរុញការធ្វើបរិវត្តកម្មឌីជីថល ដោយវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធឌីជីថល និងជំរុញការអភិវឌ្ឍបៃតង ដើម្បីកសាងរដ្ឋាភិបាល និងពលរដ្ឋឌីជីថលប្រកបដោយចីរភាព;
- បន្តពង្រឹងអភិបាលកិច្ច និងស្ថាប័ន តាមរយៈការអនុវត្តកម្មវិធីជាតិកំណែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ, កម្មវិធីកែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, កម្មវិធីកែទម្រង់ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ និងកម្មវិធីកែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌; និង
- បន្តលើកស្ទួយវិស័យឯកជន ក្នុងនោះរួមទាំងការគាំទ្រការអភិវឌ្ឍសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម និងសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធ តាមរយៈការពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់វិនិយោគថ្មី, ការដាក់ចេញវិធានការលើកទឹក-ចិត្តជាក់លាក់ និងការកែលម្អបរិយាកាសធុរកិច្ចជាមួយនឹងភាពប្រកួតប្រជែង និងសមភាព ។

៤. ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

៤.១. ការអនុវត្តថវិកា ឆ្នាំ ២០២៤ និង ២០២៥

ក. ការអនុវត្តថវិកា ឆ្នាំ ២០២៤

សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៤, **លទ្ធផលនៃការប្រមូលចំណូលសរុបថវិកាជាតិ** (តួលេខបណ្តោះអាសន្ន) សម្រេចបានប្រមាណ ១៥,១៩% នៃ ផ.ស.ស. ដែលមានការថមថយប្រមាណ -១៧,១% ធៀបនឹងលទ្ធផលឆ្នាំ ២០២៣ ។ ការធ្លាក់ចុះនេះ គឺជាចម្បងដោយសារការផ្លាស់ប្តូរការកត់ត្រាចំណូលផ្សេងៗ អនុលោមតាមច្បាប់ស្តីពីប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈឆ្នាំ ២០២៣ ។ ដោយឡែក, **ចំណូលចរន្ត** សម្រេចបានកំណើនវិជ្ជមាន ប៉ុន្តែក្នុងល្បឿនយឺត, ពោលគឺក្នុងអត្រា ៣,៥% ធៀបនឹងលទ្ធផលឆ្នាំ ២០២៣, សមមូលនឹង ១៤,៥៨% នៃ ផ.ស.ស. និង ៨៩,៤%

នៃច្បាប់ថវិកា ។ ការសម្រេចបានកំណើនចំណូលចរន្ត ទាបជាងកំណើនសេដ្ឋកិច្ចនេះ គឺដោយសារ វិស័យដែលជាចន្ទល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិឆ្នាំ ២០២៤ ត្រូវទទួលបានការអនុគ្រោះ និងលើកលែងពន្ធច្រើន រួមមាន វិស័យកសិកម្ម, វិស័យទេសចរណ៍, វិស័យកាត់ដេរ និងកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ខណៈវិស័យដែលជាប្រភពចំណូលធំសម្រាប់ចំណូលសារពើពន្ធក្នុងស្រុក សម្រេចបានកំណើនទាប, ពិសេស វិស័យហិរញ្ញវត្ថុ, វិស័យអចលនទ្រព្យ និងវិស័យសំណង់ ។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះ, ចំណាយសារពើពន្ធ ក៏មាននិន្នាការកើនឡើង ស្របតាមការបន្តអនុវត្តនូវវិធានការលើកទឹកចិត្តដែលមានស្រាប់នានា និងការពង្រីកនូវវិសាលភាពក្នុងការលើកលែង ឬ បន្ធូរបន្ថយការបង់ពន្ធ ដើម្បីគោលដៅសម្រាលបន្ទុកជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជន ក៏ដូចជាដើម្បីសម្រួលបរិយាកាសធុរកិច្ច ក្នុងគ្រាសេដ្ឋកិច្ចជាតិកំពុងត្រូវបន្តជម្នះស្លាកស្នាមនៃពហុវិបត្តិ ដែលបានកើតមានជាបន្តបន្ទាប់ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, រដ្ឋបាលប្រមូលចំណូល បានបន្តពង្រឹងការអនុវត្តវិធានការមុតស្រួចនានា ដើម្បីកៀរគរចំណូលឱ្យអស់សក្តានុពល ដែលការណ៍នេះបានរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ ដល់ការសម្រេចបានកំណើនចំណូលក្នុងអត្រាវិជ្ជមាននេះ ។

ក្នុងស្ថានភាពដែលការប្រមូលចំណូលមិនអាចសម្រេចបានតាមការរំពឹងទុក, រាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញនូវវិធានការធ្វើវិចារណកម្មចំណាយថវិកា ដោយ, ម្ខាង, ខិតខំរក្សាចំណាយឱ្យស្ថិតនៅក្នុងកម្រិតសមរម្យ ដើម្បីទ្រទ្រង់ប្រតិបត្តិការចាំបាច់គ្រប់ផ្នែករបស់រាជរដ្ឋាភិបាល; និងម្ខាងទៀត, ផ្តោតអាទិភាពលើការពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពចំណាយ, ទាំងក្នុងទិដ្ឋភាពនៃការរៀបចំថវិកា និងទាំងក្នុងទិដ្ឋភាពនៃប្រតិបត្តិការថវិកា, សំដៅធានាជោគជ័យក្នុងការអនុវត្តវិធានការគោលនយោបាយអាទិភាពនានា ដើម្បីស្តារ និងជំរុញកំណើន ព្រមទាំងធានាការពារលំនឹងជីវភាពប្រជាជន ។ លើមូលដ្ឋាននេះ, របៀបវារៈគោលនយោបាយសំខាន់ៗ ដែលត្រូវបានដាក់ចេញសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៤ ដូចជា ការជ្រើសរើសក្របខ័ណ្ឌថ្មី, ការដំឡើងប្រាក់បៀវត្ស និងប្រាក់សោធនជូនមន្ត្រីរាជការស៊ីវិល, កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ និងនិវត្តជន, និងការអនុវត្តការងារអាទិភាព និងការងារកែទម្រង់សំខាន់ៗរបស់ក្រសួង-ស្ថាប័ន ព្រមទាំង **«កម្មវិធីគោលនយោបាយអាទិភាព ទាំង ៦»** និង **«វិធានការគន្លឹះ ទាំង ៥»** របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ត្រូវបានដាក់ចេញ និងជំរុញអនុវត្តដោយជោគជ័យ តាមការគ្រោងទុក ។ ទន្ទឹមនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលបានអនុវត្តនូវកម្មវិធីគោលនយោបាយផ្សេងៗ ជាអាទិ៍ គោលនយោបាយគាំពារសង្គម ដែលគ្របដណ្តប់ប្រជាជនជាង ៧,៨ លាននាក់ តម្រង់ទៅរកការអភិវឌ្ឍមូលធនមនុស្សជារួម តាមរយៈកម្មវិធីលើកកម្ពស់ផលិតភាព ដូចជាការអភិវឌ្ឍជំនាញ និងកម្មវិធីជាតិគាំពារសង្គមដើម្បីជំរុញការចាកចេញពីភាពក្រីក្រ (Graduation-based social protection program), ការផ្តល់ការថែទាំសុខភាពឆ្ពោះទៅរកការគ្របដណ្តប់សុខភាពជាសកលនៅកម្ពុជា, ការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញវិជ្ជាជីវៈ និងបច្ចេកទេសដល់យុវជន មកពីគ្រួសារក្រីក្រ និងគ្រួសារងាយរងហានិភ័យនៅទូទាំងប្រទេស, និងការដាក់ពង្រាយមន្ត្រីបច្ចេកទេសកសិកម្មទៅគ្រប់ឃុំ-សង្កាត់ដែលមានសកម្មភាពកសិកម្មនៅទូទាំងប្រទេស ជាដើម ។ ជាលទ្ធផល, **ចំណាយក្នុងឆ្នាំ ២០២៤** ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថាអនុវត្ត ក្នុងទំហំប្រមាណ ១៨,០៩% នៃ ផ.ស.ស. (តួលេខបណ្តោះអាសន្ន) ទាបជាងការគ្រោងក្នុងច្បាប់ ពោលគឺស្មើនឹងប្រមាណ ៩៣,៥% នៃច្បាប់ថវិកា ហើយ **ឱនភាពថវិកាឆ្នាំ ២០២៤** ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថាស្ថិតក្នុងរង្វង់ -២,៨៩% នៃ ផ.ស.ស. ខ្ពស់ជាងច្បាប់ថវិកាប្រមាណ ០,៤៩ ពិន្ទុភាគរយ ។ ការវាយតម្លៃការអនុវត្តថវិកាឆ្នាំ ២០២៤ និងតួលេខចុងក្រោយ នឹងឆ្លុះបញ្ចាំងក្នុង**សេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីការទូទាត់ថវិកាទូទៅរបស់រដ្ឋសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ២០២៤** ក្នុងពេលខាងមុខ ។

ខ. ការប៉ាន់ស្មានការអនុវត្តថវិកាឆ្នាំ ២០២៥

ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ នេះ, **ចំណូលសរុប** ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងសម្រេចបានកំណើន ក្នុងអត្រា ៥,៥% ធៀបនឹងលទ្ធផលអនុវត្ត (បណ្ដោះអាសន្ន) ឆ្នាំ ២០២៤ សមមូលប្រមាណ ១៤,៩១% នៃ ផ.ស.ស. ។ ក្នុងនោះ **ចំណូលចរន្តឆ្នាំ ២០២៥** ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងសម្រេចបានកំណើនត្រឹមក្នុងអត្រា ៥,៦% ធៀបនឹងលទ្ធផលអនុវត្ត (បណ្ដោះអាសន្ន) ឆ្នាំ ២០២៤, សមមូលប្រមាណ ១៤,៣២% នៃ ផ.ស.ស. និង ៩៧,៣% នៃច្បាប់ថវិកា ដោយសារការរំពឹងទុកការបន្តថមថយនៃចំណូលពន្ធសំខាន់ៗ ដូចជា ចំណូលពន្ធលើប្រាក់ចំណូល, ចំណូលពន្ធប្រយោល និងចំណូលពន្ធថ្នាក់ក្រោមជាតិ ខណៈចំណូលពីវិស័យមួយចំនួនទៀត រួមមាន វិស័យសាងសង់ និងអចលនទ្រព្យ ត្រូវបានរំពឹងទុកថានឹងបន្តមានកំណើនយឺត គួបផ្សំជាមួយនឹងការបន្តអនុវត្តគោលនយោបាយលើកទឹកចិត្តពន្ធនានា ។ រាជរដ្ឋាភិបាល ក៏នឹងបន្តកៀរគរប្រភពហិរញ្ញប្បទានទីផ្សារក្នុងស្រុកបន្ថែម តាមរយៈការបន្តបោះផ្សាយមូលបត្ររដ្ឋក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ មានទំហំប្រមាណ ៥០០ ប៊ីលានរៀល សំដៅជួយទ្រទ្រង់ដល់ធនធានថវិកា ក្នុងបរិការណ៍ដែលកំណើនចំណូលមាននិន្នាការយឺត ។

ចំណាយសរុបឆ្នាំ ២០២៥ ត្រូវបានកំណត់ក្នុងច្បាប់ថវិកា ក្នុងទំហំប្រមាណ ១៨,៣៩% នៃ ផ.ស.ស. ដែលក្នុងនោះ ចំណាយចរន្ត មានទំហំ ១២,៦២% នៃ ផ.ស.ស. និង ចំណាយមូលធន មានទំហំ ៥,៧៦% នៃ ផ.ស.ស. ។ សម្រាប់ក្របខ័ណ្ឌចំណាយនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាល បានកំណត់លើចំណាយអាទិភាពមួយចំនួន ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងគោលនយោបាយធំៗ ក្នុងគោលដៅដំឡើងបៀវត្សអប្បបរមារបស់មន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និងកង-កម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ក៏ដូចជាបន្តពង្រឹងគុណភាព, ប្រសិទ្ធភាព និងសមិទ្ធកម្មរបស់មន្ត្រី, និងបំពាក់បំប៉នគុណ-វុឌ្ឍិវិជ្ជាជីវៈជំនាញ ស្របតាមតម្រូវការចាំបាច់ជាមូលដ្ឋានរបស់ក្រសួង-ស្ថាប័ននានា ព្រមទាំងបន្តពង្រឹង និងពង្រីកចំណាយវិនិយោគសាធារណៈលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត និងមិនមែនរូបវន្តឱ្យមានគុណភាព, រឹងមាំ, ជឿនលឿន និងសម្បូរបែប ។ ជាលទ្ធផល, **ឱនភាពថវិកា ឆ្នាំ ២០២៥** ត្រូវបានប៉ាន់ស្មាននឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ប្រមាណ -៣,៤៨% នៃ ផ.ស.ស. ។

តារាងទី ៥៖ លទ្ធផលការអនុវត្តថវិកាឆ្នាំ ២០២៣-២០២៥

	កំណើនប្រចាំឆ្នាំ			ភាគរយនៃ ផ.ស.ស.		
	2023	2024ប.	2025កែ.	2023	2024ប.	2025កែ.
ចំណូលសរុប	0.8%	-17.1%	5.5%	19.84%	15.19%	14.91%
ចំណូលចរន្ត	-1.5%	3.5%	5.6%	15.24%	14.58%	14.32%
ចំណូលសារពើពន្ធ	-3.1%	2.7%	4.6%	14.99%	13.43%	12.75%
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ	7.1%	-4.0%	3.3%	8.23%	7.31%	7.02%
ក្នុងនោះ៖ ថ្នាក់ក្រោមជាតិ	*-3.5%*	*0.4%*	*-1.4%*	*1.09%*	*1.01%*	*0.93%*
អគ្គនាយកដ្ឋានគយនិងរដ្ឋាករកម្ពុជា	-15.9%	13.3%	6.3%	5.20%	5.45%	5.38%
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ	12.2%	9.3%	12.6%	1.81%	1.83%	1.92%
ក្នុងនោះ៖ ថ្នាក់ក្រោមជាតិ	*-22.8%*	*-30.0%*	*-5.7%*	*0.26%*	*0.17%*	*0.15%*
ចំណូលផ្សេងៗ	9.5%	-85.7%	3.5%	4.59%	0.61%	0.59%
ចំណាយសរុប	15.5%	-7.2%	9.4%	21.09%	18.09%	18.39%
ចំណាយចរន្ត	15.4%	4.4%	8.3%	13.00%	12.54%	12.62%
ចំណាយមូលធន	15.8%	-25.9%	11.9%	8.09%	5.54%	5.76%
សមតុល្យថវិកា				-5.61%	-2.89%	-3.48%

ប្រភព៖ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

ទោះបីជាស្ថិតក្នុងស្ថានភាពមិនប្រាកដប្រជាក្តី, ការអនុវត្តចំណូល និងចំណាយឆ្នាំ ២០២៥ នេះ នឹងត្រូវបានគ្រប់គ្រងឱ្យស្ថិតនៅក្នុងរង្វង់ **ច្បាប់ហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ២០២៥** ដោយមិនមានការប្រែប្រួលជាដុំកំភួននោះទេ ដែលក្នុងនោះ ផ្នែកចំណាយ គោលនយោបាយអាទិភាព និងវិធានការគន្លឹះ របស់រាជរដ្ឋាភិបាល អាចនឹងដាក់ឱ្យអនុវត្តបានតាមការគ្រោងទុក ។

គ. លទ្ធផលអនុវត្តថវិកាធៀបទៅនឹងវិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

ជារួម, ការអនុវត្តថវិកាក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ និង ២០២៥ ត្រូវបានប្រកាន់ខ្ជាប់នូវវិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈដែលត្រូវបានដាក់ចេញ ក្នុងនោះ រាល់សូចនាករទាំងអស់ ត្រូវបានស្ថិតនៅក្រោមពិតានដែលបានកំណត់ ។ ជាក់ស្តែង, **បំណុលសាធារណៈសរុបរបស់កម្ពុជា សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥ ជាតម្លៃបច្ចុប្បន្ន** ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងស្ថិតក្នុងកម្រិតប្រមាណ ១៨,៧៩% នៃ ផ.ស.ស. និង**ជាតម្លៃចារឹក** ក្នុងកម្រិតប្រមាណ ២៦,៥៩% នៃ ផ.ស.ស. ខណៈសូចនាករចំនួន ៤ ផ្សេងទៀតរបស់យុថ្កាហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ក៏ស្ថិតក្នុងកម្រិតទាបជាងពិតានដែលបានកំណត់ ។ បន្ថែមលើនេះ, ឱនភាពថវិកា សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥ ក៏ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងស្ថិតក្រោមកម្រិតនៃការកំណត់ដោយវិធានប្រតិបត្តិ ផងដែរ ។

តារាងទី ៦៖ សូចនាករវិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ឆ្នាំ ២០២៣-២០២៥

សូចនាករ	ពិតាន	2023	2024ប.	2025ប៉ាន់.
I. យុថ្កាហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ				
អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈសរុប ធៀបនឹង ផ.ស.ស.	**55%**	18.81%	18.29%	18.79%
អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹង ផ.ស.ស.	**40%**	18.69%	18.05%	18.40%
អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹង ការនាំចេញ	**180%**	29.00%	26.90%	26.41%
អនុបាតសេវាបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹង ការនាំចេញ	**15%**	1.78%	1.72%	1.87%
អនុបាតសេវាបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹង ចំណូលថវិកាជាតិ	**18%**	7.50%	7.60%	8.75%
អនុបាតតម្លៃចារឹកនៃបំណុលសាធារណៈសរុប ធៀបនឹង ផ.ស.ស.	**40%**	25.79%	25.60%	26.59%
II. វិធានប្រតិបត្តិ				
ឱនភាពថវិកាសរុប	**-5%**	-5.61%	-2.89%	-3.48%

ប្រភព៖ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

៤.២. ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨

ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៦-២០២៨ ត្រូវបានរៀបចំឡើង ស្របតាមជំហរគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈខាងលើ និងឆ្លើយតបទៅនឹងបរិការណ៍ក្នុងរយៈពេលមធ្យម ចំនួន ៣ ធំៗ រួមមាន៖ **(១).** ការប្រមូលចំណូលក្នុងរយៈពេលមធ្យម នឹងបន្តប្រឈមនឹងភាពមិនប្រាកដប្រជា ស្របពេលដែលកត្តាខាងក្រៅ

អាចប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមានលើវិស័យជាប្រភពចំណូលដែលកំពុងងើបឡើងវិញសន្សឹមៗ; **(២).** ការបន្តកើនឡើងឥតឈប់ឈរនូវតម្រូវការថវិកាលើចំណាយចរន្ត និងការវិនិយោគ រួមមាន តម្រូវការសម្រាប់បន្តការងារកែទម្រង់ និងពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន, ការបន្តអនុវត្តគោលនយោបាយគាំពារសង្គម និងការអភិវឌ្ឍមូលធនមនុស្ស ព្រមទាំងការអនុវត្តគោលនយោបាយអាទិភាព និងការវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដែលមានគុណភាពខ្ពស់ និងមានភាពធន់ សម្រាប់កិច្ចអភិវឌ្ឍ; និង **(៣).** ស្ថានភាពលម្ហថវិកាបច្ចុប្បន្នកំពុងមានការរួមតូច ដោយការអនុវត្តគោលនយោបាយវិត្តារកម្មថវិកា ក្នុងរយៈពេល ៤ ឆ្នាំ ពោលគឺ ពីឆ្នាំ ២០២០ ដល់ ២០២៣ និងលទ្ធភាពក្នុងការ-ទទួលបានឥណទានក្នុងកម្រិតសម្បទានខ្ពស់ កាន់តែមានកម្រិត ។

ក. ក្របខ័ណ្ឌចំណូល

ចំណូលសរុប ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ត្រូវបានព្យាករថានឹងសម្រេចបានក្នុងទំហំប្រមាណ ១៤,៦៣% នៃ ផ.ស.ស. ដែលសមមូលនឹងកំណើនប្រមាណ ៥,៥% ធៀបនឹងលទ្ធផលប៉ាន់ស្មានក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ ។ សម្រាប់រយៈពេលមធ្យមឆ្នាំ ២០២៧-២០២៨ ត្រូវបានរំពឹងថាសម្រេចបានកំណើនជាមធ្យម ក្នុងអត្រា ៧,៣% និងស្ថិតក្នុងទំហំ ១៤,៤៣% នៃ ផ.ស.ស. នៅឆ្នាំ ២០២៨ ។ ជាមួយគ្នានេះ, ចាប់ពីឆ្នាំ ២០២៦ ទៅមុខ, ការកត់ត្រាចំណូល មានការផ្លាស់ប្តូរ ដោយបង្ហាញត្រឹមចំណូលសុទ្ធ (Net Amount) ដែលជាផលសងរវាង ចំណូលដុល (Gross Amount) និងការបង្វិលសងអាករលើតម្លៃបន្ថែម (VAT Refund) ដែលក្នុងនោះ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦ ដើម្បីគោលដៅនៃការបង្វិលសងអាករលើតម្លៃបន្ថែម ចំណូលចំនួន ៥% នៃចំណូលអាករលើតម្លៃបន្ថែមសរុប (Total VAT), សមមូលនឹង ០,២០% នៃ ផ.ស.ស., នឹងត្រូវបានកាត់ទុក ហើយសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៨ ចំណូលនេះនឹងត្រូវបានកាត់ទុក ១០% ដែលជាមធ្យមសមមូលនឹង ០,៤២% នៃ ផ.ស.ស. ។

ចំណូលចរន្ត ត្រូវបានរំពឹងទុកថានឹងសម្រេចបានប្រមាណ ១៤,១៣% នៃ ផ.ស.ស. ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ សមមូលនឹងអត្រាកំណើនក្នុងរង្វង់ ៥,៩% ធៀបនឹងលទ្ធផលប៉ាន់ស្មានក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៨, ចំណូលចរន្ត ត្រូវបានរំពឹងថាសម្រេចបានកំណើនជាមធ្យម ក្នុងអត្រា ៧,៥% និងស្ថិតក្នុងរង្វង់ ១៣,៩៨% នៃ ផ.ស.ស. នៅឆ្នាំ ២០២៨, ទាបជាងគោលដៅចំណូលចរន្តដាក់ចេញក្នុង «**យុទ្ធសាស្ត្រកៀរគរចំណូលរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិ-កាលទី៧នៃរដ្ឋសភា**» ដែលត្រូវសម្រេចឱ្យបានក្នុងរង្វង់ ១៦% នៃ ផ.ស.ស. ។ ការណ៍ដែលពុំអាចសម្រេចតាមគោលដៅ ដែលបានដាក់ចេញនេះ គឺដោយសារ ការកើនឡើងនៃភាពមិនប្រាកដប្រជា និងការកើនឡើងកម្តៅនៃសង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្ម ដែលនាំមកនូវឥទ្ធិពលជាអវិជ្ជមាន មកលើទស្សនវិស័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា និងការរំពឹងទុកនៃលទ្ធភាពក្នុងការ-ប្រមូលចំណូលជារួម ។

ចំណូលសារពើពន្ធប្រមូលដោយ អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ត្រូវបានព្យាករថានឹងមាន កំណើនប្រមាណ ៦,០% ធៀបនឹងលទ្ធផលប៉ាន់ស្មានក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ និង សម្រេចបានកំណើនជាមធ្យមក្នុងអត្រា ៧,២% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៨ ។ ជារួម, លទ្ធផលខាងលើ ត្រូវបានព្យាករក្រោមមូលដ្ឋាន

សម្មតិកម្ម ដែលចំណូលពីវិស័យគាំទ្រមួយចំនួន ដូចជា វិស័យសកម្មភាពស្នាក់នៅ និងអាហារ, វិស័យកម្មន្តសាល ព្រមទាំងវិស័យដឹកជញ្ជូន និងស្តុក ក៏នឹងជួយរុញច្រានកំណើនចំណូល ប៉ុន្តែចំណូលពីវិស័យសាងសង់ និងអចលទ្រព្យ នឹងបន្តមានកំណើនយឺត ។ បន្ថែមលើនេះ, ការចាប់ផ្តើមឡើង-វិញ នូវកិច្ចការពង្រឹងអនុលោមភាពអ្នកជាប់ពន្ធ នឹងក្លាយជាចលករដ៏សំខាន់ ក្នុងការពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការប្រមូលចំណូល និងរក្សាស្ថិរភាពកំណើនចំណូលក្នុងរយៈពេលមធ្យម ។

ចំណូលសារពើពន្ធប្រមូលដោយ អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា ត្រូវបានព្យាករថានឹងមាន កំណើនប្រមាណ ៤,៦% ធៀបនឹងលទ្ធផលប៉ាន់ស្មានក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ និងសម្រេចបានកំណើនក្នុងរង្វង់ ៦,៥% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៨ ស្របតាមការរំពឹងទុកនៃតម្រូវការប្រើប្រាស់របស់ប្រជាជន ក្នុងកំណើនសមគួរ ពិសេសលើតម្រូវការនាំចូលនៃទំនិញប្រណីត ដែលជាមូលដ្ឋាននៃចំណូលប្រមូលដោយ អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា ខណៈ ចំណាយសារពើពន្ធលើកម្មវិធីពិសេសរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល និងការអនុគ្រោះផ្នែកសារពើពន្ធ អនុលោមតាមច្បាប់វិនិ-យោគ ត្រូវបានរំពឹងទុកថានឹងមាននិន្នាការកើនសន្សឹមៗ ។ ជាមួយគ្នានេះ, ចំណូលនេះ អាចនឹងសម្រេចបានខ្ពស់ ឬ ទាបជាងនេះ អាស្រ័យលើទំហំនៃការនាំចូលលើមុខទំនិញសំខាន់ៗ ដូចជា រថយន្ត, គេលសិលា, គ្រឿងសំណង់ និងទំនិញចម្រុះ ។

ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ ត្រូវបានព្យាករថានឹងមានកំណើនប្រមាណ ៩,៥% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ និងរំពឹងថាសម្រេចបានកំណើនជាមធ្យម ក្នុងរង្វង់ ១១,២% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៨ ។ ក្នុងនោះ ចំណូលនេះក្នុងរយៈពេលមធ្យម ត្រូវបានរំពឹងទុកថានឹងគាំទ្រ ដោយការបន្តពង្រឹងការកៀរគរចំណូលពីប្រភពដែលនៅមានសក្តានុពល ស្របពេលដែលចំណូលពីសម្បទានរ៉ែ, វិស័យប្រៃសណីយ៍ និងទូរគមនាគមន៍, ផលទុនសកម្មភាពទេសចរណ៍, អាករស្ថានទូត និងផលទុនរបស់អាកាសចរស៊ីវិលត្រូវបានរំពឹងទុកថានឹងបន្តរីកឡើង ។

តារាងទី ៧៖ ការព្យាករចំណូលរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨

	កំណើនប្រចាំឆ្នាំ			ភាគរយនៃ ផ.ស.ស.		
	2026ព្យ.	2027ព្យ.	2028ព្យ.	2026ព្យ.	2027ព្យ.	2028ព្យ.
ចំណូលសរុប	**5.5%**	**6.8%**	**7.8%**	**14.63%**	**14.48%**	**14.43%**
ចំណូលចរន្ត	**5.9%**	**7.0%**	**8.0%**	**14.13%**	**14.01%**	**13.98%**
ចំណូលសារពើពន្ធ	**5.4%**	**6.4%**	**7.5%**	**12.17%**	**12.00%**	**11.91%**
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ	6.0%	6.7%	7.8%	6.93%	6.85%	6.82%
ក្នុងនោះ៖ ថ្នាក់ក្រោមជាតិ	*3.5%*	*7.0%*	*8.1%*	*0.90%*	*0.89%*	*0.89%*
អគ្គនាយកដ្ឋានគយនិងរដ្ឋាករកម្ពុជា	4.6%	5.9%	7.0%	5.24%	5.15%	5.09%
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ	**9.5%**	**10.9%**	**11.5%**	**1.95%**	**2.01%**	**2.07%**
ក្នុងនោះ៖ ថ្នាក់ក្រោមជាតិ	*3.3%*	*3.9%*	*3.7%*	*0.14%*	*0.13%*	*0.13%*
ចំណូលផ្សេងៗ	**-6.7%**	**1.1%**	**1.4%**	**0.51%**	**0.48%**	**0.45%**

ប្រភព៖ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

ដើម្បីសម្រេចឱ្យបាននូវលទ្ធផលព្យាករណ៍ខាងលើ និងឆ្លើយតបទៅនឹងបញ្ហាប្រឈមលើការប្រមូលចំណូល ព្រមទាំងទ្រទ្រង់ចលនការនៃចីរភាពកំណើនសេដ្ឋកិច្ច, **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៦-២០២៨** ដាក់ចេញនូវវិធានការគន្លឹះលើផ្នែកចំណូលបន្ថែម ដូចខាងក្រោម៖

■ វិធានការផ្នែកពន្ធដារ

- បង្កើនប្រសិទ្ធភាព និងយន្តការនៃការស៊ើបអង្កេតបទល្មើសពន្ធដារ តាមរយៈការអនុវត្តសៀវភៅណែនាំស្តីពីការស៊ើបអង្កេតបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌពីពន្ធដារ និងបែបបទ និងនីតិវិធីនៃការស៊ើបអង្កេតបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌស្តីពីពន្ធដារ (SOP on Investigation) ដើម្បីធានាឱ្យមាននូវតម្លាភាព និងធានានូវការប្រកួតប្រជែងស្មើភាពគ្នា និងបង្កើតឱ្យមានភាពជឿទុកចិត្តពីសាធារណជន ក៏ដូចជាពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃយន្តការ ឬ ប្រព័ន្ធផ្តល់មតិយោបល់ (Feedback Mechanism) ពីអ្នកជាប់ពន្ធ ដែលអាចធានាបាននូវភាពសម្ងាត់នៃឯកជនភាព ទំនុកចិត្តខ្ពស់ និងឆ្លើយតបដល់អ្នកជាប់ពន្ធ;
- បន្តជំរុញ និងលើកទឹកចិត្តអ្នកជាប់ពន្ធឱ្យមកចុះបញ្ជីពន្ធដារដោយស្ម័គ្រចិត្ត, ជាពិសេស សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម;
- បន្តសិក្សា និងរៀបចំអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធព័ត៌មានវិទ្យាពាក់ព័ន្ធនឹងពន្ធលើប្រាក់ចំណូលរូបវន្តបុគ្គល ដើម្បីត្រៀមអនុវត្តពន្ធលើប្រាក់ចំណូលរូបវន្តបុគ្គល;
- អនុវត្តសាកល្បងនូវប្រព័ន្ធវិក្កយបត្រអេឡិចត្រូនិក (E-invoicing system) ដោយ ៖ (១). សិក្សាស្វែងយល់ពីភាពជាដៃគូរជាមួយវិស័យឯកជន ដើម្បីអនុវត្តប្រព័ន្ធវិក្កយបត្រអេឡិចត្រូនិក ដែលសម្រួលដល់ការរាយការណ៍ និងសុពលភាពប្រតិបត្តិការទាន់ពេល; និង (២). រៀបចំលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត និងឯកសារណែនាំគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ដើម្បីដាក់ឱ្យដំណើរការសាកល្បងនូវវិក្កយបត្រអេឡិចត្រូនិក;

- ចូលរួមអនុវត្តវិធានការពាក់ព័ន្ធនឹងពន្ធដារ ចំពោះការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធ ដើម្បីជំរុញវិស័យទាំងនោះឱ្យចូលក្នុងប្រព័ន្ធ ព្រមទាំងលើកទឹកចិត្ត និងថែរក្សាឱ្យវិស័យទាំងនោះក្លាយជាមូលដ្ឋានចំណូលពន្ធបន្ថែម;
- ពង្រឹងយន្តការនៃការអនុវត្តប្រព័ន្ធបង្វិលសងអាករលើតម្លៃបន្ថែម ដើម្បីលើកកម្ពស់ និងធានានូវប្រសិទ្ធភាព ក្នុងការស្នើសុំជាគុចូលអាករលើតម្លៃបន្ថែមលើការកាត់បន្ថយរយៈពេល និងចៀសវាងការយោងឥណទានអាករលើតម្លៃបន្ថែមលើសលប់ក្នុងរយៈពេលយូរ;
- បន្តជំរុញលើការងាររៀបចំការចរចា និងពង្រីកវិសាលភាពនៃកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការលុបបំបាត់ការយកពន្ធត្រួតគ្នា (DTA);
- ពង្រឹងការប្រមូលចំណូលពន្ធ ជាពិសេសអាករលើតម្លៃបន្ថែម លើការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញឌីជីថល ឬ សេវាឌីជីថល ដែលធ្វើប្រតិបត្តិការពាណិជ្ជកម្មតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក;
- សិក្សាអំពីលទ្ធភាពក្នុងការដាក់ឱ្យអនុវត្តប្រព័ន្ធ Self-service ជាមគ្គុទេសក៍សម្រាប់អ្នកជាប់ពន្ធ ដើម្បីអាចផ្តល់លទ្ធភាពដល់អ្នកជាប់ពន្ធ ដែលបានចុះបញ្ជីក្នុងប្រព័ន្ធពន្ធដារ អាចដឹងពីប្រភេទពន្ធអាករដែលខ្លួនត្រូវបង់ តាមដានទិន្នន័យបំណុលពន្ធ ដឹងពីស្ថានភាពនៃការចុះធ្វើសវនកម្ម និងទិន្នន័យផ្សេងៗទៀត;
- បន្តរៀបចំជាទៀងទាត់នូវការសិក្សាលើកម្រិតនៃការពេញចិត្តអ្នកជាប់ពន្ធ (Satisfaction survey) លើសេវាអ្នកជាប់ពន្ធ ដើម្បីកែលម្អសេវាកម្មអ្នកជាប់ពន្ធ;
- បន្តលើកកម្ពស់សេវាអ្នកជាប់ពន្ធ ជាពិសេសឱ្យប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធឌីជីថលដោយបន្តធ្វើទំនើបភាវូបនីយកម្មប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និងសមាហរណកម្មប្រព័ន្ធមុខងារស្នូល កាន់តែប្រទាក់ក្រឡាជាងមុន រួមមានការចុះបញ្ជីពន្ធដារ (E-registration), ការដាក់លិខិតប្រកាសពន្ធ (E-filling), និងការបង់ប្រាក់ពន្ធ (E-payment), និងបន្តបង្កើនប្រសិទ្ធភាពសវនកម្មពន្ធ និងកាត់បន្ថយការធ្វើសវនកម្មពន្ធត្រួតគ្នា និងច្រើនលើកច្រើនសារ តាមរយៈការអនុវត្តសៀវភៅណែនាំ ស្តីពីបែបបទ និងនីតិវិធីនៃការធ្វើសវនកម្មពន្ធដារ (SOP on Auditing); និង
- បន្តពង្រឹងការគ្រប់គ្រងបំណុលពន្ធ សំដៅកាត់បន្ថយជាអតិបរមានូវបំណុលពន្ធបច្ចុប្បន្ន និងចៀសវាងការកើនឡើងបំណុលពន្ធអនាគត ។

■ វិធានការផ្នែកគយ និងរដ្ឋាករ

- បន្តតាមដាន និងរៀបចំវិធានការឆ្លើយតប ទៅនឹងការដាក់ចេញនូវគោលនយោបាយពន្ធគយបដិការរបស់ប្រទេសជាដៃគូពាណិជ្ជកម្ម;
- បន្តអនុវត្តវិធានការកែទម្រង់គន្លឹះ និងមុតស្រួចទាំង ១៤ នៃផ្នែកកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្មក្រោមដែនសមត្ថកិច្ចគយ ដែលបានដាក់ចេញក្នុង វេទិការាជរដ្ឋាភិបាល-ផ្នែកឯកជនលើកទី ១៩;
- បង្កើនប្រសិទ្ធភាពការគ្រប់គ្រងការអនុវត្តអត្រាពន្ធអនុគ្រោះ ក្រោមក្របខ័ណ្ឌកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរី និងការអនុវត្តគោលការណ៍លើកទឹកចិត្តពន្ធ និងអាករក្រោមក្របខ័ណ្ឌផ្សេងៗ, ពិសេសគម្រោងវិនិយោគមានលក្ខណៈសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ (គ.ល.គ);

- ពង្រឹងអនុលោមភាព និងរៀបចំយន្តការគ្រប់គ្រងពាណិជ្ជកម្មតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក (E-commerce platform) និងជំរុញឱ្យមានការប្រើប្រាស់មុខងារទូទាត់ប្រាក់តាមមធ្យោបាយអេឡិចត្រូនិក (E-Payment) ឱ្យបានជាអតិបរមា;
- កែលម្អគោលនយោបាយពន្ធ និងអាករ សម្រាប់វិស័យអាទិភាព និងពង្រឹងការអនុវត្តគោលការណ៍លើកទឹកចិត្តពន្ធ និងអាករស្របតាមច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិថ្មីៗ;
- ពង្រីកវិសាលភាពការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធស្វ័យប្រវត្តិកម្ម បន្តធ្វើសាមញ្ញកម្មដោយប្រើប្រាស់ឯកសារទម្រង់អេឡិចត្រូនិក និងកាត់បន្ថយឯកសារជាក្រដាស និងប្រើប្រាស់បញ្ញាសិប្បនិម្មិតក្នុងប្រតិបត្តិការគយ;
- បន្តពង្រឹងយន្តការធុរជនល្អបំផុត (Best Trader Mechanism) កែលម្អប្រព្រឹត្តកម្មលើកទឹកចិត្ត និងពង្រីកបន្ថែមការយល់ដឹងជាសាធារណៈអំពីអត្ថប្រយោជន៍នៃយន្តការ ព្រមទាំងបន្តជំរុញការអនុវត្តកម្មវិធីប្រតិបត្តិករសេដ្ឋកិច្ចបានទទួលការអនុញ្ញាត (Authorized Economic Operator Programme - AEO);
- ពង្រីកវិសាលភាពនៃប្រតិបត្តិការសវនកម្មក្រោយពេលបញ្ចេញទំនិញពីគយ និងយកចិត្តទុកដាក់ប្រយុទ្ធប្រឆាំងទំនិញល្មើសកម្មសិទ្ធិបញ្ញា;
- លើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពនៃការប្រើប្រាស់ម៉ាស៊ីនស្កេន ដោយត្រូវសិក្សា និងពិនិត្យលទ្ធភាពបំពាក់ម៉ាស៊ីនស្កេន នៅមាត់ច្រកសំខាន់ៗបន្ថែមទៀតដោយប្រើប្រាស់ថវិការដ្ឋ ដើម្បីគាំទ្រការពង្រឹងអនុលោមភាពដោយរក្សាបាននូវកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម;
- ជំរុញការអនុវត្តពេញលេញនីតិវិធីបំពេញបែបបទគយមុនពេលទំនិញមកដល់ តាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក ដើម្បីបង្កើនប្រសិទ្ធភាព នៃការងារគ្រប់គ្រងហានិភ័យគយ កាត់បន្ថយពេលឆ្លងកាត់ព្រំដែន និងចំណាយប្រតិបត្តិការផ្សេងៗ; និង
- បន្តពង្រឹងយន្តការភាពជាដៃគូរជាមួយវិស័យឯកជន ក្នុងការពិគ្រោះយោបល់ និងដោះស្រាយបញ្ហានានា ។

■ វិធានការផ្នែកចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ

- ជំរុញការបញ្ចូលរាល់ប្រតិបត្តិការចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ នៅថ្នាក់រដ្ឋបាលកណ្តាលក្រសួង-ស្ថាប័ន និងនៅរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិក្នុងប្រព័ន្ធ NRMIS និងការធ្វើសន្ធានកម្មទិន្នន័យជាមួយប្រព័ន្ធ FMIS ប្រព័ន្ធ SARMIS និងប្រព័ន្ធសំខាន់ៗដទៃទៀត;
- ពន្លឿនក្រសួង-ស្ថាប័នក្នុងការបំពេញឱ្យបានប្រតិបត្តិការជាប្រក្រតី តាមការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន លើរាល់ប្រតិបត្តិការទាក់ទងនឹងការប្រមូលចំណូលទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ;
- រៀបចំផែនការសកម្មភាពជាក់លាក់តាមក្រសួងស្ថាប័ន ដែលទទួលបន្ទុកការប្រមូលចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ សំដៅជំរុញការកៀរគរនិងប្រមូលចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ, ជាពិសេស លើមុខចំណូលធំៗសំខាន់ៗ, ឱ្យអស់សក្តានុពល និងបង់ចូលថវិការដ្ឋ ស្របតាម **យុទ្ធសាស្ត្រកៀរគរចំណូលរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី៧នៃរដ្ឋសភា**;
- បន្តជំរុញការប្រើប្រាស់ e-Payment ឱ្យបានពេញលេញ ប្រកបដោយសុខដុមនីយកម្ម និងមានភាពងាយស្រួលក្នុងការទូទាត់;

- ពិនិត្យ និងជំរុញក្រុមហ៊ុនដែលទទួលបានសិទ្ធិពីរដ្ឋសម្រាប់គម្រោងសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច និងក្រុមហ៊ុនធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងធ្វើអាជីវកម្មធនធានរ៉ែ, ឧស្ម័ន និងប្រេងកាត ជាដើម ឱ្យបន្តដំណើរការអនុវត្តតាមកិច្ចសន្យា ឬ ចាត់វិធានការសមស្របតាមការចាំបាច់ចំពោះករណីមិនមានអនុលោមភាព;
- បន្តជំរុញការបង់ និងការកត់ត្រាចំណូលពី សហគ្រាសសាធារណៈ;
- បន្តពង្រឹងយន្តការប្រមូលចំណូលពីឥណទានកាបូនឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព ស្របតាមតម្លៃសេដ្ឋកិច្ច;
- បន្តពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការធ្វើសវនកម្ម ដើម្បីជំរុញការបំពេញចំណូលកាតព្វកិច្ចពីល្បែងកាស៊ីណូប្រចាំខែឱ្យបានត្រឹមត្រូវ និងតាមដានប្រតិបត្តិការកាស៊ីណូដែលបង់ចំណូលកាតព្វកិច្ចពីល្បែងមិនសមាមាត្រទៅនឹងទំហំអាជីវកម្ម ព្រមទាំងបន្តតឹងទារបំណុលដែលនៅសល់; និង
- បន្តពង្រឹងការគ្រប់គ្រង និងការប្រមូលចំណូលកាតព្វកិច្ចពីសកម្មភាពល្បែងគ្រប់ប្រភេទដែលកំពុងដំណើរការស្របច្បាប់ ឱ្យអស់លទ្ធភាព ។

ខ. ក្របខ័ណ្ឌចំណាយសាធារណៈ

ចំណាយសាធារណៈ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨ ត្រូវបានគ្រោងឡើង ស្របតាមជំហរគោលនយោបាយដែលបានដាក់ចេញខាងលើ ដោយរៀបចំលើមូលដ្ឋានតុល្យភាពនៃចំណូលនិងចំណាយ និងពុំមានការប្រើប្រាស់ប្រាក់សន្សំរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។ ក្នុងន័យនេះ, ការគ្រោងចំណាយសាធារណៈសម្រាប់រយៈពេលមធ្យម ត្រូវបានរៀបចំប្រកបដោយភាពប្រុងប្រយ័ត្ន និងបុរេសកម្មខ្ពស់ ដោយឈរលើគោលការណ៍គោរពម៉ឺងម៉ាត់វិន័យថវិកា និងពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពថវិកា តាមរយៈការបន្តខិតខំកែលម្អការវិភាជថវិកាឱ្យកាន់តែចំទិសដៅ និងចំតម្រូវការចាំបាច់ជាក់ស្តែង ។ ក្របខ័ណ្ឌចំណាយសាធារណៈរយៈពេលមធ្យមនេះ បានបន្តគិតគូរធ្វើអាទិភាពូបនីយកម្មចំណាយ ដោយផ្តោតចម្បងលើការរក្សាលំនឹងសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច, ការបន្តអនុវត្តគោលនយោបាយគាំពារសង្គម, ការអភិវឌ្ឍមូលធនមនុស្ស, ការពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន, ការកែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ, ការកែទម្រង់ជារចនាសម្ព័ន្ធ ព្រមទាំង ការអនុវត្តគោលនយោបាយអាទិភាពគន្លឹះ ដើម្បីលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង, បង្កើនផលិតភាព និងជំរុញការធ្វើពិពិធកម្មឱ្យខ្លាំងក្លា សំដៅកសាងមូលដ្ឋានគ្រឹះដ៏រឹងមាំសម្រាប់កំណើន និងការបង្កើតការងារ និងការវិនិយោគ លើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដែលមានគុណភាពខ្ពស់ និងមានភាពធន់ សម្រាប់កិច្ចអភិវឌ្ឍសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ច គាំទ្រដល់ការស្តារ និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ។ ដោយស្ថានភាពចំណូលមិនទាន់មានភាពប្រសើរវិញដូចការរំពឹងទុក, ពិសេសដោយសារផលជះពីសង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្មមកលើសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចជារួម និងតម្រូវការក្នុងការអន្តរាគមន៍, រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចពន្យារការអនុវត្ត **«មូលនិធិបម្រុងហិរញ្ញវត្ថុ»** ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ទៀតសិន ហើយនឹងចាប់គ្រោងឱ្យមានមូលនិធិបម្រុងហិរញ្ញវត្ថុ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៧ តទៅ ក្នុងអត្រា ២% នៃចំណូលចរន្តថ្នាក់ជាតិដែលប្រមូលបានឆ្នាំ N-2 ដើម្បីចាប់កសាងទុនបម្រុងថវិកាជាតិឡើងវិញ ។

សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦, ចំណាយសរុប ត្រូវបានគ្រោងក្នុងទំហំ ១៦,៨៣% នៃ ផ.ស.ស. ពោលគឺថមថយប្រមាណ -១,៧% ធៀបនឹងច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៥ ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៨ កញ្ចប់ចំណាយសរុប នឹងគ្រោងឱ្យមានកំណើនក្នុងអត្រាជាមធ្យមប្រមាណ ៧,៨% ក្នុងមួយឆ្នាំ ដែលនឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ ១៦,៧៤% នៃ ផ.ស.ស. នៅឆ្នាំ ២០២៨ ។

ចំណាយចរន្ត ត្រូវបានគ្រោងក្នុងទំហំ ១២,០៥% នៃ ផ.ស.ស. ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ដែលមានកំណើនប្រមាណ ២,៥% ធៀបនឹងច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៥ ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៨

ចំណាយចរន្ត ត្រូវបានគ្រោងឱ្យមានកំណើន ក្នុងអត្រាជាមធ្យមប្រមាណ ៥,៥% ក្នុងមួយឆ្នាំ ដែលនឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ ១១,៤៧% នៃ ផ.ស.ស. នៅឆ្នាំ ២០២៨ ។

ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក ត្រូវបានគ្រោងឱ្យមានកំណើនក្នុងអត្រា ២,៤% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ធៀបនឹងច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៥ សម្រាប់ការដំឡើងឋានន្តរស័ក្តិ និងថ្នាក់ប្រចាំឆ្នាំ និងការត្រៀមថវិកាសម្រាប់ចំណាយលើកទឹកចិត្តគាំទ្រសមិទ្ធកម្ម ក្នុងរដ្ឋបាលសាធារណៈ ដើម្បីបង្កើនផលិតភាពការងារ និងពង្រឹងការផ្តល់សេវាសាធារណៈឱ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៨, ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក ត្រូវបានគ្រោងឱ្យកើនជាមធ្យមក្នុងអត្រា ៤,២% ។ ដោយឡែក, **ចំណាយមិនមែនបន្ទុកបុគ្គលិក ត្រូវបានគ្រោងឱ្យមានកំណើនក្នុងអត្រា ២,៦% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ធៀបនឹងច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៥ និងកើនជាមធ្យមក្នុងអត្រា ៦,៥% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៨** ស្របតាមស្មារតីនៃការពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពវិភាជថវិកា តាមរយៈការខិតខំតម្រង់ការវិភាជថវិកាឱ្យបានត្រឹមត្រូវ និងចំគោលដៅ ពិសេសសម្រាប់បម្រើដល់វិស័យសង្គមកិច្ច ហើយត្បិតត្បៀតលើមុខសញ្ញាចំណាយមិនចាំបាច់ និងមិនសូវចាំបាច់ ព្រមទាំងរក្សាឱ្យបាននូវនិរន្តរភាពប្រតិបត្តិការរបស់ក្រសួង-ស្ថាប័ន, ការលើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពការអនុវត្តគោលនយោបាយគាំពារសង្គម សំដៅលើកកម្ពស់សមធម៌ និងភាពសុខដុម ក្នុងសង្គម ។ **ជាក់ស្តែង, រាជរដ្ឋាភិបាល ក៏បានត្រៀមកញ្ចប់ថវិកា ក្នុងកញ្ចប់ចំណាយត្រៀមបម្រុងមានមុខសញ្ញា សម្រាប់អនុវត្តនូវកម្មវិធីអន្តរាគមន៍ ដើម្បីរក្សាលំនឹងជីវភាពប្រជាជន និងលើកកម្ពស់សមធម៌សង្គម ផងដែរ ។**

ចំណាយមូលធន ត្រូវបានគ្រោងក្នុងទំហំ ៤,៧៨% នៃ ផ.ស.ស. ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ដែលមានកំណើនអវិជ្ជមានក្នុងអត្រា -១០,៩% ធៀបនឹងច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៥ ។ កំណើនអវិជ្ជមាននេះ បណ្តាលមកពីការថមថយនូវមូលនិធិទ្រទ្រង់ថវិកា ដែលជាប្រភពហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស និងការបាត់បង់លក្ខខណ្ឌអនុគ្រោះពីប្រភពហិរញ្ញប្បទានប្រពៃណីដែលមានទម្រង់ជាហិរញ្ញប្បទានឥតសំណង និងឥណទានមានកម្រិតសម្បទានខ្ពស់ បន្ទាប់ពីការចាកចេញពីចំណាត់ថ្នាក់ប្រទេសមានចំណូលទាប ។ យ៉ាងណាមិញ, ចំណាយមូលធនក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ នៅតែបន្តផ្តល់ការគិតគូរដល់គម្រោងវិនិយោគសាធារណៈអាទិភាព ស្របតាមគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាល និងតាមលទ្ធភាពដែលអាចទ្រទ្រង់បាន ខណៈចំណាយវិនិយោគសាធារណៈ ដោយប្រភពហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស ត្រូវបានរក្សាក្នុងកម្រិតស្មើច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៥ ។ **សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៨ ចំណាយមូលធន ត្រូវបានគ្រោងឱ្យមានកំណើនឡើងវិញ ក្នុងអត្រាជាមធ្យមប្រមាណ ១៣,៧% ក្នុងមួយឆ្នាំ ដែលនឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ ៥,២៧% នៃ ផ.ស.ស. នៅឆ្នាំ ២០២៨ ។** កំណើននេះ បានគិតគូរពីតម្រូវការចំណាយចាំបាច់សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ និងឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការរបស់ប្រជាជន, ការរក្សាស្ថិរភាពកំណើនសេដ្ឋកិច្ច, ការលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង និងការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវបរិយាកាសធុរកិច្ច ពោលគឺ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តល់អាទិភាពខ្ពស់ទៅលើការវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ជាពិសេស តាមរយៈការបន្តវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត ដែលមានគុណភាពខ្ពស់ និងការបង្កើនបរិមាណ និងគុណភាពនៃការវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ

ឌីជីថល និងបៃតង ដើម្បីកសាងមូលដ្ឋានគ្រឹះសម្រាប់ការធ្វើបរិវត្តកម្មឌីជីថល និងការបន្តជួសជុល, ស្តារ និងកែលម្អហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធចាំបាច់នានា ។

ជារួម, ចំណាយសរុបថ្នាក់ជាតិ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ត្រូវបានគ្រោងក្នុងទំហំ ១៥,៧៩% នៃ ផ.ស.ស. ថមថយប្រមាណ -១,១% ធៀបនឹងច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៥ ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៨, ចំណាយសរុបថ្នាក់ជាតិ នឹងគ្រោងឱ្យមានកំណើនក្នុងអត្រាជាមធ្យមប្រមាណ ៧,៩% ក្នុងមួយឆ្នាំ ដែលនឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ ១៥,៧៣% នៃ ផ.ស.ស. នៅឆ្នាំ ២០២៨ ។ ចំណាយថ្នាក់ជាតិ ដែលរួមបញ្ចូលទាំងចំណាយចរន្ត និងចំណាយមូលធនសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨ ត្រូវបានគ្រោងវិភាជន៍ទៅតាមវិស័យ ដូចខាងក្រោម៖

ចំណាយវិស័យរដ្ឋបាលទូទៅ ត្រូវបានគ្រោងជាមធ្យមឱ្យស្ថិតក្នុងរង្វង់ប្រមាណ ១,៥៣% នៃ ផ.ស.ស. សម្រាប់រយៈពេលមធ្យមខាងមុខ (ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨), សមមូលនឹងកំណើនប្រចាំឆ្នាំជាមធ្យមក្នុងអត្រា ៥,៣% សំដៅបន្តគាំទ្រការពង្រឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ និងការងារការទូតសេដ្ឋកិច្ច, បន្តគាំទ្រការអនុវត្តកម្មវិធីជាតិកែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ, ការងារទាក់ទាញ និងការគ្រប់គ្រងវិនិយោគឯកជន និងការពង្រឹងភាពជាដៃគូក្នុងកិច្ចអភិវឌ្ឍ, ការធ្វើទំនើបកម្ម និងប្រព័ន្ធស្វ័យប្រវត្តិកម្មរដ្ឋបាលសារពើពន្ធ, ការធ្វើទំនើបកម្មការគ្រប់គ្រងចំណាយសាធារណៈ និងប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចឌីជីថល, ការកសាង និងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចធុរកិច្ច និងសង្គមឌីជីថល, ព្រមទាំងការបន្តត្រួតពិនិត្យ និងវាយតម្លៃការអនុវត្ត «យុទ្ធសាស្ត្របញ្ចកោណ-ដំណាក់កាលទី ១» ។

ចំណាយវិស័យការពារជាតិ សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ត្រូវបានគ្រោងជាមធ្យមឱ្យស្ថិតក្នុងរង្វង់ប្រមាណ ២,៦១% នៃ ផ.ស.ស. សម្រាប់រយៈពេលមធ្យមខាងមុខ (ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨), សមមូលនឹងកំណើនប្រចាំឆ្នាំជាមធ្យមក្នុងអត្រា ៣,៦% សំដៅបន្តគាំទ្រដល់ការអនុវត្តកិច្ចការពារអធិបតេយ្យជាតិ, ការអនុវត្តកិច្ចការសន្តិសុខសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ, ការពង្រឹងការអនុវត្តគោលនយោបាយ «ភូមិ-ឃុំ សង្កាត់មានសុវត្ថិភាព», ការធ្វើទំនើបកម្មប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រង និងត្រួតពិនិត្យព្រំដែន, ការអភិវឌ្ឍចំណេះដឹង និងជំនាញវិជ្ជាជីវៈជូនកងកម្លាំងនគរបាលជាតិ, ការយកចិត្តទុកដាក់លើជីវភាព និងសុខុមាលភាពកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ, និងការលើកកម្ពស់គុណភាព និងប្រសិទ្ធភាពនៃប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ។

ចំណាយវិស័យសង្គមកិច្ច ត្រូវបានគ្រោងជាមធ្យមឱ្យស្ថិតក្នុងរង្វង់ប្រមាណ ៤,៩៥% នៃ ផ.ស.ស. សម្រាប់រយៈពេលមធ្យមខាងមុខ (ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨), សមមូលនឹងកំណើនប្រចាំឆ្នាំជាមធ្យមក្នុងអត្រា ៦,១% ពោលគឺនៅតែត្រូវបានចាត់ទុកជាវិស័យអាទិភាពទី ១ ដោយសំដៅបន្តរក្សាលំនឹងជីវភាពប្រជាជន ព្រមទាំងលើកកម្ពស់សមធម៌សង្គម, បន្តលើកកម្ពស់គុណភាពអប់រំ និងគាំទ្រដល់ការពង្រឹង និងពង្រីកការទទួលបានសេវាអប់រំ និងការអភិវឌ្ឍជំនាញ ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការទីផ្សារ, លើកកម្ពស់គុណភាពសេវាសុខាភិបាល និងការពង្រីកការទទួលបានសេវាថែទាំសុខភាព ឆ្ពោះទៅការគ្របដណ្តប់សុខភាពជាសកល

នៅកម្ពុជា, ជំរុញការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិគាំពារសង្គម, ការបន្តផ្តល់របបសន្តិសុខសង្គម, ការលើកកម្ពស់សមភាពយេនឌ័រ, និងការបន្តគាំទ្រដល់គោលនយោបាយអាទិភាពផ្សេងទៀត ក្នុងផ្នែកសង្គមកិច្ច, សាសនា, វប្បធម៌ និងបរិស្ថាន ។

ចំណាយវិស័យសេដ្ឋកិច្ច ត្រូវបានគ្រោងជាមធ្យមឱ្យស្ថិតក្នុងរង្វង់ប្រមាណ ៣,៧១% នៃ ផ.ស.ស. សម្រាប់រយៈពេលមធ្យមខាងមុខ (ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨), សមមូលនឹងកំណើនប្រចាំឆ្នាំជាមធ្យមក្នុងអត្រា ៧,២% ដោយផ្តោតសំខាន់លើការលើកកម្ពស់ផលិតភាពស្របតាមស្តង់ដា និងតម្រូវការទីផ្សារ; ការបន្តដាក់ពង្រាយមន្ត្រីបច្ចេកទេសកសិកម្ម ទៅគ្រប់ឃុំ-សង្កាត់ទូទាំងប្រទេស ដើម្បីជំរុញការលើកកម្ពស់ផលិតភាពកសិកម្ម និងការរៀបចំឱ្យមានសមាគមកសិកម្មនៅតាមទីជនបទ; ការគាំទ្រការអភិវឌ្ឍសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម; និងការអនុវត្ត **យុទ្ធសាស្ត្រជាតិស្តីពីការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធឆ្នាំ ២០២៣-២០២៨, គោលនយោបាយជាតិស្តីពីវិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា និងនវានុវត្តន៍ ឆ្នាំ ២០២០-២០៣០, ក្របខ័ណ្ឌគោល-នយោបាយសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមឌីជីថល កម្ពុជាឆ្នាំ ២០២១-២០៣៥, គោលនយោបាយរដ្ឋា-ភិបាលឌីជីថលកម្ពុជាឆ្នាំ ២០២២-២០៣៥** និង **គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍វិស័យកសិកម្មឆ្នាំ ២០២១-២០៣០** ។ល។

ចំណាយផ្សេងៗ ត្រូវបានគ្រោងជាមធ្យមឱ្យស្ថិតក្នុងរង្វង់ប្រមាណ ២,៩៩% នៃ ផ.ស.ស. សម្រាប់រយៈពេលមធ្យមខាងមុខ (ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨), សមមូលនឹងកំណើនប្រចាំឆ្នាំជាមធ្យមក្នុងអត្រា ១,៨% ដែលជាទំហំមួយសមស្រប ក្នុងការផ្តល់លទ្ធភាព និងភាពបត់-បែនខ្ពស់ដល់រាជរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីបំពេញតម្រូវការចំណាយមានមុខសញ្ញា និងចំណាយត្រៀមបម្រុង និងមិនបានគ្រោងទុកតាមមុខសញ្ញា សំដៅឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការចាំបាច់ជាយថាហេតុ របស់រាជរដ្ឋាភិបាល និងក្រសួង-ស្ថាប័ន បានទាន់ពេល ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច និងការអនុវត្តគោលនយោបាយអាទិភាព និងវិធានការគន្លឹះនានា, ការឧបត្ថម្ភ-ធនដល់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ, ការវិភាជកញ្ចប់ថវិកាការរៀបចំព្រឹត្តិការណ៍ជាតិ និងអន្តរជាតិ និងកិច្ចការបន្ទាន់ចំពោះមុខផ្សេងទៀត ដូចជា ការត្រៀមបម្រុងសម្រាប់គ្រោះមហន្តរាយធម្ម-ជាតិ និងស្បៀងបម្រុង ជាដើម ។ ដោយឡែក, សម្រាប់ការអនុវត្តជាក់ស្តែង, ចំណាយថវិកាដែលបានគ្រោងក្នុងផ្នែកចំណាយផ្សេងៗនេះ នឹងត្រូវវិភាជទៅតាមវិស័យទាំង ៤ ខាងលើស្របតាមគោលដៅនៃមុខចំណាយនីមួយៗ ។

ចំណាយសរុបថ្នាក់ក្រោមជាតិ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ ត្រូវបានគ្រោងក្នុងទំហំ ១,៨០% នៃ ផ.ស.ស. ដែលរួមបញ្ចូលការឧបត្ថម្ភធនដល់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ក្នុងទំហំ ០,៧៧% នៃ ផ.ស.ស. ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៨ ចំណាយសរុបថ្នាក់ក្រោមជាតិ ត្រូវបានគ្រោងឱ្យមានកំណើនក្នុងអត្រាជាមធ្យមប្រមាណ ៦,៤% ក្នុងមួយឆ្នាំ ដែលនឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ ១,៧៥% នៃ ផ.ស.ស. នៅឆ្នាំ ២០២៨ ។ ជារួម, កញ្ចប់ថវិកាថ្នាក់ក្រោមជាតិសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨ នេះ ត្រូវបានគ្រោង សំដៅគាំទ្រដល់ការអភិវឌ្ឍ និងការលើកកម្ពស់គុណភាពនៃសេវាសាធារណៈនៅមូលដ្ឋាន ព្រមទាំងការផ្តល់ប្រាក់ឧបត្ថម្ភលំហែមាតុភាពដល់សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាជាស្ត្រី

សម្រាប់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិទាំង ៣ ថ្នាក់ និងការបន្តពង្រឹងសមត្ថភាពផ្នែករដ្ឋបាល, បច្ចេក-ទេស និងការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុ ដើម្បីជានាការអនុវត្តប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវការផ្ទេរសិទ្ធិអំណាច, ការទទួលខុសត្រូវមុខងារ និងធនធានពីថ្នាក់ជាតិ តាមរយៈការអនុវត្ត **កម្មវិធីជាតិសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិប-តេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ ដំណាក់កាលទី ២ ឆ្នាំ ២០២១-២០៣០** ។

ដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលដៅរក្សាស្ថិរភាពសង្គម និងការងើបវិញនូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ច, រាជរដ្ឋាភិបាលចាំបាច់ត្រូវពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពថវិកា, ទាំងផ្នែកវិភាជន៍ និងផ្នែកប្រតិបត្តិការ, ដោយឈរលើគោលការណ៍គោរពវិន័យថវិកា ប្រកបដោយភាពប្រុងប្រយ័ត្នខ្ពស់ និងឆ្លើយតបទៅនឹងទិសដៅគោលនយោបាយ និងកម្មវិធីកែទម្រង់នានា តាមរយៈវិធានការសំខាន់ៗក្នុងការអនុវត្តចំណាយ ២០២៦-២០២៨ ដូចខាងក្រោម ៖

- បន្តពង្រឹង និងពង្រីកការអនុវត្តប្រព័ន្ធលើកទឹកចិត្ត ចំពោះមន្ត្រីដែលមានគុណវុឌ្ឍិ ដើម្បីពង្រឹងសមត្ថ-ភាពរដ្ឋបាលសាធារណៈ, សមិទ្ធកម្មការងារ, បង្កើនផលិតភាព និងប្រសិទ្ធភាពនៃការផ្តល់សេវាសា-ធារណៈ ក៏ដូចជាពិនិត្យលទ្ធភាពដំឡើងកាំប្រាក់ផ្អែកលើអត្រាអតិផរណា ក្នុងគោលដៅរក្សាលំនឹងជីវភាពរស់នៅរបស់មន្ត្រីគ្រប់ថ្នាក់;
- កំណត់គោលការណ៍ក្នុងការជ្រើសរើសមន្ត្រីក្របខ័ណ្ឌថ្មី, ទាំងមន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ, ដែលត្រូវសមាមាត្រនឹងចំនួនមន្ត្រីរាជការដែលចូលនិវត្តន៍ លើកលែងតែក្រសួងអាទិភាព;
- បន្តអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធអប់រំ និងបណ្តុះបណ្តាលជំនាញវិជ្ជាជីវៈ និងបច្ចេកទេសគ្រប់កម្រិត ស្របតាមតម្រូវការទីផ្សារការងារ និងឌីជីថលភាវូបនីយកម្ម និងគាំទ្រដល់ផលិតកម្មដែលមានតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់;
- បន្តពង្រឹងប្រព័ន្ធសុខាភិបាល ឆ្ពោះទៅការគ្របដណ្តប់សុខភាពជាសកលនៅកម្ពុជា និងបន្តអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធគាំពារសង្គមឱ្យមានលក្ខណៈគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ដើម្បីកសាងភាពធន់ និងលើកកម្ពស់សុខុមាល-ភាពសង្គម;
- បន្តតម្រង់ធនធានថវិកាលើវិស័យគន្លឹះ ដែលនឹងធានាឱ្យបានភាពធន់ បរិយាប័ន្ន និងចីរភាព តាមរយៈការផ្តល់អាទិភាពទៅលើការកែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ, ការកែទម្រង់រចនាសម្ព័ន្ធ, ការអភិវឌ្ឍមូលធនមនុស្ស, និងការកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តឌីជីថល ការជំរុញការធ្វើបរិវត្តកម្មឌីជីថល និងការអភិវឌ្ឍបៃតង;
- បន្តជំរុញពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងកំណើនសេដ្ឋកិច្ច តាមរយៈការអភិវឌ្ឍវិស័យដែលជាប្រភពថ្មីនៃកំណើន និងបន្តកៀរគរធនធានពីគ្រប់ប្រភពឱ្យអស់សក្តានុពល ដើម្បីលើកកម្ពស់ផលិតភាព និងប្រសិទ្ធភាពប្រកួតប្រជែង និងការអនុវត្តយន្តការហិរញ្ញប្បទាន និងផលិតផលហិរញ្ញវត្ថុ សម្រាប់គាំទ្រដល់ការវិនិ-យោគដែលបង្កើនតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់;
- ផ្សារភ្ជាប់ការវិភាជថវិកាទៅនឹងលទ្ធភាពចំណូល ដែលមានប្រភពពីការប្រមូលចំណូលក្នុងប្រទេសដោយខិតខំមិនប្រើប្រាក់សន្សំរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល លើកលែងតែករណីចាំបាច់បំផុត ដើម្បីរក្សាតុល្យភាព និងចីរភាពថវិកា តាមរយៈការធ្វើអាទិភាវូបនីយកម្មចំណាយ និងពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពថវិកា, ទាំងកម្រិតវិភាជន៍ និងប្រតិបត្តិការ;
- ពង្រឹងនីតិវិធីនៃការគ្រប់គ្រង, រៀបចំ និងអនុវត្តគម្រោងវិនិយោគសាធារណៈ និងការជួសជុលថែទាំហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសាធារណៈ;

- កសាង និងអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធតាមបណ្តោយព្រំដែន ពិសេសផ្លូវក្រវាត់ព្រំដែន និងអភិវឌ្ឍតំបន់ភូមិភាគឦសាន ដែលមានសក្តានុពលសេដ្ឋកិច្ច ដោយផ្តោតលើវិស័យកសិ-ឧស្សាហកម្ម;
- កែលម្អប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងទិន្នន័យគម្រោងវិនិយោគសាធារណៈ ដែលជាមូលដ្ឋានក្នុងការរៀបចំ ការវាយ-តម្លៃការជ្រើសរើសគម្រោង និងការប្រៀបធៀបតម្លៃគម្រោង;
- ពិនិត្យ និងវាយតម្លៃហានិភ័យឱ្យបានហ្មត់ចត់ លើការអនុវត្តគម្រោងវិនិយោគសាធារណៈនីមួយៗ ដើម្បីអាចគ្រប់គ្រងលើហានិភ័យដែលអាចកើតមានឡើង និងកាត់បន្ថយចំណាយប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងស័ក្តិសិទ្ធិភាព;
- ពង្រឹងការតាមដាន និងវាយតម្លៃលើការអនុវត្តថវិកា ឱ្យកាន់តែហ្មត់ចត់លើភាពសមស្របនៃថ្លៃ, បរិមាណ និងគុណភាព ក្នុងគោលដៅបន្តលើកកម្ពស់បន្ថែមនូវប្រសិទ្ធភាពនៃការវិភាជថវិកា និងបង្កើនគុណភាពនៃការកំណត់សូចនាករគន្លឹះឱ្យបានសមស្រប;
- បន្តរក្សាចីរភាពបំណុលរយៈពេលមធ្យម និងវែង និងកម្រិតហានិភ័យបំណុលឱ្យនៅទាប តាមរយៈការកំណត់ពិតាននៃការខ្ចីប្រចាំឆ្នាំ និងការធានារបស់រដ្ឋ, ការកំណត់សូចនាករបំណុលគន្លឹះសំខាន់ៗ, ការកំណត់គោលដៅនៃការប្រើប្រាស់ហិរញ្ញប្បទាន និងការធ្វើពិពិធកម្មប្រភពហិរញ្ញប្បទានឱ្យបានទូលំ-ទូលាយ; និង
- បន្តពង្រឹងការគ្រប់គ្រងបំណុលសាធារណៈ តាមរយៈការអនុវត្តប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព, ស័ក្តិសិទ្ធិភាព, តម្លាភាព និងគណនេយ្យភាពនូវ **យុទ្ធសាស្ត្រស្តីពីការគ្រប់គ្រងបំណុលសាធារណៈ ឆ្នាំ២០២៤-២០២៨** សំដៅធានាចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ដោយផ្តោតសំខាន់លើការវិនិយោគចំពោះវិស័យអាទិភាព ជាពិសេស វិស័យបង្កើនផលិតភាព និងតម្លៃបន្ថែម, ជំរុញការតភ្ជាប់, និងពង្រឹងភាពប្រកួត-ប្រជែង និងពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច ។

គ. ឱនភាពថវិកា និងហិរញ្ញប្បទាន

ឱនភាពថវិកាសរុបសម្រាប់រយៈពេលមធ្យម ត្រូវបានរំពឹងទុកថានឹងរួមតូចពីច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៥ ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងអំពី ការបន្តដាក់ចេញនូវ **គោលនយោបាយពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពថវិកាជាជំហាន** និងការអនុលោមតាមវិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ដែលបានដាក់ចេញ សំដៅរក្សាឱ្យបាននូវស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ និងចីរភាពបំណុលសាធារណៈរបស់កម្ពុជានាពេលខាងមុខ ។ **ក្នុងន័យនេះ, ឱនភាពថវិកាក្នុងឆ្នាំ ២០២៦ នឹងស្ថិតក្នុងកម្រិត -២,១៩% នៃ ផ.ស.ស. និងសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៨ នឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ជាមធ្យមប្រមាណ -២,២១% នៃ ផ.ស.ស. ដែលជាកម្រិតទាបជាង រយៈពេល ៤ឆ្នាំ កន្លង (២០២១-២០២៤)** ។ ទន្ទឹមនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាល អាចមានលទ្ធភាពរៀបចំមូលនិធិបម្រុងហិរញ្ញវត្ថុរបស់រដ្ឋ ក្នុងទំហំសរុបប្រមាណ ១ ១២៧ ប៊ីលានរៀល សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧-២០២៨ ។ ជារួម, ហិរញ្ញប្បទានដើម្បីទ្រទ្រង់ឱនភាពថវិកាក្នុងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ នឹងបន្តទទួលបានមកពីប្រភព ៣ សំខាន់ៗ រួមមាន៖ **១)**. ហិរញ្ញប្បទានផ្ទាល់ពីក្រៅប្រទេសសម្រាប់គម្រោងវិនិយោគសាធារណៈ; **២)**. មូលនិធិទ្រទ្រង់ថវិកាហិរញ្ញប្បទានដោយដៃគូអភិវឌ្ឍ; និង **៣)**. ការបោះផ្សាយមូលបត្ររដ្ឋ ។

តារាងទី ៨៖ តារាងសង្ខេបក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨

ភាគរយនៃ ផ.ស.ស.	2025ច្បា.	2025 កែ.	2026ព្យ.	2027ព្យ.	2028ព្យ.
ចំណូលសរុប	**15.31%**	**14.91%**	**14.63%**	**14.48%**	**14.43%**
ចំណូលចរន្ត	14.72%	14.32%	14.13%	14.01%	13.98%
ចំណាយសរុប	**18.39%**	**18.39%**	**16.83%**	**16.57%**	**16.74%**
ចំណាយចរន្ត	12.62%	12.62%	12.05%	11.84%	11.47%
ចំណាយមូលធន	5.76%	5.76%	4.78%	4.73%	5.27%
អតិរេកចរន្ត	**2.10%**	**1.70%**	**2.08%**	**2.16%**	**2.51%**
សមតុល្យថវិកា	**-3.08%**	**-3.48%**	**-2.19%**	**-2.09%**	**-2.32%**
តម្រូវការហិរញ្ញប្បទាន	***4.25%***	***4.66%***	***3.60%***	***3.76%***	***3.88%***
ឱនភាពថវិកា	3.08%	3.48%	2.19%	2.09%	2.32%
ការទូទាត់ការខ្ចី	1.18%	1.18%	1.20%	1.25%	1.14%
ការបង្វិលសងអាករលើតម្លៃបន្ថែម	0.00%	0.00%	0.20%	0.42%	0.42%
ប្រភពហិរញ្ញប្បទាន	***4.25%***	***4.66%***	***3.60%***	***3.76%***	***3.88%***
ហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស	3.06%	3.06%	2.95%	2.83%	3.04%
មូលនិធិទ្រទ្រង់ថវិកា	0.96%	0.96%	0.22%	0.24%	0.16%
ការបោះផ្សាយមូលបត្ររដ្ឋ	0.24%	0.24%	0.23%	0.28%	0.26%
ប្រាក់បញ្ញើរាជរដ្ឋាភិបាល	0.00%	0.40%	0.00%	0.00%	0.00%
ការបង្វិលសងអាករលើតម្លៃបន្ថែម	0.00%	0.00%	0.20%	0.42%	0.42%

ប្រភព៖ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

ឃ. លទ្ធផលក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យមធៀបទៅនឹងវិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

ជារួម, **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យមឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨** ត្រូវបានរៀបចំដោយប្រកាន់ខ្ជាប់នូវវិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ដែលបានដាក់ចេញ ។ ជាក់ស្តែង, **បំណុលសាធារណៈសរុបរបស់កម្ពុជាសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨ ជាតម្លៃបច្ចុប្បន្ន** ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងស្ថិតក្នុងកម្រិតជាមធ្យម ១៩,៤១% នៃ ផ.ស.ស. និង**ជាតម្លៃចារឹក** ក្នុងកម្រិតជាមធ្យម ២៧,៧៧% នៃ ផ.ស.ស. ខណៈសូចនាករចំនួន ៤ ផ្សេងទៀតរបស់យុទ្ធាហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ក៏ស្ថិតក្នុងកម្រិតទាបជាងពិតានដែលបានកំណត់ ។ បន្ថែមលើនេះ, ឱនភាពថវិកាសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥ ក៏ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងស្ថិតក្រោមកម្រិតក្រោមការកំណត់ដោយវិធានប្រតិបត្តិ ផងដែរ ។

តារាងទី ៩៖ ការព្យាករសូចនាករវិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ឆ្នាំ ២០២៥-២០២៨

សូចនាករ	អនុបាតគោល	2025ប៉ាន់.	2026ព្យ.	2027ព្យ.	2028ព្យ.
១. យុថ្កាហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ					
អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈសរុប ធៀបនឹង ផ.ស.ស.	**55%**	18.79%	19.02%	19.46%	19.74%
អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹង ផ.ស.ស.	**40%**	18.40%	18.47%	18.89%	19.09%
អនុបាតតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹង ការនាំចេញ	**180%**	26.41%	25.53%	25.00%	24.08%
អនុបាតសេវាបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹង ការនាំចេញ	**15%**	1.87%	1.98%	1.88%	1.76%
អនុបាតសេវាបំណុលសាធារណៈក្រៅប្រទេស ធៀបនឹង ចំណូលថវិកាជាតិ	**18%**	8.75%	9.82%	9.85%	9.73%
អនុបាតតម្លៃចារឹកនៃបំណុលសាធារណៈសរុប ធៀបនឹង ផ.ស.ស.	**40%**	26.59%	27.19%	27.91%	28.22%
២. វិធានប្រតិបត្តិ					
ឱនភាពថវិកាសរុប	**-5%**	-3.48%	-2.19%	-2.09%	-2.32%

ប្រភព៖ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

៥. ហានិភ័យហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

ហានិភ័យហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ សំដៅដល់ព្រឹត្តិការណ៍ ឬ ការប៉ះទង្គិចណាមួយ ដែលធ្វើឱ្យការប្រមូលចំណូល សម្រេចបានទាបជាងការគ្រោងទុក និង/ឬ ធ្វើឱ្យទំហំនៃចំណាយសរុបច្រើនជាងការកំណត់ ដែលជាលទ្ធផលធ្វើឱ្យឱនភាពថវិការីកធំ ។ ការវាយតម្លៃហានិភ័យហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ រួមមាន ការវិភាគអំពីមូលដ្ឋាននៃហានិភ័យ, ការប៉ាន់ប្រមាណនូវភាពអាចកើតមានឡើងនៃផលប៉ះពាល់ ព្រមទាំងការរៀបចំ និងអនុវត្តយន្តការចាំបាច់នានា ដើម្បីទប់ស្កាត់, បញ្ចៀស និងកាត់បន្ថយផលប៉ះទង្គិច ដែលអាចកើតចេញពីបណ្ដាហានិភ័យទាំងនេះ ។

តារាងទី ១០៖ សេចក្ដីសង្ខេបទំហំផលប៉ះពាល់ និងលទ្ធភាពកើតមានឡើងនៃហានិភ័យហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

ទំហំផលប៉ះពាល់លើហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ	ទាប	មធ្យម	ខ្ពស់
ខ្ពស់		• ហានិភ័យពីវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ	
មធ្យម		• ភាពជឿទុកចិត្តបាននៃក្របខ័ណ្ឌ	• ហានិភ័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច
ទាប	• ហានិភ័យពីសហគ្រាសសាធារណៈ និងការវិនិយោគសាធារណៈ • ភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និងឯកជន (ការធានារបស់រដ្ឋ)	• ហានិភ័យបំណុលរបស់រដ្ឋាភិបាល	

លទ្ធភាពកើតមានឡើង

ក. ហានិភ័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច

ហានិភ័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច សំដៅដល់ព្រឹត្តិការណ៍ណាមួយ ដែលបង្កជាផលអវិជ្ជមានដោយផ្ទាល់ និងប្រយោល ដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ។ ក្នុងនោះ ភាគច្រើននៃហានិភ័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច មានប្រភពពីកត្តាខាងក្រៅដែលអាចសាយភាយជាផលអវិជ្ជមានមកលើសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ដែលធ្វើឱ្យការព្យាករ ក៏ដូចជាក្របខ័ណ្ឌម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាជារួមមានការផ្លាស់ប្តូរ និងបង្កជាផលប៉ះពាល់ដល់សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាក្នុងកម្រិតមធ្យម ។ ហានិភ័យនេះមានលទ្ធភាពកើតមានឡើងក្នុងកម្រិតខ្ពស់ បង្កដោយកត្តាចម្បងៗចំនួន ៥ រួមមាន៖ (១). ការកើនឡើងកាន់តែខ្លាំងនៃចរន្តគាំពារនិយម ដែលនាំឱ្យមានការដំឡើងអត្រាពន្ធគយខ្ពស់ជាងការរំពឹងទុក និង/ឬ ការចរចារវាងកម្ពុជាសហរដ្ឋអាម៉េរិក ពុំទទួលបានលទ្ធផលគាប់ប្រសើរ; (២). ការហក់ឡើងវិញនៃថ្លៃទំនិញអន្តរជាតិ ដែលនាំឱ្យមានការកើនឡើងនូវសម្ពាធអតិផរណា; (៣). ការរឹតបន្តឹងឡើងវិញនៃគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុសកលឆ្លើយតបទៅនឹងសម្ពាធអតិផរណា; (៤). ការថមថយកំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកល និងចិន ដោយសារកម្មវិបាកនៃគោលនយោបាយគាំពារនិយម និង (៥). ភាពកាន់តែស្រួចស្រាល់នៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និងគ្រោះធម្មជាតិ ។

ជារួម, ការកើនឡើងនូវគោលនយោបាយគាំពារនិយម (Protectionist policies), ជាពិសេស តាមរយៈការដំឡើងអត្រាពន្ធគយបដិការ បាននិងកំពុងបង្កើនភាពតានតឹងមួយកម្រិតថែមទៀត ដល់ស្ថានភាពពាណិជ្ជកម្ម និងដាក់សម្ពាធដល់ការងើបឡើងវិញនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកល តាមរយៈការបង្កើនកំដៅដល់ភាពតានតឹងនៃភូមិសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ និងសកល ។ កម្មវិបាកនៃគោលនយោបាយនេះ នឹងបន្ទប់បង្អាក់ដល់រំហូរពាណិជ្ជកម្មសកល និងខ្សែច្រវាក់ផលិតកម្ម ដែលអាចនឹងជំរុញឱ្យមានការកើនឡើងវិញនូវសម្ពាធអតិផរណា ។ ជាលទ្ធផល, ការបន្ធូរបន្ថយគោលនយោបាយរឹតបន្តឹងរូបិយវត្ថុ នឹងត្រូវបន្ថយល្បឿន ឬ អាចចាប់ផ្តើមរឹតបន្តឹងមកវិញក្នុងករណីដែលសម្ពាធអតិផរណា ចាប់ផ្តើមហក់ឡើង ។ ក្នុងន័យនេះ, កំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកល នឹងទទួលរងផលប៉ះពាល់ផ្ទួនគ្នា ពោលគឺចេញផលប៉ះពាល់ និងកម្មវិបាកនៃគោលនយោបាយគាំពារនិយម ផង និងផលជះស្តែងចេញពីការរឹតបន្តឹងគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុសកល ផង ។ ជាមួយគ្នានេះ, ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និងព្រឹត្តិការណ៍គ្រោះធម្មជាតិ រួមមាន គ្រោះទឹកជំនន់, គ្រោះរាំងស្ងួត និងគ្រោះមហន្តរាយផ្សេងទៀត ក៏នឹងបង្កភាពរាំងស្ទះដល់សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច និងបង្កការខូចខាតដល់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសាធារណៈ ដែលជារួមបង្កជាបន្ទុកដល់ហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ។

ប្រអប់ទី១៖ ការវិភាគវេទយិតភាពនៃការអនុវត្តគោលនយោបាយពន្ធគយបដិការ

ការអនុវត្តគោលនយោបាយពន្ធគយបដិការរបស់សហរដ្ឋអាម៉េរិក បាននិងកំពុងបង្កជាកម្មវិបាកអវិជ្ជមាន ទៅលើនិន្នាការសេដ្ឋកិច្ចសកល និងតំបន់, រួមទាំងកម្ពុជាផងដែរ ដែលពេលនេះមិនទាន់មានស្ថាប័នណា អាចប៉ាន់ស្មានអំពីទំហំនៃផលប៉ះពាល់ជាក់លាក់នៅឡើយទេ ខណៈស្ថានការណ៍មានការវិវត្តលឿន ។ ដូចបានបញ្ជាក់ខាងលើ, កំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាត្រូវបានទម្លាក់ពី ៦,៣% ដែលត្រូវបានគិតគូរមុនការដាក់ចេញនូវគោលនយោបាយពន្ធគយបដិការនេះ មកត្រឹម ៥,២% និង ៥% រៀងគ្នាសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥ និង ២០២៦ ។ បើទោះបីទស្សនវិស័យគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនេះ បានគិតគូរពីផលប៉ះពាល់នៃការអនុវត្តគោលនយោបាយពន្ធគយបដិការមកលើសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាក៏ពិតមែន, ប៉ុន្តែទំហំនៃផលប៉ះពាល់មកលើសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា នៅតែមិនអាចវាស់វែងឱ្យបានជាក់លាក់នៅឡើយ ត្បិតមកទល់បច្ចុប្បន្ន, ស្ថានភាពនៃការអនុវត្តពន្ធគយបដិការនេះ នៅតែស្ថិតក្នុងភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ ហើយអាចវិវត្តទៅក្នុងទិសដៅអវិជ្ជមាន ឬ វិជ្ជមានរហ័សជាងការរំពឹងទុក ។ គួរបញ្ជាក់ឡើងវិញថា, ផលប៉ះពាល់ និងកម្មវិបាកនៃពន្ធគយបដិការ

មកលើសេដ្ឋកិច្ច គឺអាស្រ័យលើកត្តាសំខាន់ៗមួយចំនួន ដូចជា៖ (១). លទ្ធផលជាក់ស្តែងនៃការចរចារវាងកម្ពុជា ជាមួយនឹងសហរដ្ឋអាម៉េរិក; (២). អត្រាពន្ធដែលត្រូវបានអនុវត្ត ចំពោះបណ្តាប្រទេសផ្សេងៗដែលជាដៃគូប្រកួតប្រជែងរបស់កម្ពុជា; និង (៣). លទ្ធភាពនៃការបង្វែរច្រវាក់ផលិតកម្ម និងពាណិជ្ជកម្ម ជាដើម ។

ផលប៉ះពាល់លើសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាអាចនឹងមានទំហំធំជាងនេះ ជាមួយនឹងសន្មតិថាការចរចារបស់កម្ពុជាជាមួយសហរដ្ឋអាម៉េរិក មិនទទួលបានលទ្ធផលប្រសើរដូចការរំពឹងទុក ដោយអត្រាពន្ធ ៤៩% នឹងត្រូវអនុវត្តបន្ទាប់ពីត្រូវបានពន្យារពេលចំនួន ៩០ ថ្ងៃ ហើយមានផលប៉ះពាល់ខ្លាំងទៅលើស្ថានភាពការនាំចេញរបស់កម្ពុជា ទៅកាន់សហរដ្ឋអាម៉េរិក ហើយឆ្នាំ ២០២៦ នឹងរងផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរជាងឆ្នាំ ២០២៥ ។ **សម្រាប់សេណារីយ៉ូទាបនេះ ការនាំចេញរបស់កម្ពុជាជារួមអាចថមថយមកត្រឹម ៩,៨% និង ៨,៦% ខណៈកំណើនសេដ្ឋកិច្ចអាចនឹងថមថយមកត្រឹម ៤,៧% និង ៤,១% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥ និង ២០២៦ រៀងគ្នា ។** សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៧ និង ២០២៨ កំណើនសេដ្ឋកិច្ច អាចនឹងថមថយមកត្រឹមប្រមាណ ៥,០% និង ៥,៥% ។ ក្នុងនោះវិស័យដែលមានការប្រែប្រួលខ្លាំងគួរឱ្យកត់សម្គាល់ រួមមាន៖ វិស័យកាត់ដេរ, កម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ, ដឹកជញ្ជូន និងស្តុក និងលក់ដុំ-រាយ ។ ការនាំចេញសរុប (% ផ.ស.ស.) ជារួម នឹងថមថយ ដោយសារការធ្លាក់ចុះការនាំចេញទៅសហរដ្ឋអាម៉េរិក ពោលទាំងការនាំចេញផលិតផលកាត់ដេរ និងមិនមែនកាត់ដេរ ។ ជាមួយគ្នានេះ, ការនាំចូលសរុប (% ផ.ស.ស.) ក៏នឹងថមថយផងដែរ ដោយសារការធ្លាក់ចុះការនាំចូល, ជាពិសេសការនាំចូលវត្ថុធាតុដើមបម្រើឱ្យវិស័យផលិតកម្ម (កាត់ដេរ និងមិនមែនកាត់ដេរ)។

ការថមថយនៃសេដ្ឋកិច្ច, ពិសេសការធ្លាក់ចុះនូវការនាំចេញរបស់កម្ពុជា, នឹងផ្តល់ជាកម្មវិបាកជាអវិជ្ជមានមកលើការប្រមូលចំណូលដោយផ្ទាល់ និងប្រយោល ។ ជាក់ស្តែង, ផលប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ ត្រូវបានរំពឹងទុកថានឹងមានទំហំតូច ដោយសារ ប្រភេទចំណូល ដែលប៉ះពាល់ផ្ទាល់ នៅមានទំហំតូច នៅឡើយ ដូចជាពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស និងពន្ធកាត់ទុកផ្សេងៗ, ខណៈពន្ធពីការនាំចូលនាំចេញ និងពន្ធលើប្រាក់ចំណូល នៃសហគ្រាសស្ថិតក្នុងវិស័យរងផលប៉ះទង្គិចខ្លាំងទាំង ២ ខាងលើ ត្រូវបានទទួលការលើកទឹកចិត្តពន្ធស្ទើរតែទាំងស្រុងរួចទៅហើយ ។ ដោយឡែក, ផលប៉ះពាល់ដោយប្រយោល ត្រូវបានរំពឹងទុកថានឹងមានទំហំធំ ដែលក្នុងនោះពន្ធប្រយោលត្រូវបានរំពឹងទុកថានឹងមានការថមថយ ដោយសារតម្រូវការប្រើប្រាស់ជារួមមានការថមថយ, ទាំងសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចក្នុងស្រុក និងតម្រូវការនាំចូល, ខណៈចំណូលពីវិស័យផ្សេងៗ ដែលត្រូវបានរងផលប៉ះទង្គិចដោយប្រយោល ហើយជាប្រភពចំណូលធំ ក៏ត្រូវបានរំពឹងទុកថានឹងរងផលប៉ះពាល់ ដូចជាវិស័យដឹកជញ្ជូន និងស្តុក, វិស័យហិរញ្ញវត្ថុ និងធានារ៉ាប់រង និងវិស័យអចលនទ្រព្យ ជាមួយនឹងភាពទុទិដ្ឋិនិយម និងភាពស្រពេចស្រពិលនៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច ។ បន្ថែមលើនេះ, មូលដ្ឋានពន្ធ ក៏អាចនឹងថមថយ ក្នុងករណីសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ត្រូវបានរងផលប៉ះទង្គិចខ្លាំងពីគោលនយោបាយពន្ធគយបដិការ ដែលការណ៍នេះ នឹងធ្វើឱ្យកំណើនចំណូលក្នុងរយៈពេលមធ្យម ពុំអាចសម្រេចបានដូចការរំពឹងទុក ។

ផ្អែកលើសេណារីយ៉ូនេះ កំណើនចំណូលចរន្តនឹងមានការថមថយមកត្រឹម ៤,៣% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៥, សមមូលនឹង ៩៦,០% នៃច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៥ ទាបជាងក្របខ័ណ្ឌមូលដ្ឋាន ១,៣ ពិន្ទុភាគរយនៃច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៥ ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦, ចំណូលចរន្ត ក្នុងសេណារីយ៉ូនេះ ត្រូវបានវាយតម្លៃថានឹងមានកំណើនត្រឹម ៣,៩%, សមមូលនឹង ៩៩,៧% នៃច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៥ ទាបជាងក្របខ័ណ្ឌមូលដ្ឋាន ៣,៣ ពិន្ទុភាគរយនៃច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៥ ដែលនឹងដាក់សម្ពាធលើថវិកាកាន់តែខ្លាំងឡើង ។ ក្នុងករណីនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាល អាចនឹងត្រូវដាក់ចេញ នូវវិធានការពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពចំណាយ តាមរយៈការរឹតបន្តឹងចំណាយ

ដែលមានគោលការណ៍ស្រាប់ តែមិនជាចាំបាច់ខ្លាំង ឬ អាចពន្យារពេលអនុវត្តបាន នៅក្នុងឆ្នាំ ២០២៥ ។ បន្ថែម-លើនេះ, សម្រាប់កញ្ចប់ចំណាយសាធារណៈឆ្នាំ ២០២៦, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងត្រូវធ្វើវិចារណកម្មមុខចំណាយមួយចំនួន ធៀបនឹងការគ្រោងថវិកាខាងលើ រួមមាន៖ (១). រក្សាចំណាយតាមវិស័យត្រឹមកម្រិតស្មើច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៥; (២). រក្សាចំណាយចរន្តក្រៅបន្ទុកបុគ្គលិកក្នុងការអនុវត្តគម្រោងត្រឹមកម្រិតស្មើច្បាប់ថវិកាឆ្នាំ ២០២៥; និង (៣). តម្រូវឱ្យប្រើប្រាស់ប្រាក់បញ្ញើរាជរដ្ឋាភិបាលប្រមាណ ៦០ លានដុល្លារអាម៉េរិក ដើម្បីបំពេញឱនភាព ។

ខ. ភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និងឯកជន

គម្រោងការអនុវត្តយន្តការភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និងឯកជន (Public-Private Partnerships - PPP) សំដៅដល់គម្រោងអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសាធារណៈ និង/ឬ គម្រោងផ្តល់សេវាសាធារណៈ ដែលអនុវត្តក្រោមក្របខ័ណ្ឌកិច្ចសន្យា PPP រវាងភាគីរដ្ឋ និងឯកជន ដោយដៃគូឯកជនត្រូវធ្វើការវិនិយោគ ទទួលបន្ទុកហានិភ័យមួយចំណែក និងទទួលអត្ថប្រយោជន៍ផ្អែកលើសមិទ្ធកម្ម និងលក្ខខណ្ឌនៃកិច្ចសន្យា ។ ជារួម, គម្រោង PPP អាចបង្កើតជាហានិភ័យតាមរយៈកាតព្វកិច្ចហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២ ប្រភេទដល់រាជរដ្ឋាភិបាល៖ **(១) កាតព្វកិច្ចហិរញ្ញវត្ថុដោយផ្ទាល់** ដែលបច្ចុប្បន្ន រាជរដ្ឋាភិបាលពុំទាន់មាននៅឡើយ; និង **(២) កាតព្វកិច្ចបំណុលយថាហេតុ** ។ ក្នុងនោះ, ការទាមទារទូទាត់លើការធានារបស់រដ្ឋ ឬ ការរំលាយកិច្ចសន្យាមុនកាលកំណត់ អាចបង្កើតជា កាតព្វ-កិច្ចបំណុលយថាហេតុ ដែលអាចបង្កជាសម្ពាធដល់ស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ។ កាតព្វកិច្ចនេះក៏អាចកើតមានឡើង ក្នុងលក្ខខណ្ឌការអនុវត្តកិច្ចសន្យារបស់ដៃគូមានភាពរាំងស្ទះដោយសារកត្តាណាមួយ រួមមាន សកម្មភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល, ការផ្លាស់ប្តូរច្បាប់ និងហានិភ័យប្រធានសក្តិ, ជាពិសេស ប្រធានសក្តិខាងនយោបាយ ជាដើម ។

សម្រាប់កម្ពុជា, គម្រោង PPP មានទំហំប្រមាណ ៣៩% នៃផ.ស.ស. ។ បើទោះជា គម្រោង PPP នៅកម្ពុជា ហាក់មានទំហំធំធៀបនឹងទំហំសេដ្ឋកិច្ច, ហានិភ័យនេះ មានលទ្ធភាពកើតឡើងក្នុងកម្រិតទាប និងមានទំហំផលប៉ះពាល់ក្នុងកម្រិតទាប នៅឡើយ ដោយមួយចំនួនធំនៃគម្រោង PPP ជាគម្រោងដែលអាចរកប្រាក់ចំណូលបាន (Revenue generated project) ហើយគម្រោងមួយចំនួននៃគម្រោង PPP តម្រូវឱ្យរាជរដ្ឋា-ភិបាលទូទាត់ថ្លៃសេវាផ្អែកលើថវិការដ្ឋ (Availability Payment) ជាប្រចាំ ប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលរាជ-រដ្ឋាភិបាលមិនអាចប្រមូលកម្រៃគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ការទូទាត់ពីអ្នកប្រើប្រាស់ ក៏កាតព្វកិច្ចទូទាត់គម្រោងនេះ ស្ថិតក្នុងទំហំទឹកប្រាក់អាចគ្រប់គ្រងបាន និងមិនបង្កហានិភ័យដល់ស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ នៅឡើយ ។

បន្ថែមលើនេះ, គម្រោង PPP ដែលបាននិងកំពុងអនុវត្ត គឺមិនទទួលបានការធានាក្នុងទម្រង់ណាមួយឡើយ លើកលែងតែគម្រោង PPP ក្នុងវិស័យថាមពលចំនួនប្រមាណ ៣៨ គម្រោងប៉ុណ្ណោះ ដែលរាជរដ្ឋាភិបាលបានធានាទូទាត់ ក្នុងករណី អគ្គិសនីកម្ពុជា (EDC) ពុំមានលទ្ធភាពទូទាត់ជូនដៃគូឯកជន ។ ដោយឡែក, ផ្អែកតាមការអនុវត្តរបស់ EDC កន្លងមក រាជរដ្ឋាភិបាលពុំដែលបានទូទាត់សងទៅដៃគូឯកជនជំនួស EDC ឡើយ ហើយ EDC ក៏បន្តមានសមត្ថភាពហិរញ្ញវត្ថុគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការរ៉ាប់រង និងទូទាត់ជាមួយដៃគូឯកជនផងដែរ ។

ជាមួយគ្នានេះ, ក្រោមអធិការកិច្ចរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និងឯកជន នៃក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ, រាល់គម្រោង PPP ដែលបានអនុម័តបន្ទាប់ពីច្បាប់ស្តីពីភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និងឯកជន ចូលជាធរមាន គឺតម្រូវឱ្យមានការសិក្សាសមិទ្ធិលទ្ធភាពរបស់គម្រោង ដែលជាការសិក្សាលើគ្រប់ទិដ្ឋភាព រួមទាំងទិដ្ឋភាពហិរញ្ញវត្ថុ, ទំហំនៃការគាំទ្រពីរាជរដ្ឋាភិបាល, ព្រមទាំងកំណត់នូវហានិភ័យរបស់គម្រោង និងយន្តការបញ្ចៀស

ហានិភ័យទាំងនោះ មុននឹងសម្រេចអនុវត្តក្រោមយន្តការ PPP ។ លើសពីនេះ, ដើម្បីត្រៀមលក្ខណៈកាត់បន្ថយការប៉ះទង្គិចពីហានិភ័យបំណុលយថាហេតុ, រាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញនូវវិធានការគោលនយោបាយមួយចំនួន រួមមាន៖ (១). ការចាប់ផ្តើមអនុវត្តមូលនិធិបម្រុងហិរញ្ញវត្ថុ; (២). ការកំណត់ពិតាននៃការធានាទូទាត់សរុបប្រចាំឆ្នាំចំពោះគម្រោងថ្មី មិនលើសពី **១០%** នៃចំណូលថវិកាជាតិនាឆ្នាំកន្លងទៅ; (៣). ការបន្តមិនផ្តល់ការធានាឥណទាន (Credit/Loan Guarantee) ដោយផ្ទាល់ពីរដ្ឋចំពោះវិស័យឯកជន; (៤). ការប្រើប្រាស់យន្តការស្ថាប័នសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងគម្រោង ដើម្បីទប់ស្កាត់ និងបញ្ចៀសផលប៉ះពាល់ ដែលអាចកើតមានឡើងពីគម្រោង រួមមាន ច្បាប់ស្តីពីភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និងឯកជន នីតិវិធីគ្រប់គ្រងប្រតិបត្តិការសម្រាប់គម្រោង; និង (៥). ការតាមដានជាប្រចាំ និងការពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ និងយន្តការពាក់ព័ន្ធនានា ។

គ. ហានិភ័យបំណុលរបស់រដ្ឋាភិបាល

ហានិភ័យបំណុលរបស់រដ្ឋាភិបាល មានលទ្ធភាពកើតឡើងក្នុងកម្រិតបង្គួរ ក្នុងរូបភាពជាការកើនឡើងបន្ទុកបំណុល និងបន្ទុកចំណាយបន្ថែម ហើយបង្កជាសម្ពាធដល់ថវិកាជាតិ រួមមាន ការកើននៃថ្លៃដើមហិរញ្ញប្បទាន តាមរយៈការរឹតបន្តឹងគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ ជាដើម ។ ជាមួយគ្នានេះ, ការត្រៀមខ្លួនចាកចេញពីក្រុមប្រទេសអភិវឌ្ឍតិចតួច (LDC) របស់កម្ពុជា អាចនឹងនាំឱ្យបាត់បង់ថែមទៀតនូវប្រភពហិរញ្ញប្បទានដែលមានកម្រិតសម្បទានខ្ពស់ ខណៈប្រភពហិរញ្ញប្បទានសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិមានការរួមតូច ព្រមទាំងការធ្លាក់ចុះនៃជំនួយហិរញ្ញប្បទានឥតសំណង ដែលអាចធ្វើឱ្យឱនភាពថវិកាមានការរីកធំ ។

ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, ហានិភ័យបំណុលនេះមានទំហំផលប៉ះពាល់ក្នុងកម្រិតទាប នៅឡើយ និងនៅតែបន្តរក្សាបាននូវចីរភាព សម្រាប់រយៈពេលខ្លី និងមធ្យមខាងមុខ ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ (ប៉ាន់ស្មាន) សន្និធិបំណុលសាធារណៈមានទំហំប្រមាណ ១៩,៣% នៃផ.ស.ស. និងជាមធ្យមប្រមាណ ១៩,២% នៃផ.ស.ស. សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៥-២០២៧ ដែលជាលម្ហធំធៀបនឹងអនុបាតគោល ៥៥% នៃផ.ស.ស. (តម្លៃបច្ចុប្បន្ន) ។ ជាមួយគ្នានេះ, ហានិភ័យបំណុល បន្តទទួលបានការយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ តាមរយៈការអនុវត្តយន្តការតាមដាន, ត្រួតពិនិត្យ និងវាយតម្លៃការអនុវត្តគម្រោង/កម្មវិធីក្រោមក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញប្បទានសហប្រតិបត្តិការ និងមូលនិធិទ្រទ្រង់ថវិកា, ពិសេសការអនុវត្តគោលការណ៍ និងវិធានការគន្លឹះ ដែលត្រូវបានដាក់ចេញដោយរាជរដ្ឋាភិបាលក្នុង **«យុទ្ធសាស្ត្រស្តីពីការគ្រប់គ្រងបំណុលសាធារណៈ ២០២៤-២០២៨»** ។

ឃ. ហានិភ័យពីសហគ្រាសសាធារណៈ និងការវិនិយោគសាធារណៈ

ហានិភ័យពីសហគ្រាសសាធារណៈ អាចកើតឡើងក្នុងករណីភាពមិនច្បាស់លាស់នៃលក្ខខណ្ឌសេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយអន្តរជាតិ និងក្នុងស្រុក ដែលអាចធ្វើឱ្យមានប៉ះពាល់ដល់ស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុ ក៏ដូចជាលទ្ធភាពសងរបស់ឥណាយិក មករាជរដ្ឋាភិបាលវិញ ។ ការណ៍នេះទាមទារឱ្យមានការពិនិត្យឡើងវិញ និងកែសម្រួលប្រកាសស្តីពីគោលការណ៍ និងនីតិវិធីគ្រប់គ្រងការផ្តល់ឥណទានរបស់រដ្ឋ ដល់គ្រឹះស្ថានសាធារណៈរដ្ឋបាល សហគ្រាសសាធារណៈ ក្រុមហ៊ុនចម្រុះដែលរដ្ឋមានភាគកម្មសាធារណៈជាចំនួនភាគតិច និងគ្រឹះស្ថានធនាគារ និងហិរញ្ញវត្ថុ ឱ្យស្របតាមបរិការណ៍ជាក់ស្តែង តាមការចាំបាច់ ព្រមទាំងសិក្សារៀបចំយន្តការវាយតម្លៃឥណាយិក និងពង្រឹងការតាមដានស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុ និងអាជីវកម្មរបស់ឥណាយិកជាប្រចាំ ។ ជាលទ្ធផលនៃការវាយតម្លៃ, ហានិភ័យពីសហគ្រាសសាធារណៈ មានលទ្ធភាពកើតឡើងក្នុងកម្រិតទាប និងមានទំហំនៃផលប៉ះពាល់ក្នុងកម្រិតទាបនៅឡើយ ដោយសហគ្រាសសាធារណៈមានស្វ័យភាពលើហិរញ្ញវត្ថុ, ការងារ និងការគ្រប់គ្រងរបស់

ខ្លួន ខណៈបច្ចុប្បន្នពុំទាន់មានសហគ្រាសសាធារណៈណាមួយទទួលលទ្ធផលខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរនៅឡើយ ហើយសកម្មភាពកម្ចីរបស់សហគ្រាសសាធារណៈ ក៏ស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យ និងគ្រប់គ្រងរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ផងដែរ ពោលគឺសហគ្រាសសាធារណៈពុំមានសិទ្ធិស្នើសុំកម្ចីដោយផ្ទាល់ពីដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ នោះទេ ។

ជាមួយគ្នានេះ, ហានិភ័យពីការវិនិយោគសាធារណៈហិរញ្ញប្បទានដោយថវិកាថ្នាក់ជាតិ អាចកើតមានឡើងដោយការខូចខាតទ្រព្យសម្បត្តិ ឬ ការពន្យារពេល ក្នុងការអនុវត្តគម្រោងវិនិយោគ ។ សម្រាប់បរិការណ៍កម្ពុជា, គម្រោងវិនិយោគដែលប្រើប្រាស់ថវិកាជាតិជំពូក ២១ (គម្រោងវិនិយោគផ្ទាល់) មានលំនាំត្រឹមជាគម្រោងជួស-ជុល និងការស្តារឡើងវិញ ព្រមទាំងការលើកកម្ពស់កម្រិតគុណភាពហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ដែលបានវិនិយោគដោយថវិកាដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ក្នុងរយៈពេល ២ ឬ ៣ ទសវត្សន៍កន្លងមក ។ ឈរលើមូលដ្ឋាននេះ, ហានិភ័យពីការវិនិយោគសាធារណៈ ត្រូវបានវាយតម្លៃថា មានលទ្ធភាពកើតឡើងក្នុងកម្រិតទាប និងមានទំហំនៃផលប៉ះពាល់ក្នុងកម្រិតទាប ។ បើទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, ក្នុងករណីជួបប្រទះនឹងគ្រោះធម្មជាតិ ឬ កត្តាសត្យានុម័តណាមួយ ដែលធ្វើឱ្យខូច-ខាតដល់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ស្របពេលដែលសម្ពាធថវិកាពុំទាន់មានភាពធូរស្រាល, ហានិភ័យនេះ អាចនឹងមានការកើនឡើងពីកម្រិតទាប ទៅកម្រិតមធ្យម ។

ង. ហានិភ័យពីវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ

ហានិភ័យពីវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ សំដៅដល់ការកើតមានវិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុ នៃគ្រឹះស្ថានធនាគារ និងគ្រឹះស្ថានហិរញ្ញវត្ថុមិនមែនធនាគារ ដែលអាចបង្កើតជាកាតព្វកិច្ចបំណុលដោយផ្ទាល់ និងប្រយោល និងបង្កើនចំណាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។ ក្នុងករណីវិស័យហិរញ្ញវត្ថុមានវិបត្តិ, រាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវបាត់បង់ប្រាក់ចំណូលជាតិ និងបង្កើនចំណាយមួយផ្នែកធំ ក្នុងន័យរក្សាស្ថិរភាពសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ពិសេសផ្តល់ការគាំទ្រដល់ស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុដែលមានវិបត្តិ ដែលការណ៍នេះនឹងបង្កបានជាសម្ពាធក្នុងកម្រិតខ្ពស់ដល់ស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ។ ក្នុងន័យនេះ, ការប្រែប្រួលក្នុងវិស័យហិរញ្ញវត្ថុមានផលជះខ្ពស់ដល់ស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ក៏ដូចជាស្ថានភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា, ទាំងដោយផ្ទាល់ និងដោយប្រយោល, តាមរយៈឥទ្ធិពលសាយភាយ (Spillover effect) ដល់សកម្មភាពរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ក៏ដូចជាវិស័យដទៃទៀត ។

សម្រាប់រយៈពេលមធ្យមខាងមុខ, ហានិភ័យពីវិស័យហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈនៅកម្ពុជា មានលទ្ធភាពកើតឡើងក្នុងកម្រិតមធ្យម ដែលបានឆ្លុះបញ្ចាំងតាមរយៈនិន្នាការកើននៃឥណទានមិនដំណើរការជាបន្តបន្ទាប់ ។ វិស័យហិរញ្ញវត្ថុ គឺជាវិស័យដ៏សំខាន់ ដែលទទួលបានការយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ និងស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា ជាអាជ្ញាធររូបិយវត្ថុ មានតួនាទីត្រួតពិនិត្យប្រព័ន្ធធនាគារ, រក្សាស្ថិរភាពរូបិយវត្ថុ និងបានកំណត់គោលនយោបាយរូបិយវត្ថុជាបន្តបន្ទាប់ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងភាពប្រុងប្រយ័ត្នខ្ពស់ ។

ច. ភាពជឿទុកចិត្តបាននៃក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

ស្ថានភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់នៃសេដ្ឋកិច្ចសកល និងការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃនិន្នាការតម្រូវការ (demand trend) ក្នុងស្រុក បានបន្តបង្កើតជាបញ្ហាប្រឈមដល់ការប៉ាន់ស្មានការប្រមូលចំណូល និងលទ្ធផលនៃការប្រមូលចំណូលជាក់ស្តែង ។ ស្របគ្នានេះ, រាជរដ្ឋាភិបាល បាននិងកំពុងដាក់ចេញនូវគោលនយោបាយទ្រទ្រង់ជាបន្តបន្ទាប់ រួមមាន ការកាត់បន្ថយអត្រា និងការអនុគ្រោះពន្ធ ដែលការណ៍ទាំងនេះ បង្កឱ្យការប្រមូលចំណូលអាចនឹងមិនសម្រេចបានដូចទៅតាមការគ្រោង និងនាំឱ្យមានការថមថយនូវលទ្ធភាពទ្រទ្រង់ចំណាយសាធារណៈ ដែលបានគ្រោង ។ បន្ថែមលើនេះ, ភាពមានកម្រិតក្នុងការប្រមូលចងក្រងទិន្នន័យ, ទាំងគុណភាព,

វិសាលភាព និង ភាពទាន់ពេល, និងកត្តាសមត្ថភាពមន្ត្រីជំនាញ ក៏អាចចូលរួមបង្កឱ្យមានចន្លោះប្រហោងជាប្រព័ន្ធក្នុងការវិភាគ និងព្យាករក្របខ័ណ្ឌម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ផងដែរ ។ ជារួម, ហានិភ័យនេះមានផលជះក្នុងកម្រិតមធ្យមដល់ស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ និងមានលទ្ធភាពកើតឡើងក្នុងកម្រិតមធ្យម ។ ដើម្បីអាចកាត់បន្ថយទាំងកម្រិតផលប៉ះពាល់ និងភាពអាចកើតឡើងនៃហានិភ័យនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើវិធានការមួយចំនួន រួមមាន៖ (១). ការបន្តតាមដានប្រកបដោយភាពបុរេសកម្មខ្ពស់ លើការប្រែប្រួលនៃលក្ខខណ្ឌសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម; (២). ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស សំដៅបង្កើនភាពទុកចិត្តបានក្នុងការរៀបចំក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ; និង (៣). ការពង្រឹងតួនាទីរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ជាស្ថាប័នត្រួតពិនិត្យកណ្តាល (Central Oversight Body) ដើម្បីជួយសម្រួលដល់ការប្រមូល, ត្រួតពិនិត្យ និងគ្រប់គ្រងទិន្នន័យ ទន្ទឹមនឹងការប្រមូលផ្តុំធាតុចូលអន្តរកម្មពីភាគីពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីពង្រឹងភាពធន់នៃការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ។

៦. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

«ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨» ឬ **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៦-២០២៨** ត្រូវបានរៀបចំឡើងយ៉ាងគត់មត់ អនុលោមតាមច្បាប់ស្តីពីប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ និងស្របតាមកម្មវិធីកែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០០៤-២០២៥ ក៏ដូចជា **យុទ្ធសាស្ត្រកែទម្រង់ប្រព័ន្ធថវិកាបច្ចុប្បន្នកម្ម ឆ្នាំ ២០២៥-២០២៨** ។ **ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ២០២៦-២០២៨** ត្រូវបានរៀបចំក្នុងគោលបំណងរួមចំនួន ៣ គឺ ៖ (១). ជំរុញប្រសិទ្ធភាព និងតម្លាភាពថវិកា, ទាំងកម្រិតវិភាជន៍ និងប្រតិបត្តិការ, សំដៅធានាចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ; (២). ពង្រឹងភាពធន់សង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ដែលមានលទ្ធភាពឆ្លើយតបបានរហ័សទៅនឹងវិបត្តិ នាពេលអនាគត; និង (៣). ឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការអភិវឌ្ឍន៍សង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ដើម្បីជំរុញសម្ទុះនៃការអភិវឌ្ឍជាតិ ប្រកបដោយចីរភាព និងបរិយាប័ន្ន និងសំដៅសម្រេចឱ្យបាននូវចក្ខុវិស័យរយៈពេលវែងរបស់កម្ពុជា ។

ផ្អែកលើស្ថានភាពនាពេលថ្មីៗនេះ, កំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិរយៈពេលមធ្យម (២០២៦-២០២៨) រំពឹងថានឹងមានភាពថមថយបន្តិច មកនៅក្នុងអត្រាជាមធ្យម ៥,៤% ជាមួយនឹងអត្រាអតិផរណាក្នុងកម្រិតអាចគ្រប់គ្រងបាន, ក្នុងរង្វង់ ២,៥%, និងការរក្សាបាននូវស្ថិរភាពអត្រាប្តូរប្រាក់ ក្នុងរង្វង់ ៤ ០៦០ រៀល/ដុល្លារអាមេរិក ។ ទោះបីជា កម្ពុជា កំពុងទទួលផលលាភពីសន្តិភាព និង ស្ថិរភាពនយោបាយក្នុងប្រទេស ហើយសេដ្ឋកិច្ច ក៏កំពុងងើបឡើងវិញ និងត្រឡប់ទៅរកភាពប្រក្រតីក្រោយវិបត្តិនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ក្តី, ក៏ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាកំពុងត្រូវបានបន្តហ៊ុមព័ទ្ធដោយហានិភ័យ និង ភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់, ពិសេសពីកត្តាខាងក្រៅ, ដែលលេចរូបរាងកាន់តែច្បាស់ រួមមាន៖ ភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ និង បញ្ហាប្រឈមនៃភូមិសាស្ត្រនយោបាយ និងភូមិសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចកាន់តែស្រួចស្រាល់ ព្រមទាំង ផលប៉ះពាល់កាន់តែធ្ងន់ធ្ងរពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និង គ្រោះធម្មជាតិ ដែលហានិភ័យទាំងអស់នេះ ពុំចំណុះនឹងការគ្រប់គ្រងរបស់កម្ពុជានោះឡើយ ។

ក្នុងបរិបទនេះ, គោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈសម្រាប់រយៈពេលមធ្យមខាងមុខ ត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយប្រកាន់យកនូវការបន្តអនុវត្ត «**ជំហរគោលនយោបាយពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពថវិកាជាជំហាន**» ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ក្នុងរយៈពេលមធ្យម ដោយផ្តោតជាសំខាន់ លើការបន្តពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពថវិកា, ទាំងកម្រិតវិភាជន៍ និង កម្រិតប្រតិបត្តិការ និង ដោយតម្រង់ទិសធនធានទៅកាន់មុខសញ្ញា

ចំណាយដែលជាអាទិភាពចំពោះមុខ ព្រមជាមួយនឹងការខិតខំពង្រឹងការប្រមូលចំណូល ឱ្យកាន់តែប្រសើរ ដោយមានការថ្លឹងថ្លែងជាមួយនឹងការបន្តរក្សាឱ្យបាននូវចលនការ និង សន្ទុះនៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច ហើយខិតខំចៀសវាងឱ្យបានជាអតិបរមានូវវិការភាពសេដ្ឋកិច្ច (economic distortion) ។ **ជាមួយនឹងការគិតគូរនេះ, ការប្រមូលចំណូលចរន្តត្រូវបានគ្រោងថានឹងមានកំណើនជាមធ្យម ក្នុងរង្វង់ ៧,០% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨ ដែលក្នុងនោះ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦ មានកំណើន ៥,៩%, សមមូលនឹង ១៤,១៣% នៃ ផ.ស.ស. ។ ចំណាយសាធារណៈសរុប ត្រូវបានរំពឹងថានឹងមានកំណើនជាមធ្យម ៤,៦% ក្នុងមួយឆ្នាំ ដែលក្នុងនោះ ចំណាយចរន្តសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦ មានកំណើនប្រមាណ ២,៥%, សមមូលនឹង ១២,០៥% នៃ ផ.ស.ស. ។ ជាលទ្ធផល, ឱនភាពថវិកានឹងថមថយមកត្រឹមរង្វង់ -២,២០% នៃ ផ.ស.ស. ជាមធ្យម សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦-២០២៨ ដែលក្នុងនោះ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៦ មានទំហំប្រមាណ -២,១៩% នៃ ផ.ស.ស. ។** ជាលទ្ធផល, ស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរបស់កម្ពុជា ត្រូវបានវាយតម្លៃថា នឹងនៅតែបន្តមានភាពរឹងមាំ និងប្រកបដោយចីរភាព ដោយអនុលោមបានទៅតាមវិធានហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ដែលបានដាក់ចេញ ។ ក្របខ័ណ្ឌនេះ ក៏នឹងក្លាយជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការរៀបចំនូវ «**ក្របខ័ណ្ឌថវិការយៈពេលមធ្យម ២០២៦-២០២៨**» និង «**សេចក្តីព្រាងច្បាប់ហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ២០២៦**» ។

ជាការសន្និដ្ឋានរួម, ស្ថិតក្នុងបរិការណ៍មិនច្បាស់លាស់ទាំងអស់នេះ, រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តខិតខំពង្រីក និងបន្តពង្រឹងមូលដ្ឋានខាងក្នុងឱ្យកាន់តែមានភាពប្រកួតប្រជែង ដើម្បីស្រូប និង ទាញយកប្រយោជន៍ពីកាលានុវត្តភាពថ្មីៗទាំងនោះ ក៏ដូចជាបន្តកសាងភាពធន់នៃសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ដើម្បីអាចមានលទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការបញ្ចៀសហានិភ័យដែលនឹងកើតឡើងក្នុងពេលខាងមុខ ជាយថាហេតុ ។ រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តតាមដានការវិវត្តនៃស្ថានការណ៍ និងវាយតម្លៃឡើងវិញពីស្ថានភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ នៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ ដើម្បីជាមូលដ្ឋានក្នុងការរៀបចំ **សេចក្តីព្រាងច្បាប់ហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ២០២៦** ។ ក្នុងស្ថានភាពដែលមានការវិវត្តប្រសើរ, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តប្រើប្រាស់ក្របខ័ណ្ឌនេះ ។ ក្នុងករណីស្ថានការណ៍កាន់តែអាក្រក់, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងពិនិត្យលទ្ធភាពកែសម្រួលក្របខ័ណ្ឌនេះតាមស្ថានភាពជាក់ស្តែង ក្នុងន័យធានាឱ្យបាននូវភាពជឿទុកចិត្តបាននៃថវិកា និងឆ្លុះបញ្ចាំងពីស្ថានភាពពិត ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តត្រៀមខ្លួនប្រកបដោយស្មារតីប្រុងប្រយ័ត្ន, បុរេសកម្ម និងបត់បែនខ្ពស់ ក្នុងការរៀបចំ និង ដាក់ចេញនូវគោលនយោបាយ និងវិធានការអន្តរាគមន៍ សំដៅឆ្លើយតប និង សម្របតាមការវិវត្តនូវសភាពការណ៍ ឱ្យបានទាន់ពេល និងកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ

ឧបសម្ព័ន្ធ ក៖ ក្របខ័ណ្ឌម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចឆ្នាំ ២០២២-២០២៨

សូចនាករ	២០២២	២០២៣	២០២៤ប	២០២៥ព្យ	២០២៦ព្យ	២០២៧ព្យ	២០២៨ព្យ
ផ.ស.ស. ថ្លៃបច្ចុប្បន្ន (ប៊ីលានរៀល)	164,059	177,351	191,862	206,396	221,669	239,207	258,930
ផ.ស.ស. សម្រាប់ម្នាក់ (ដុល្លារអាម៉េរិក)	2,383	2,525	2,719	2,896	3,071	3,272	3,497
កំណើន ផ.ស.ស. ពិត (%)	5.1%	5.0%	6.0%	5.2%	5.0%	5.5%	5.8%
អត្រាបរិវត្តិផរណា ផ.ស.ស. (កំណើនប្រចាំឆ្នាំ)	3.5%	3.0%	2.0%	2.2%	2.3%	2.3%	2.3%
អត្រាអតិផរណា (កំណើនជាមធ្យមប្រចាំឆ្នាំ)	5.3%	2.1%	0.8%	3.0%	2.1%	2.5%	2.5%
អត្រាប្តូរប្រាក់ (រៀល/ដុល្លារអាម៉េរិក)	4,087	4,110	4,070	4,054	4,052	4,050	4,050
ការនាំចេញ (%នៃ ផ.ស.ស.)	57.7%	54.6%	56.8%	59.0%	61.2%	63.9%	67.1%
ការនាំចូល (%នៃ ផ.ស.ស.)	-79.7%	-61.5%	-66.3%	-69.8%	-72.6%	-76.7%	-81.2%
សមតុល្យពាណិជ្ជកម្ម (%នៃ ផ.ស.ស.)	-22.0%	-6.9%	-9.5%	-10.8%	-11.4%	-12.9%	-14.1%
សមតុល្យគណនីចរន្ត (រួមបញ្ចូលបង្វែរ) (%នៃ ផ.ស.ស.)	-18.9%	1.3%	0.5%	-1.0%	-1.6%	-2.8%	-3.9%
ទុនបម្រុងអន្តរជាតិ (លានដុល្លារអាម៉េរិក)	17,805	19,998	22,511	24,450	26,336	28,299	30,125
ចំនួនខែនៃការនាំចូល	6.1	8.2	9.6	7.6	7.3	6.9	6.4

ប្រភព៖ ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា (វិស័យខាងក្រៅឆ្នាំ ២០២៤) និងការព្យាករបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

ឧបសម្ព័ន្ធ ខ៖ ក្របខ័ណ្ឌចំណូល-ចំណាយរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០២៤-២០២៨

ខ១. ជាប៊ីលានរៀល

សូចនាករ	2024ប.	2025ច្ប.	2025កែ.	2026ព្យ.	2027ព្យ.	2028ព្យ.
ចំណូលសរុប	**29,151**	**31,598**	**30,764**	**32,441**	**34,642**	**37,353**
ចំណូលចរន្តសរុប	**27,983**	**30,389**	**29,555**	**31,313**	**33,501**	**36,196**
អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា	10,448	10,146	11,108	11,622	12,311	13,173
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ	14,023	16,272	14,493	15,360	16,386	17,664
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ	3,511	3,971	3,954	4,331	4,804	5,358
ចំណូលផ្សេងៗ	**1,168**	**1,209**	**1,209**	**1,128**	**1,141**	**1,157**
ចំណាយសរុប	**34,701**	**37,950**	**37,950**	**37,305**	**39,647**	**43,356**
ចំណាយចរន្តសរុប	**24,068**	**26,054**	**26,054**	**26,702**	**28,325**	**29,699**
បន្ទុកបុគ្គលិក	11,015	11,514	11,514	11,788	12,283	12,799
បន្ទុកមិនមែនបុគ្គលិក	13,052	14,540	14,540	14,914	16,042	16,900
ចំណាយមូលធនសរុប	**10,633**	**11,896**	**11,896**	**10,603**	**11,321**	**13,657**
ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	4,425	5,025	5,025	3,553	4,090	5,369
ហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស	6,208	6,871	6,871	7,050	7,231	8,289
អតិរេកចរន្ត	**3,915**	**4,335**	**3,500**	**4,611**	**5,176**	**6,497**
ឱនភាពថវិកា	**-5,550**	**-6,352**	**-7,187**	**-4,864**	**-5,005**	**-6,004**

ខ២. កំណើនប្រចាំឆ្នាំ

សូចនាករ	2024ប. /2023	2025ច្ប. /2024ប.	2025កែ. /2024ប.	2026ព្យ. /2025ព្យ.	2027ព្យ.	2028ព្យ.
ចំណូលសរុប	**0.81%**	**8.40%**	**5.53%**	**5.45%**	**6.78%**	**7.82%**
ចំណូលចរន្តសរុប	**3.50%**	**8.60%**	**5.62%**	**5.95%**	**6.99%**	**8.04%**
អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា	13.30%	-2.89%	6.32%	4.62%	5.93%	7.00%
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ	-3.95%	16.04%	3.35%	5.98%	6.68%	7.80%
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ	9.26%	13.08%	12.59%	9.55%	10.93%	11.53%
ចំណូលផ្សេងៗ	**-85.66%**	**3.51%**	**3.51%**	**-6.68%**	**1.12%**	**1.38%**
ចំណាយសរុប	**-7.23%**	**9.36%**	**9.36%**	**-0.92%**	**6.28%**	**9.36%**
ចំណាយចរន្តសរុប	**4.40%**	**8.25%**	**8.25%**	**3.68%**	**6.08%**	**4.85%**
បន្ទុកបុគ្គលិក	4.14%	4.53%	4.53%	2.38%	4.20%	4.20%
បន្ទុកមិនមែនបុគ្គលិក	4.62%	11.40%	11.40%	4.72%	7.56%	5.35%
ចំណាយមូលធនសរុប	**-25.92%**	**11.88%**	**11.88%**	**-10.87%**	**6.78%**	**20.63%**
ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	-35.21%	13.55%	13.55%	-29.29%	15.11%	31.25%
ហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស	5.83%	10.69%	10.69%	2.59%	2.57%	14.63%

ខ៣. ជាភាគរយនៃ ផ.ស.ស.

សូចនាករ	2024ប.	2025ច្ប.	2025កែ.	2026ព្យ.	2027ព្យ.	2028ព្យ.
ចំណូលសរុប	**15.19%**	**15.31%**	**14.91%**	**14.63%**	**14.48%**	**14.43%**
ចំណូលចរន្តសរុប	**14.58%**	**14.72%**	**14.32%**	**14.13%**	**14.01%**	**13.98%**
អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា	5.45%	4.92%	5.38%	5.24%	5.15%	5.09%
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ	7.31%	7.88%	7.02%	6.93%	6.85%	6.82%
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ	1.83%	1.92%	1.92%	1.95%	2.01%	2.07%
ចំណូលផ្សេងៗ	**0.61%**	**0.59%**	**0.59%**	**0.51%**	**0.48%**	**0.45%**
ចំណាយសរុប	**18.09%**	**18.39%**	**18.39%**	**16.83%**	**16.57%**	**16.74%**
ចំណាយចរន្តសរុប	**12.54%**	**12.62%**	**12.62%**	**12.05%**	**11.84%**	**11.47%**
បន្ទុកបុគ្គលិក	5.74%	5.58%	5.58%	5.32%	5.14%	4.94%
បន្ទុកមិនមែនបុគ្គលិក	6.80%	7.04%	7.04%	6.73%	6.71%	6.53%
ចំណាយមូលធនសរុប	**5.54%**	**5.76%**	**5.76%**	**4.78%**	**4.73%**	**5.27%**
ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	2.31%	2.43%	2.43%	1.60%	1.71%	2.07%
ហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស	3.24%	3.33%	3.33%	3.18%	3.02%	3.20%
អតិរេកចរន្ត	**2.04%**	**2.10%**	**1.70%**	**2.08%**	**2.16%**	**2.51%**
ឱនភាពថវិកា	**-2.89%**	**-3.08%**	**-3.48%**	**-2.19%**	**-2.09%**	**-2.32%**

ឧបសម្ព័ន្ធ គៈ ការវិភាគចំណាយថ្នាក់ជាតិតាមវិស័យ

គ១. ជាប៊ីលានរៀល

សូចនាករ	2024ច្ប.	2025ច្ប.	2026ព្យ.	2027ព្យ.	2028ព្យ.
ចំណាយសរុបថ្នាក់ជាតិ	**34,497**	**35,398**	**35,007**	**37,198**	**40,724**
វិស័យរដ្ឋបាលទូទៅ	**3,173**	**3,453**	**3,390**	**3,793**	**4,017**
ចំណាយចរន្ត	2,987	3,240	3,172	3,553	3,740
ចំណាយមូលធន	186	213	218	240	277
វិស័យការពារជាតិ សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់	**5,488**	**5,641**	**5,788**	**5,995**	**6,271**
ចំណាយចរន្ត	5,454	5,625	5,772	5,979	6,249
ចំណាយមូលធន	34	16	16	16	22
វិស័យសង្គមកិច្ច	**9,796**	**10,616**	**10,976**	**11,877**	**12,669**
ចំណាយចរន្ត	9,211	9,433	9,766	10,587	11,020
ចំណាយមូលធន	585	1,183	1,210	1,290	1,649
វិស័យសេដ្ឋកិច្ច	**7,888**	**8,017**	**8,215**	**8,447**	**9,814**
ចំណាយចរន្ត	1,756	1,838	1,888	1,900	1,956
ចំណាយមូលធន	6,132	6,180	6,326	6,547	7,858
ចំណាយផ្សេងៗ	**8,152**	**7,671**	**6,638**	**7,087**	**7,952**
ចំណាយចរន្ត	4,398	3,767	4,189	4,347	4,627
ចំណាយមូលធន	3,754	3,905	2,449	2,739	3,325

គ២. កំណើនប្រចាំឆ្នាំ

សូចនាករ	2024ច្ប.	2025ច្ប.	2026ព្យ.	2027ព្យ.	2028ព្យ.
ចំណាយសរុបថ្នាក់ជាតិ	**-5.8%**	**2.6%**	**-1.1%**	**6.3%**	**9.5%**
វិស័យរដ្ឋបាលទូទៅ	**3.0%**	**8.8%**	**-1.8%**	**11.9%**	**5.9%**
ចំណាយចរន្ត	5.1%	8.5%	-2.1%	12.0%	5.3%
ចំណាយមូលធន	-21.9%	14.2%	2.5%	9.8%	15.6%
វិស័យការពារជាតិ សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់	**5.2%**	**2.8%**	**2.6%**	**3.6%**	**4.6%**
ចំណាយចរន្ត	6.9%	3.1%	2.6%	3.6%	4.5%
ចំណាយមូលធន	-69.8%	-53.4%	0.0%	0.0%	37.5%
វិស័យសង្គមកិច្ច	**9.0%**	**8.4%**	**3.4%**	**8.2%**	**6.7%**
ចំណាយចរន្ត	16.2%	2.4%	3.5%	8.4%	4.1%
ចំណាយមូលធន	-45.0%	102.4%	2.3%	6.6%	27.8%
វិស័យសេដ្ឋកិច្ច	**12.0%**	**1.6%**	**2.5%**	**2.8%**	**16.2%**
ចំណាយចរន្ត	11.0%	4.6%	2.8%	0.6%	3.0%
ចំណាយមូលធន	12.2%	0.8%	2.4%	3.5%	20.0%
ចំណាយផ្សេងៗ	**-33.6%**	**-5.9%**	**-13.5%**	**6.8%**	**12.2%**
ចំណាយចរន្ត	29.8%	-14.4%	11.2%	3.8%	6.4%
ចំណាយមូលធន	-57.7%	4.0%	-37.3%	11.9%	21.4%

គ៣. ជាភាគរយនៃ ផ.ស.ស.

សូចនាករ	2024ច្ប.	2025ច្ប.	2026ព្យ.	2027ព្យ.	2028ព្យ.
ចំណាយសរុបថ្នាក់ជាតិ	**17.98%**	**17.15%**	**15.79%**	**15.55%**	**15.73%**
វិស័យរដ្ឋបាលទូទៅ	**1.65%**	**1.67%**	**1.53%**	**1.59%**	**1.55%**
ចំណាយចរន្ត	1.56%	1.57%	1.43%	1.49%	1.44%
ចំណាយមូលធន	0.10%	0.10%	0.10%	0.10%	0.11%
វិស័យការពារជាតិ សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់	**2.86%**	**2.73%**	**2.61%**	**2.51%**	**2.42%**
ចំណាយចរន្ត	2.84%	2.73%	2.60%	2.50%	2.41%
ចំណាយមូលធន	0.02%	0.01%	0.01%	0.01%	0.01%
វិស័យសង្គមកិច្ច	**5.11%**	**5.14%**	**4.95%**	**4.96%**	**4.89%**
ចំណាយចរន្ត	4.80%	4.57%	4.41%	4.43%	4.26%
ចំណាយមូលធន	0.30%	0.57%	0.55%	0.54%	0.64%
វិស័យសេដ្ឋកិច្ច	**4.11%**	**3.88%**	**3.71%**	**3.53%**	**3.79%**
ចំណាយចរន្ត	0.92%	0.89%	0.85%	0.79%	0.76%
ចំណាយមូលធន	3.20%	2.99%	2.85%	2.74%	3.03%
ចំណាយផ្សេងៗ	**4.25%**	**3.72%**	**2.99%**	**2.96%**	**3.07%**
ចំណាយចរន្ត	2.29%	1.82%	1.89%	1.82%	1.79%
ចំណាយមូលធន	1.96%	1.89%	1.10%	1.15%	1.28%